

అభిప్రాయవేదిక

“శ్రీవాణి” ఉత్తమ సాంస్కృతిక మాసపత్రికగా తీర్చిదిద్దటంలో మీరు తీసుకుంటున్న శ్రమ నాకు తెలుసు. పత్రిక చాలా బాగా వస్తోంది. మీ కృషి, దీక్షదక్షతలు జగమెరిగినవి గదా ! ”

—విహారి, కడప

“వ్యయప్రయాసలకోర్పి మీరు చక్కని మాసపత్రికను వెలువరిస్తున్నందుకు అభినందిస్తున్నాను.

—దాశరథి, హైదరాబాద్

“తొలి రోజుల్లో కంటే మీ సంచిక ఈనాడు క్వాంటిటీ దృష్ట్యా అభివృద్ధి చెందినదని నా అభిప్రాయం ”

—శేషేంద్రశర్మ, హైదరాబాద్

“శ్రీవాణి జన్మదినోత్సవ సంచిక కూడా అందుకొని అందలి అమూల్యమైన సారస్వతాన్ని చదివి ఎంతో ఆనందించాను. నేనే కాదు-మిగతా మా మిత్రులం కూడా ఈ సంతోషంలో పాలుపంచుకున్నాం ”

—కొట్రు మల్లిఖార్జునశర్మ, విశాఖపట్నం

“పత్రిక చాలా ఉన్నత విలువలతో, ఉత్తమ స్థాయిలో ప్రచురిస్తున్నందుకు సంతోషించుచున్నాను.”

—కప్పగంతుల మల్లిఖార్జునరావు, రాజమండ్రి

“శ్రీవాణిలోని సాహిత్య వ్యాసాలు మమ్ముల్ని ఎంతగానో ఆలరిస్తున్నాయి.”

—కొండముది రుక్మిణీదేవి, ఏలూరు

“శ్రీవాణి అందుకొని ఆనందిస్తున్నాను. పత్రికా విర్వహణం ఎంత వ్యయప్రయాసలతో కూడినదో నాకు తెలుసును. మీరు ఇటీవల బాబావారిని దర్శించినట్లు మీ పత్రికవల్ల తెలుసుకొనినాను. మీ ప్రయత్నంలో బాబా సహాయం చేయగలరు.”

—సామవేదం జానకిరామశర్మ, వసంతవాడ

స రి కొ త్త సా ం ఘి ర న వ ల

హ్యూమానిటీ ఫర్ సేల్

డాక్టర్ ముదిగొండ శివప్రసాద్, ఎం. ఏ., ఏహెచ్. డి.

సరావతారం భూమిమీద ప్రారంభమైనప్పటినుండి మంచికి - చెడుకూ మధ్య సంఘర్షణ సాగుతూనే వుంది. క్రొర్యం-త్యాగం-ఒకే విశ్వ మానవునికి రెండు ముఖాలు. ఒకే నాణానికి బొమ్మా-బొరుసూ ! లోకానికి వెలుగునిచ్చే దీపపుసెన్నె కింద చీకటి—

చీకటి కరువులో వెలుగు—

ఈనాడు మార్కెటులో అన్నిటికన్నా చాలా చౌక వస్తువు—

రోజు రోజుకూ ధర పడిపోతున్న నరుకు “మానవత్వం” !!

ఇదే ‘హ్యూమానిటీ ఫర్ సేల్’ లోని ఇతివృత్తం !!

చారిత్రక నవలా చక్రవర్తిగా విరుదు వహించిన సుప్రసిద్ధ నవలా రచయిత—

డాక్టర్ ముదిగొండ శివప్రసాద్ అపూర్వ కళాసృష్టి—

“హ్యూమానిటీ ఫర్ సేల్” తెలుగు సాంఘిక నవల 1986 మే సంచిక నుండి

“శ్రీ వాణి” లో ధారావాహికంగా ప్రారంభం.

మార్చి - 1986

సంపుటి : 2

సంచిక : 3

శ్రీకృష్ణ

సాంస్కృతిక మాసపత్రిక

సంపాదకుడు: కొమరగిరి శ్రీకృష్ణమోహనరావు

మేనేజర్

కొమరగిరి చంద్రశేఖర్

24-51 రామానాయుడుపేట

మచిలీపట్నం-521 001

ఫోన్ : 2 8 1 8

చందా వివరాలు

విడిప్రతి : రు. 3-00

సంవత్సర చందా : రు. 33-00

టీవీత సభ్యత్వం : రు. 500-00

EDITED, PRINTED &
PUBLISHED BY

**Komaragiri
Krishna Mohan Rao**

Printed at

SPANDANA PRINTERS
MACHILIPATNAM

విషయ సూచిక

	పుట
జ్యోతిషవాణి	2
సంపాదకీయం	4
చేమకూరవాని ఉలాచి	5
పేద రక్షణ	10
హిందువులపే ఎవరు ?	15
మనకు తెలియని ప్రపంచం	17
అమర గాయకుడు తాన్ సేన్	18
సంభవామి యుగే యుగే (కథ)	20
పైద్యవాణి	27
సూర్యభగవానుడు	29
తల్లి బాధ్యత	30
శరీరకా ప్రియంబావుకుడు	32
యవనిక (సీరియల్)	35
వేడులవారి కమనీయ కావ్యకుసుమం	40
వాల్మీకి చరిత్ర	46
పెంగ్విన్ పక్షులు	50
రంజనిమాల	51
నవలా ఓ నవలా (సీరియల్)	52
-కవితా కామేశ్వరశర్మ	
-	
-కూచిభట్ల చంద్రశేఖరశర్మ	
-శ్రీ భారతీర్థస్వామి	
-శ్రీ సత్య సాయిబాబా	
-మల్లాది వెంకట కృష్ణమూర్తి	
-జానమద్రి హనుమచ్ఛాస్త్రి	
-కప్పగంతుల శ్రీకృష్ణబహదూర్	
-ఎన్. ఎస్ దుర్గారావు	
-జొన్నలగడ్డ లలితాదేవి	
-పింగళి సీత	
-డా॥ మన్నవ సత్యనారాయణ	
-రావిసూతల సువర్నాకన్నన్	
-ధూర్జటి వెంకట బాలాజీ	
-కాజి లక్ష్మీనరసింహారావు	
-డా॥ దుగ్గరాజు శ్రీనివాసరావు	
-డా॥ వి. పణింద్రుడు	
-ఇచ్చాపురపు రామచంద్రం	

జ్యోతిషశాస్త్రం

నిర్వహణ : దైవజ్ఞరత్న, వాస్తుశాస్త్ర విద్వాన్

ర వి తా కా మే శ్వ ర శ ర్మ

అ వ ని గ డ్డ - 521 121

వి. యస్. నారాయణప్రసాద్ మద్రాసు

ప్రశ్న : జాతకం వంపుచున్నాను. చంద్రదశ యోగించునా? ఫలాలు ఏలా వుంటవి.

సమా : మీది మేషలగ్నము. లగ్నచంద్రుడు. లగ్న చంద్రుడు—లగ్నాదిపతి 9 లో గాని 10 లో గాని వుంటే యోగిస్తాడని జాతక పారిజాత వచనము. మరియు ఆశ్విని నక్షత్ర వర్జితము చంద్రుడు యోగిస్తాడని కూడా శాస్త్రం కలదు. యీ చంద్రునిలో (స్వభూక్తి కొంచెం చీకాకుగా వుంటుంది.) సంతాన సూచన. ఉద్యోగాభివృద్ధి. మాతాపితృలకు దూరంగా వుండుట. మధ్య మధ్య ఆకాంతి కలుగును. అర్థికంగా బాగుండును. యీ చంద్రదశ పితృభావంకి మంచిది కాదు. చతుర్థ స్థానం కూడా పితృ స్థానంగా గర్గాది మునులు చెప్పినారు. 'జనకాది చింతనం తుర్యభే గర్గాదిమున యోభిభాషిరే'—అని శాస్త్రం. అంతేకాదు. చతుర్థంతోపాటు దశమం కూడా పితృ స్థానమన్నారు. 'చతుర్థే దశమే పితూః' అంతేకాదు. తాచకమతంలో 'లగ్నాచ్చతుర్థం పిత్రాఖ్యం, చంద్రా న్మాత్రా చ ఉచ్యతే' అని లగ్నాత్ 4 వ స్థానమును పితృస్థానమని సంద్రాత్ 4 వ స్థానమును మాతృస్థానమని విడగొట్టి చెప్పినారు. మాతృ పితృ స్థానములకు ఏక రాశి చెప్పినా తప్పలేదు. అంగ్లంలో Parents అన్నట్లు సంస్కృతంలో పిత్రః అని మాతాపితరుల గురించి వాడిన నందర్బం లేకపోలేదు. వారి జంట విడదీయ

రానిది. 'జగతః పితరౌ వందే పార్వతీ వరమేశ్వరా' సాచారణంగా 4 మాతృస్థానము 9 పితృస్థానము అని వాడుక.

గనుక మీ చంద్రుడు 4 పతి అయి 10 పతి దృష్టి కలిగి వుండుటను, చంద్రదశలో కర్మచేసే యోగము సూచితము. మనః కారకుడై వుండుటను యీ చంద్ర దశలో మానసికాందోళన తరచు కలుగుచుండును.

ప్రశ్న : స్థాన చలన ముండునా? ఏ దిశకు?

సమా : తప్పక వుంటుందని తోచును. దిశ విషయమా, తూర్పు లేక పశ్చిమ దిశలు కావచ్చును. మేష రాశి తూర్పును సూచించును. చంద్రుడు అగ్నేయ దిశను సూచించును. శని పశ్చిమమును సూచించును. శని దృష్టి బిలియము గనుక పడమర అయినా కావచ్చును. జల ప్రాంతం Watery Place కాకపోవచ్చు. మేష రాశి పాదజల రాశి.

కె. కరుణామయి

ప్రశ్న : మొదటి కాన్పుకు శత్రు చికిత్స జరిగింది. యీసారి మరల జరుగునా భయంగా వుంది.

సమా : భయంలేదు. ఒకసారి శత్రు చికిత్స జరిగినంత మాత్రాన మరల అవసరమను సిద్ధాంతమేముంది? సుఖ ప్రసూతి అనియే నా తలంపు.

పి. సుబ్రహ్మణ్యస్వామి నెల్లూరు

ప్రశ్న : జాతకం వంపుచున్నాను. పుత్ర భావం ఏలా వుందో తెలియజేస్తారా స్వామీ.

సమా : పుత్ర భావము దోష భూయిష్టము, శాస్త్రం యీ విధంగా వుంది.

శ్లో॥ నందనేచ యదారాహు । ర్నందనేచ
యదా శనిః । నందనేచ యదా భౌ
మో నందనా గమనం నహి.

దీని భావమేమన లగ్నాత్ వంచమంలో శని రాహు కుజులున్న సంతాన శూన్యమనుట. అయితే రాహువును

పుత్ర సంతాన మిచ్చు గ్రహంగా జైమిని మహర్షి చెప్పినాడు. “ పుత్రేషు రవి రాహు గురుభిర్మహా పుత్రః ” గనుక రాహువు పై క్లోకంలో చెప్పబడినా మినహాయింపు. పోతే శని కుజులు (శని-భౌములు) దోషమే “ శని కుజాభ్యాం దత్త పుత్రః ” అన్నారు జైమిని మహర్షి.

కె. ప్రసన్నకుమార్ వరంగల్
ప్రశ్న : నాకు వివాహం ఎప్పుడు జరుగును.

సమా : యీ 1986 అనుకూలతగా కనిపించుచున్నది. గోచారరీత్యా కూడా గురుడు కుంభరాశిలోని సంచారము కూడా మంచిదే వివాహమునకు

“ నితా త్రికోణ రాశిగే గురుర్భు
వేది గోచారే కరగ్రహ సభా
భవేద్వివార్య బుద్ధిమాన్ వదేత్ ”

దీని భావమేమన .. జాతకంలోని శుక్ర రాశికి త్రికోణ (5-9) రాసులలో గురువు సంచరించు (గోచార) కాలమున వివాహమగుననుట. అయితే ఇది పరమ ప్రమాణ (Standard) వచనము కాదనుకొండి.

ప్రశ్న : సప్తమ స్థానంలో శని వున్నాడు గదా ! భార్య నల్లగా వుంటుందా ?

సమా : సప్తమంలో శని వున్నంత మాత్రాన భార్య నల్లగా వుంటుందని గ్యారంటీ లేదు. ఇతర గ్రహాల చూపులు వగైరాలు కూడా చూడాలి. భావ చక్రం వేసుకుంటే శని సప్తమ భావంలో లేకపోవచ్చు ఒకప్పుడు. భావములకు భావ చక్రమే ప్రధానం వస్తుతః శని నల్లని రంగువాడే అనుకొండి - మీరు కొంచెం నలుపుగా వుండ వచ్చు లగ్నంకి శని దృష్టివల్ల.

యస్. రామచంద్రరావు ఆమలాపురం

ప్రశ్న : జాతకం పంపుతున్నాను. గురుదృష్టి మంచిదా? కాదా? గురువు కుభుడు గదా ! కొజాదివతి కూడా :

సమా : గురువు పూర్వ కుభుడనుట నిజం “ గురుః పూర్వ కుభః ” పంచమ కోజాధిపతి మాట కూడా నిజం.

జ్యోతిష వాణి

పేరు .....

పూర్తి చిరునామా .....

.....

.....

లేఖ వ్రాయు తేది .....

ప్రేమ వగలు/రాత్రి .....

జనన తేది .....

(తేదిలేనిచో సుమారు వయస్సు)

గురుదృష్టి వలన మీకు ప్రజ్ఞ కలుగును. మంచివారసు పేరు వచ్చును. సత్స్వభావము కలుగును. పాపభీతి వుండును. కాని దృష్టి దారిద్ర్య లక్షణమన్నారు శాస్త్ర కారులు. సూ॥ రోగేశ దృష్ట్యా ద్దరిద్రాః-జైమిని. అనగా అష్టమాధిప దృష్టి దారిద్ర్య లక్షణం. జైమినీయంలో రోగ అంటే 8 సంఖ్య. పరాశరీయంలో 6 సంఖ్య. జైమినిలో అక్షర సాంకేతికం. గురువుకు పంచమ కోజాధిపత్యం వున్నా సింహలగ్నంకి కుభుడు కాదు. యీ దారిద్ర్య దోషం (లక్షణం) జాతక పీఠికపైన చెప్పాలి. ఆ దశకే కాదు. అనగా జనరల్ Strength లో యోగం తగ్గిపోతుంది. రెండవ అధిపత్యం ఏదైనా అష్టమాధిపత్యం వున్న గ్రహం కుభుడు కాదు. ఉదా : మిథునలగ్నంకి శని. కుంభలగ్నంకి బుధుడు. ఈ దారిద్ర్య లక్షణం జీవితంలో ఏదో ఏధంగా ఎప్పుడూ కనిపిస్తూనే వుంటుంది. అంతమాత్రాన యోగం వుండదని కాదు. ఇతర గ్రహాలవల్ల యోగం వుండవచ్చును. ★

సంపాదకీయం

ఇది శ్రీరాముని జన్మభూమి

“జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాపి గరీయసి”

అన్నారు ఏనాడో శ్రీరామచంద్ర ప్రభువు. ఆయనకే జన్మభూమిలో స్థానం లేకుండా పోయింది. ఇది మిక్కిలి దురదృష్టవశాత్తూ. అయోధ్య శ్రీరామ జన్మస్థలం. ఎన్నో వేల సంవత్సరాల క్రిందట ఆక్కడ రామాలయం నిర్మించబడింది. రెండు వేల సంవత్సరాల క్రిందట ఏకమాదిత్యుడు ఆ ఆలయాన్ని పునరుద్ధరించాడు. ఆ దేవాలయంలో తొమ్మిది అంతస్తులు, ఏడు గోపురాలు వుండేవి. ఆ ఆలయాన్ని కూలదోసి ఫకీర్ ఫజల్ అబ్బాస్ ఖిలందర్ కోరిక మీద బాబర్ ‘బాబ్రా మసీదు’ ను నిర్మించాడు. అబ్బాస్ ఆదేశానుసారము రామ జన్మభూమి దేవాలయాన్ని కూలగొట్టి ఆ సామాగ్రితో అదే స్థలంలో మసీదును నిర్మించినట్లుగా బాబర్ తన అత్తకథ ‘బాబర్ దామా’ లో వ్రాసుకున్నాడు. మసీదు నిర్మాణం ప్రయత్నాన్ని ప్రతిఘటిస్తూ ఒక లక్ష ఎనభై రెండువేలమంది హిందువులు ప్రాణత్యాగం చేశారని ప్రముఖ బ్రిటీష్ చరిత్రకారుడు కన్నింగ్ హామ్ లక్ష్మీ గెజిటీర్ 36 వ సంపుటంలో వ్రాశాడు. హుమయూన్ కాలంలో మరియు అక్బర్ కాలంలో అనేక వర్షాలములు హిందువులు ఆ మసీదు మీద దాడులు సల్పారు. అక్బర్ మాత్రం ఆ మసీదు ముందు శ్రీరాముడి విగ్రహం పెట్టడానికి అంగీకరించాడు. ‘సీకపార్ సాన్’ అని పేరు మసీదు మీద వ్రాయించాడు. ఆ పేరు యిప్పటికీ అరబ్బీ భాషలో ఆక్కడ కనిపిస్తుంది. ఔరంగజేబు వచ్చి శ్రీరాముడి విగ్రహాన్ని మరల తీసివేశాడు. మొగలాయి రాజ్య పతనం తరువాత హిందువులు మరల ఆక్కడ శ్రీరాముని విగ్రహమును ప్రతిష్ఠించారు. 1885 లో తిరిగి హిందువులకు, మహమ్మదీయులకు ఘర్షణలు జరిగాయి. స్వాతంత్ర్యసంగ్రామం తర్వాత 1949 ఫిబ్రవరి 22 న మహమ్త అఖతు రామదాస్ ఆక్కడ రాముడి విగ్రహాన్ని పునః ప్రతిష్ఠించాడు. తిరిగి అల్లర్లు జరిగాయి. కోర్టు రిసీవర్ ను నియమించింది. దేవాలయానికి రెండు వందల మీటర్ల దూరంలో ముస్లిములు వుండాలని ఆదేశిస్తూ రాముడి విగ్రహం చుట్టూ ఇసుక కంచెను వేయించి తాళం వేయించారు. కంచె బయట నుండి పూజలు చేసుకోమన్నారు హిందువులను. ఇరువజ్జలు కోర్టుకెక్కారు. ప్రజాబాధ జిల్లా సెషన్స్ జడ్జి 1986 ఫిబ్రవరి 1 న శ్రీరాముని సంకెళ్ళను తీయమని ఆదేశించారు. తాళంచెవి దొరకలేదు. జిల్లా కలెక్టర్, జిల్లా పోలీస్ సూపరింటెండెంట్ నమక్షంలో 1986 ఫిబ్రవరి 4 న తేదీన తాళం వగుల గొట్టడం జరిగింది. హిందువులకు సంతోషం, ముస్లిములకు అగ్రహం కలింది. ఉత్తరదేశంలో మారణ హోమం చెలరేగింది. అనేకమంది బలైనారు. అనేక హిందూ దేవాలయాలు సర్వనాశనమైనాయి. ఇది ఈనాటి దుస్థితి.

హిందువులకు ఆరాధ్య దైవమైన శ్రీరాముని విగ్రహం శ్రీరాముని జన్మస్థలంలో ప్రతిష్ఠించుకొనే హక్కు లేకపోవడం శోచనీయం. దీనికింత వివాదం చెలరేగడం దురదృష్టవశాత్తూ. భారతదేశంలో మొగలాయి దురాక్రమణకు పవిత్ర దేవాలయాలెన్నో నేలమట్టమయినాయి. బ్రిటీష్ వారు వందలాది సంవత్సరాలు పాలించినప్పటికీ హిందూ దేవాలయాల జోలికి పోలేదు. క్రిష్టియన్ మత ప్రచారంకోసం ఎన్నో చర్చలను నిర్మించుకున్నారు. మహమ్మదీయులు వారి ప్రచారంకోసం మసీదులు నిర్మించుకుంటే ఎవరికీ అత్యంతరం లేదు. ఆ సహనం హిందువులకు అదినుండి వున్నది కాబట్టి అనేక మతాలు హిందూదేశానికి రాగాలిగాయి. హిందువుల సహనాన్ని, సర్వమత సమాన దృష్టిని బలహీనతగా తీసుకొని హిందువుల పవిత్ర స్థలాలమీద దాడి సల్పడానికి ప్రయత్నించడం ఏమాత్రం న్యాయం కాదు. పిల్లిని కూడా నాలుగు గోడల మధ్య బంధించి దండించడానికి ప్రయత్నిస్తే పులిగా మారుతుందనే నగ్న సత్యాన్ని విస్మరించరాదు. ప్రభుత్వం, వివిధ మతాధిపతులను సమావేశపరచి న్యాయసమ్మతంగా ఈ వివాదాన్ని పరిష్కరించి శ్రీరాముని జన్మస్థలంలో ఆలయాన్ని నిర్మించుకోడానికి ఎట్టి అడ్డంకులు లేకుండా చేసి మత సామరస్యాన్ని నెలకొల్పడం సముచితం, అత్యవసరం —

ఇది శ్రీరాముని జన్మభూమి-హిందువులకు అత్యంత పవిత్రభూమి.

మొగలాయి దురాక్రమణకు

చేమకూరవాని ఉల్లాచి

చేమకూర వెంకటకవి విజయవిలాస కావ్యరచన అద్భుత రీతివైభవంతో హాయిగా సాగి ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్రలో మణి మకుటంగా భాసిస్తున్నది. దక్షిణాంధ్ర వాఙ్మయ జలది మథనంలో ఈ సుకృతి సుధాకలంగా అవతరించింది. ఈ యుగంలో అనేక కావ్య మధుకోశాలావిర్భవించటం తెలుగువారి అదృష్టం. ఆ శతవ్రతాలన్నీ ఆంధ్ర సరస్వతీ పదార్చనా కుసుమాలయినవి. అయితే కొన్ని వర్ణప్రకర్షమాత్రం కలిగి సహృదయుల మనస్సును చివుక్కుమనిపించినవి లేవని అనలేము. ఆ విషయ మటుంచుదాం.

విజయనగర సామ్రాజ్య పతనానంతరం అంత పేరు ప్రతిష్ఠల వందుకొన్నది నాయకరాజుల యుగం. అలాగే శ్రీ కృష్ణరాయలకు అన్ని విధాల సాటి అనిపించుకొన్న పేటి రాజవంధుడు రఘునాథరాయలు. అనమాన వరాక్రమ ధురంధరుడు. అనుపమ సాహితీ ప్రాభవ సంశోభితుడు. తాను కవి రాజులు కమనీయ కవితాలంకారాలతో తెలుగు శారదను ముస్తాబుచేసిన అలంకారికుడు. సంస్కృతాంధ్ర కవులను సమాదరించి సాహిత్య పుష్టిని సంపాదించిన సహృదయ శేఖరుడు.

తంజావూరాన్ని ఆతినమర్తంగా ఏలుతున్న రఘునాథరాయల ఆస్థానం సుకవికుల నిలయం. అందులో అతనికి పరమాప్తుడు మన చేమకూర వెంకటకవి. ఈ కవి కల్లజుడు రాజు చేతిమీదుగా అనేక నత్కారాలందు కొన్నాడు.

ఈ కవి కృతులు రెండే రెండుగా వెలువడినట్లు కనబడుతున్నది. వాటిల్లో సారంగధర చరిత్రకంఠె విజయ విలాసం వండితులనేగాక తదితర రసజ్ఞులను కూడా ఆకర్షిస్తుంది. రెండు కావ్యాలూ శృంగార రస కాసారాలు. అయినా విజయ విలాసంలో దక్షిణాంధ్ర వాఙ్మయానికి

ప్రధాన లక్షణాలనదగిన జాతి వార్తా చమత్కారాల కలకూజిబాలు వదేపదే వినబడతాయి.

చేమకూరికి పూర్వకవులు సంస్కృత వాఙ్మయంలో సాగసులన్నీ పుణికి పుచ్చుకొన్నవారే. ఇతని కటువంటి విశేషాలేమీ మిగలలేదు. కొత్తదనమేమీ లేనిదే కావ్యానికి గౌరవం లభించదనేది నిజం. చెప్పినదే చెప్పినా చెప్పినట్లు తెలియకుండా చమత్కారంగా వ్రాయటం ఒక గొప్ప ప్రతిభ. ఎవరేం వ్రాసినా విషయం అమంభితం అని మాత్రం అనలేము. కాని కవి తన రచనాశిల్పంలో నైపుణ్యం చూపించి కొత్త కనువరుస్తాడు. వెంకటకవి కూడా తెలుగునాట ప్రచురంగావున్న కవి సమయాదుల్నే స్వీకరించినా తన సహజ దోరణిలో వాటికి కొత్తజీవం పోసి చక్కగా సమన్వయించాడు. సకలకలా సౌందర్యం మూసకట్టి కావ్యసృష్టి చేశాడు.

~~~~~  
కూ చి భు ట్ల చంద్ర శేఖర శర్మ  
~~~~~

అది పాండవులు ఇంద్రప్రస్థంలో ఉన్నకాలం. దర్మరాజు పాలనలో సుఖ మెరిగినవాళ్ళు అప్పటి ప్రజలు. ఐదు ఆమరతరువుల్లాగాను హరి వందాయుధాల్లాగాను ఈశ్వరుని పంచముఖాల వలెనూ ఒప్పుతూ పంచ పాండవులు ప్రజల మన్ననలందుకొంటున్నారు.

ఇలా వుండగా ఒకసారి శ్రీకృష్ణుడు పాండవుల యోగక్షేమాలు తెలిసికొని రమ్మని గడుదనే వాణ్ణి ఇంద్రప్రస్థానికి పంపించాడు. గడుడు పాండవుల కుశలవార్త తెలిసి కొన్న కర్నాక విజయుని ఒంటరిపాటున కలిసి రహస్యంగా మాట్లాడాడు. మరేంలేదు ; ద్వారకలో మెరపు తీగెల్లాంటి అందగత్తెల గురించి వర్ణిస్తూ అంతతో ఆగక ప్రత్యేకం ఎవరో చెప్పమన్నట్లు సుభద్ర అందచందాలను ఆమె ప్రత్యంగ సౌందర్యాన్ని ఎంతో వివరంగా కళ్ళకు కట్టినట్లు

వర్ణించి చెప్పాడు. సహజంగా సుభద్రుడే యిష్టవదే అర్జునుని మనస్సు ఈ వర్ణనతో పరవసించి ఆమెను చూడాలని ఉవ్విళ్ళూరింది.

తదనుకూలంగా ఒకనాడు బ్రాహ్మణ గోసంరక్షణ చేయవలసినచ్చి విజయుడు విల్లంబులు తెచ్చుకోటానికి ద్రోవదీ భవనం ప్రవేశించాడు. అది పౌరపాటున జరిగింది. ఆదోష పరిహారానికి భూప్రదక్షిణం చేసిరావటానికి బయలు దేరాడు. ఈ తీర్థయాత్రల నెపంతో ద్వారకకు వెళ్ళి సుభద్రను చూడాలనేది యిందులో పరమార్థం.

ఇది విజయవిలాస కావ్య కథాబంధంలో ప్రధాన గ్రంథి. ఈ గ్రంథి ద్వితీయాశ్వాసంలో బిగవటం ప్రారంభించి తృతీయాశ్వాసంలో సుభద్రకు భద్రంగా పేసే మూడు ముక్కతోగాని గట్టవడదు. సుభద్రార్జునుల కథ రెండవ ఆశ్వాసం సగంలో ప్రారంభమవుతుంది.

విజయవిలాసం మువ్వటగా మూడే ఆశ్వాసాలుగల మధురకావ్యం. ఇందులో మొదటిసగంలో విజయునికి ఇద్దరు నాయికలతో పొందు కుదురుతుంది. మొదటిది నాగకన్య ఉలూచితోను రెండవది మలయద్వజుని కుమార్తె చిత్రాంగదతోను. వీరిరువురిని వివాహం చేసుకొని విజయుడు ఇద్దరు కుమారులకు కండ్రి అవుతాడు. మూడవది సుభద్ర. వీళ్ళు ముగ్గురు శృంగార నాయికలే.

ప్రస్తుతం ఉలూచి విజయుని పొందిన తీరు గమనిద్దాం. విజయుడు చుహువీరుడు. సుందరమూర్తి. శృంగార పీఠాలతో మూర్తీభవించినవాణ్ణి నాయకునిగా ఎన్నుకోవటం దక్షిణాంధ్ర వాఙ్మయంలో ఆరుసు. అటునంటివాని ఎన్నిక చేసిన గౌరవం మొదటగా వెంకటకవికే దక్కిందనాలి. అర్జునుడు ఒక సరికొత్త దక్షిణ శృంగార నాయకుడుగా కనబడతాడు. శృంగారకావ్యా లెన్నివున్నా విజయవిలాసం లోని శృంగారం వివిధ దశల్లో విశిష్టంగా గోచరిస్తుంది. విజయునికి ముగ్గురు నాయికలతో పొందుకలగటం మూడు విధాల శృంగారానికి దారితీసింది.

విజయుడు తీర్థయాత్రలుచేస్తూ భాగీరథిని చేరాడు. ఆ గర్భగా కలోలినీ సముతుంగ తరంగమాలికలు చూచి

బహుముఖంగా ప్రోతం చేశాడు. అందులో శుచిస్నాతుడై తైర్తికభూమిర సంఘాలకెన్నో దానాలు చేశాడు. యథ ప్రతుడై నిత్యం హరికథా శ్రవణంచేస్తూ గంగాతీరంలో కూర్చున్నాడు. అదే సమయంలో గాంగవైకతాల మీద క్రికించటానికి వచ్చింది ఉలూచి నాగలోకం నుంచి. ఉలూచి, అతిలోకసౌందర్య మంజూష. అర్జునుని చూడ కుండానే యిన్నాళ్ళు తనలో వలపు పెంచుకొన్న వగలాడి. ద్రోవదీ స్వయంవరానికి వెళ్ళి విజయుని పరాక్రమాన్ని కళ్ళారాజూచి మనసారా మెచ్చుకొన్న నాగలోకవాసులు అతన్ని గురించి విశేషంగా పొగిడితే విని ఆమె మనసులో తమకం పెనగొన్నది. అతన్ని ప్రణయదేవతగా తన హృదయమందిరంలో కొల్చుకొన్నది. తన వర్త్యస్యాన్ని అతనికి మనసా సమర్పించింది. అతని విక్రమాది గుణ సముదాయాన్నిబట్టి రూపసౌందర్యాలను ఊహించి ఒక మనోహరమూర్తిని బావిస్తూ వచ్చింది.. అప్పుమైన ప్రేమలో తాలుష్యముండదు కదా! అందుచే ఆమె బావించిన మూర్తి మరొకెదముగా ఉంటటానికి వీలులేదు.

ఇప్పుడు సువ్రతుడై కూర్చున్న విజయుణ్ణి జూచి విస్మయించింది. తన అంతఃకరణంలో మెదిలే మూర్తికి ఇతనికి భేదమేమీ కనబడలేదు. అతడే యితడని తిన్నగానే గుర్తించింది. ప్రత్యక్షంగా చూస్తూన్న ఆమె అక్షియుగళం నిర్నిమేషమై అతని లావణ్యాన్ని తనివితీర లాగేస్తున్నది. ముద్దరాలయిన ఉలూచి స్థితిని వెంకటకవి మాటల్లో చూడండి.

ఉ॥ ప్రేమయిఁ గొతుకంబు దయవాటి యిటుండఁగ నంత
మజ్జనం
దైపువుఁ జిప్పరమ్మున నొయరముగాఁ గయిసేసి,
దాన రీ
లా పరతంతుఁడై కలకల న్నగుమందెడి
సవ్యసాచి నిం

ద్రోవలోచిఁ జూచి తలయాచి యులూచి రసో
చితంబుగన్

కలకల నవుతున్న ఆతన్ని వలపుచూపుచో చూచిందన్నమాట. ఆమెకతను బాగా నచ్చాడు. అందుకనే తల వూచింది. అంటే సొగసంటే యిలావుండాని అని ఆతని అందం మెచ్చుకొన్నది.

క॥ సిగ సంపెంగపూ, రాస వరి

వగ కి స్తురినామ మొఱపు వలెవటారా !

సొగ సిటులుండంగ వలెనని

సొగసి, లతాతన్ని యతని సొగసు నుతించెన్

అర్జునుని షోకిల్లావేషం దక్షిణాంధ్ర యుగంలోని నాగరిక లక్షణం.

ఓలూచి తీర్చినట్లున్న ఆతని కనుబొమల్ని చూచింది. చెంపకు చేరేదేసి కళ్ళు అని మురిసిపోయింది. ఆతని చేతులబారు, ఊరుపుల తీరు, వక్షస్థలలోని సొరు చూచి ఉక్కిరిబిక్కిరయింది. మగవాని అందాన్ని చూచి ఎలా మెచ్చుకోవాలో ఆమెకు బాగా తెలుసు. కనుకనే ఆపాద మస్తకం ఆతని సొగసు రెప్పుసాటు లేకుండా తన వికాల నేత్రచపకంతో తృప్తిగా గ్రోలింది.

సామాన్యంగా శ్రీ అందచందాలను జూచి అంగ ప్రత్యంగ చర్చనలతో పురుషులు పొగడటం చూస్తాంగాని శ్రీయే పురుష సౌందర్యాన్ని ఇంతగా వర్ణించటం తెలుగు కావ్యాలలో తరచుగా చూడం. ఇలా వర్ణించిన కొద్ది మందిలో వెంకటకవి మేటి. ముందుముందు సుభద్రచేత గూడ “ఎగుబుజుంబులవాడు” అని అర్జునుని వర్ణించ జేస్తాడు.

ఓలూచి అలాగే నిలబడి విజయనికి కనుమరుగ్గావుండి ఆతని త్రిజగన్మోహన సుందరాకృతిని గాఢంగా చూచిన మీదట ఏమైనాసరే “అమ్మకచ్చెల్ల! నా హృదయమహ్మకచ్చెల్లను వీనికియ్యెడవ” అని గట్టిగా నిర్ణయించుకొన్నది. ఆతనితో సహజీవనం ఆతని పొందునవచ్చే మధురానుభూతుల్ని బహువిధాలుగా ఊహ చేసింది. ఆమె మధురభావనలో అచ్చమైన ప్రేమ అమాయకత గోచరిస్తాయి. అట్లా ఆని ఆమెను సామాన్యగా భావించరాదు. ఆమె ధీమాన్యమంది అలోచనా పటిమగల చాన.

కాని తన్ను ఇంత ప్రేమించినా ఆతడామెను ఎరుగడు. మునెన్నడూ చూడలేదు. ఆతని మదిలో ఒక సుభద్రే చోటుచేసుకొన్న దింతఃపరు. ఆతని గొడవలో అతను న్నాడు. నిర్మల మనస్సుతో జాహ్నువీతటాన సంద్యవార్పి జవతత్పురుచ్చై వుండగా ఆతనిపై మచ్చుజల్లి మాయ చేసిందోయేమో ఓలూచి విజయని ఉన్నపాతంగా తీసుకపోయి నాగలోకంలో నిజాంగణంలో నిలిపింది. పాపం ఆతనికేం తెలుసు ఈ రగడ. కన్నులు మూసినవాడు అలాగే పున్నాడు. కొంతసేపటికి మెల్లగా కళ్ళు తెరచి చూచాడు. ఏముంది? అంతా ఆశ్చర్యం. వాతావరణం మారింది. జరిగిన తతంగం ఏమీ బోధపడలేదు. ఇంతలోనే భుజంగ గజగామిని కత్తెడుట తఱకుక్కున మెరిసింది. పూర్వమెన్నడూ చూచినవాడు కాకపోవటంతో కాస్త కంగారుపడి ప్రవరుడు వరూదిని నడిగినట్లు “ఓదూమణీ! యివ్వరి దానవీపు? పేరెయ్యది? నీకు నొంటి వసియింపగఁ గారణమేమి? ” అని నిబ్బరంగానే అడిగాడు పరిస్థితి బాగా అర్థమయిందతనికి. ఆతని ప్రశ్నలకు ఆమె సమాధానం చూడండి - “ఓ మదవతీ నవమన్మథ! ఈ జగంబు పాలాళము; నేనులూచి యన, భుజంగమరాజ కన్యకన్ ” అని సోగకన్నులతో చూస్తూ పయ్యెడ నవరించుకొంటూ సమాధానం చెప్పింది. ఆమె సమాధానంలోవుండే తన అభిప్రాయానికి ఆమె ఓయ్యారపు కదలిక వ్యాఖ్యానమయింది. కాస్త అగి నీ విలాసం చూచి మోహించి యిక్కడికి తీసుకొని వచ్చానని బయటపడ్డది. ఇంకా కాస్త జాజతనల చూపించింది. మోహవేశంతో వచ్చిన ఆ జవ్వని గడుసు మాటలకు ఇంత దృఢప్రతుని మనస్సు చలిచింది. సహజంగా నాగకన్య అందగత్రైలు. ఇప్పుడది ప్రత్యక్షంలో నిజమైంది. ఆమె రూప విభ్రమ రేఖలకు, సుధాప్రసన్నాలయన హక్కులకు మైమరచాడు విజయుడు. ఆమె సర్వాంగ సౌందర్యాన్ని కళ్ళతో అపోశనిబట్టి

నువ్వొ పువ్వొ నవ్వొ జవ్వని నాసిక

చివురు నవురు జవురు నువిదమోద

మబ్బు నుబ్బు గెబ్బు బిబ్బోక పతివేణి

మొఱపు నొఱపుఁ బఱపుఁ దెఱపమేను.

అని హృదయపూర్వకంగా అభినందించాడు. కాని అత నేమాత్రం ఆతురత వ్యక్తం చేయలేదు. వ్రత దీక్షలో నున్నవాణ్ణి ఇలా తీసుకుని రావటం బావ్యం కాదనీ ఇంత సాహసం ఇంతులకు తగదనీ పైకి వింకం చూపుతూ మందలించాడు.

ఆమె అంతమాత్రానికి హడలిపోలేదు. ఆ మాటల చాలునున్న మమతను పసిగట్టింది. చిరునవ్వు నవ్వించి, ఒయ్యారంగా, తీవిగా నడవటంలో అందం ఒకబోసింది. మెల్లగా దగ్గరగా చేరి “ఓ రసిక శేఖర, ఓ జనరంజనైక లీలావహరూప, ఓ నుతగుణా ! తగునా ! ఇటులాన తీయగన్” అని మారు పలుకుతూ నీ అతులిత విలాస రేఖలతో త్రిభువన లీలావతుల నలయించటమేనా నీ వ్రతం ? అని సూటిగా అడిగింది.

ఎంతగానో విన్ను గురించి విని ఇవ్వుడు కని మోహ వదీన నన్ను మదనుడు నిలవనీయటంలేదు. అందుకని నీ మరుగు చేరాను. చేపట్టి రక్షించి పుణ్యం కట్టుకో అని ప్రాధేయవదీ చివరికి “ప్రాణదానము కన్నను వ్రతము కలదె ” అని కర్తవ్యం బోధించింది. అంటే తనను స్వీకరించకపోతే ప్రాణపరిత్యాగమే అని సూచించిందన్నమాట.

“వరసతి నెనయుట రాజులకు ధర్మమే” అని సంకో చించిన అతడు అనవలసి అంటున్నాడని గ్రహించింది.

❖ కన్నియగారి వేతొకతెగాను మనోహరరూప; నీకు నే జన్నియ పట్టియుంటి నెలజవ్వనమంతయు నేటిదాక; నా కన్నుల యాన; నా వలపు గన్చురి నామముతోడు;

నమ్ము; కా

దన్నను నీదుమోవి మధురామృతమానిట బానసేనెదన్” అని తన ప్రేమ నిష్కల్మషమని తెలుపుతూ అతనికి నమ్మకం కలగటానికి పెద్ద ఒట్టు పెట్టుకొన్నది. ఈ ఒట్టులో ఒక చమత్కారమున్నది.

తాను వివాహం కాని కన్నెపిల్ల. తన యౌవన మంతా విజయవి కోసం నేటిదాకా ముడుపు కట్టిందట.

నమ్మకమేమిటంటారా ? అతడెప్పుడు తటస్థపడతాడా అని యింత కాలం ఎదురుచూచింది. ప్రేమించి కలలు కంటూ ఊహల్లో జీవిస్తున్న కన్నెగాని వేరొకతె కాదు. లేకపోతే అంత అందగత్తె నెవరైనా ఎగరేసుకపోయేవారే. ఇంతగా అర్జునునికి తనపై విశ్వాసం కలగాలంటే పెద్ద ఒట్టు పెట్టుకోవోతే యెట్లా ? అందుకోసం ఆమె ఒట్టిడి కొన్నది.

లోకంలో సామాన్యంగా పిల్లలు గట్టి నమ్మకం కోసం ఒట్టు పెట్టుకొంటారే అట్లా చేసింది. అట్లా అనటంలో పాపం కన్నెప్రాయపు అమాయికత కనబడాలని కాబోయి ఆమె తవన. ఆమె ఏ మాత్రం అమాయిక కాదని ఆ రకం ఒట్టునుబట్టి తెలుస్తోంది. ఒట్టనేది తనకు ప్రియాతి ప్రియమైన దానిమీద పెడతారేవరైనా. అవ్వుడుగాని ఎదుటివారు నమ్మరు. తనకు విజయమివ్వేద వల్లమాలిన ప్రేమవుందని తెల్పటానికి తన కిష్టమైన వలపు కన్నురి బొట్టుమీద పెట్టింది. ఒట్టంటే మాటలా ? అది అడదానికి మంగళప్రదం. అప్పటికి సందేహిస్తాడేమో అని వెంటనే ప్రమాణం చేస్తానన్నది. దేనికైనా సాక్ష్యం ఉండాలిగా ! వ్రతకృతిలో వందభూతాలు కర్మసాక్షులు. జలం వంచ భూతాల్లో ప్రధానమైంది. ఆ జలంతాకి ఏ ప్రమాణం చేసినా చెల్లుతుంది శాస్త్రరీత్యా. ఉలూచికి ఇవ్వుడు ఆ జలం సాక్ష్యమైంది. జలమంటే రసద్రవ్యమేగా ! అది యింకా విశిష్టరసమైతే మరి మంచిది. అందుచేత అతని మోవి మధురామృతమాని బాన చేస్తానంది పాపం.

ఈ చివరి మాటలోనే వుంది ఆ వగలాడి గడుసు తనమంతా. ఈ మాటల్లో సాహసం కూడా కనబడు తున్నది. అభిమానం గాఢమైనప్పుడు తెంపు కలగటాని కవకాళముంది. అవును ఎంత కాలంనుంచో అతనిపై ఆమె మమత పెంతుకొన్నది. ప్రణయం పల్లించి వనరైత్తి యివ్వుడు పరోన్ముఖ స్థితిలోకి వచ్చింది. ఇంతగా పరిజతి చెందిన ఆమె యెదలోని సొద యదంతా. ద్రౌపదీ స్వయం వరం నాటినుండి విజయవిపై అనురాగం పెరిగి విరహ వ్యథతో కాలం గడుపుతూ అతన్ని ఊహలతో చిత్తరువులో

అందంగా చిత్రించి చూసుకొంటూ కలలుకంటూ వచ్చింది. ఇప్పటికీ ఆ కల విజయమేదనే అనందం అతివేంమైంది. అతన్ని చూచింది మొదలు తమకం పట్టలేకపోయింది. ఉన్నపాళంగా అతన్ని విగ్రహాల్లో చేర్చుకోవాలనుకుంది పాపం. ఈ విషయంలో అర్జునుడొప్పుకొనేదాకా ఆగలే నని ఆశ్రపడింది.

కథ యంతరూరం యిన్ని మలపులు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత విజయునికి గొంతులో వచ్చివెలక్కాయ పడింది. తన సమాధానం ఆలస్యమైతే ఆమె తనూత అతన్ని అల్లుకొనేలావుంది.

ఒక ఆలోచన మెరిసింది. ఆమె నాగజాతిది. తాను మనుష్య జాతివాడు. పొత్తెలా కుదురుతుంది : దీంతో ఆమె వెనక్కు తగ్గుతుందనుకున్నాడు.

దానికామె ఏమాత్రం తడుపుకోకుండా
ఉ॥ ఏమనబోయెదం దగులమెంచక నీవిటులాడదొల్లి శ్రీ
రాము కుమారుడైన కుశరాజు వరింపడె మా

కుముద్వతిన్ :

కోమల చారుమూర్తి పురుకుత్తుడు నర్మదఁ
బెండ్లియాడఁడే ?

నీ మనస్సొక్కటే కరగనేరదుగాని నృపాలకాగ్రణీ ॥
అని సోదాహరణంగా జాతి భేదం వట్టింపు లేదని సమా
దానం వలికింది. ఎంత జాణతనమో చూడండి. అమా
యికంగా మొఖం పెట్టింది. కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి.
కంతం దగ్గరిక పడింది. ఇవన్నీ చూస్తుంటే ఆనంగ
దళల్లో చివరిదానికి చేరువవుతున్నదనిపించింది.

ఎదురుగా అంత మదనాగ్ని ప్రజ్వలిస్తూంటే విజయుని
వెన్నలాంటి మనసు కరిగిపోదంటారా ? అతనేమీ శ్రీ
పరాజ్ఞులు కాదుగా ! అయితే సుభద్రకోసం బయల్దేరిన
వాడు. దారిలో అనుకోకుండా ఈ ఉలూచి తటస్థపడింది.
తానేమీ ఏకవత్సీవ్రతుడు కాదుగా ! కానప్పుడు ఎంత
మందినై నా ఇష్టపడితే చేసుకోవచ్చుగదా : అందులోనూ
తనంటే యితగా ప్రేమించి వచ్చిన సుందరాంగిని
కాదంటే అతను సరసుడిట్లా అవుతాడు. ఒకవేళ కాదంటే

‘శ్రీవాణి’ జీవిత సభ్యులు

శ్రీ తుర్లపాటి సోమసుందరరావు
నందిగామ

ఆమె ప్రాణం కూడా పోయేలా వుంది. ఆ పాపం
కూడా మూటకట్టుకున్నవాడవుతాడు. పుణ్యానికి పోతే
పాపమెదురై నట్లవుతుంది.

విజయుని మనస్సులోకూడా అమెమీద వలపు క్రమంగా
పెరిగింది. ఆమె చక్కదనం ఎప్పుడో అతన్ని ఆకర్షిం
చింది. అయితే కాస్త విదానించాడు. ఆమె వలపు
గుర్తించాడు. అంతే.

“ ఏక్కెర బొమ్మ ! నా వ్రతము చందముఁ దెల్పితిఁ
అంతెకాక నీ

చక్కదనంబుఁగన్న విమునంబయిన నిలుపుపోవ
ళక్కమే అక్కనఁజేర్చక ”

అని అతను సాదరంగా అన్నాడో లేదో అమాంతం ఆమెకు
సిగ్గుదొంతర్లు చూసుకొని వచ్చివడ్డాయి. ఏమైనా చివరికి
ఉలూచి వ్రణయం ఫలించింది.

నాగరిక ముద్రగల మంచి బాగరియఁట !

నాగవాసములో ఎంత నటనలడఁట !

కులుకు గుబ్బల ప్రాయంపుఁ గోమలియఁట !

వలచి వలపింపదే యెంతవారి నైన ?

వేదరక్షణ మానవ ఉత్కృష్ట ధర్మం

- శ్రీ భారతీ తీర్థస్వామి

గురు శిష్యులు

బృందావనపుర కళ్యాణ మందిరంలో ప్రసంగిస్తూ
గురుశిష్య సంబంధం వరంవరగా వస్తుందని, అదిశంకరులు

యదా యదాహి ధర్మస్య

గ్లానిర్భవతి భారత !

అభ్యుత్థాన మధర్మస్య

తదాత్మానం సృజామ్యహమ్ ॥

శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ పాద్ధనకు వోదించినట్లు దేశంలో అధర్మం ప్రబలంగా వున్నప్పుడు లోకోద్ధరణ కొరకు సాక్షిత్ పరమశివుడు, శ్రీ శంకరాచార్యునిగా కేరళలోని కాలడి గ్రామంలో అవతరించి, అద్వైత మతమును పునరుద్ధరించేసి, ధర్మరక్షణకు, ధర్మ పరిపాలనకుగాను చతురామూయ సంజ్ఞికములుగా, చతుర్వేద సంకేతములుగా శ్రీ శృంగేరి, ద్వారక, బదరి, పూరి అను 4 త్రేతములందు పీఠములు స్థాపించి అందు ప్రచార పీఠమగు శ్రీ శృంగేరి శారదా పీఠమందు తమ ప్రియ శిష్యులు శ్రీ సురేశ్వరాచార్యులవారిని నియమించిరి. శ్రీ శంకర భగవత్పాదులవారి నుండి నేటి వరకు వరంవరగా ఆచార్య పీఠాన్ని అలంకరిస్తూ వస్తున్నవారిలో శ్రీ అభినవ విద్యాతీర్థ మహాస్వామివారు 35వ వారు కాగా వారి ముఖ్య శిష్యులు శ్రీ భారతీ తీర్థస్వామివారు 36వ వారు. వీరు భక్తి ప్రవక్తులకు అలవాంమైన బందరు పూనికి విచ్చేసిన సందర్భములో వారు యిచ్చిన సందేశముల సారాంశం యిస్తున్నాము.

ఆ సీత జనులందరిని తీర్చిదిద్దే కృషి నలవి సఫలీకృతులైనారని తెలిపారు. వారితో విద్యాభజ్యులవారు కాల చేయి కలిపి కదిలి ఆ కార్యక్రమం కొనసాగించారన్నారు. ఆంధ్రదేశంలోని విద్యుత్ జనులు భగవత్ పాదులవారికి ఎప్పుడూ ప్రతిపక్షులుగా లేరని, వారు శంకరులకు భక్తితో సమస్కరించి శిష్యురికం స్వీకరించినవారని అన్నారు. శంకరులు ఆంధ్రదేశంలో పర్యటించే ముందు తిరువతిలో వెంకటేశ్వరుని దర్శించినారని విద్యాభజ్యులవారి కథనం. ఇంకొక విషయం. ఇక్కడ ఆదరం, భక్తి భక్తులలో శంకరులవట్ల నదా వెల్లివిరిసిందని అది అన్ని పీఠాల విషయంలో నమంగా వున్నదని కూడా విద్యాభజ్యులవారి మాట అక్షరసత్యమని శ్రీచరణులు తెలిపారు. ధర్మరక్షణకు శృంగేరి పీఠాధిపతులు అందరూ అనేకసార్లు ధర్మ యాత్రలు దేశమంతటా విస్తారంగా చేశారని కూడా చెప్పారు.

ధర్మం

బందరు పురమందిరంలో జరిగిన మహాసభలో శ్రీచరణులు “ధర్మం, దాని అర్థం” అనే విషయం మీద సున్వరంలో భవ్యమైన బాషణం చేశారు. ప్రాచీనుల మాట : “ధారణా ధర్మ హిత్యాహం” అనగా దేనివలన జగత్తు యొక్క దారణం, నిలుకడ కలుగుతున్నదో, అదే ధర్మం అని చెప్పారు. ఇది ఎలా తెలుసని ఎవరైనా అడిగితే భారతీయులైనవారికి ప్రమాణం వేదమని, ధర్మ ప్రతిష్ఠ వేదం ద్వారా విధితమని వృష్టం చేశారు. జగత్తు నరైన మార్గంలో ఏ విధమైన ఓడిడుడుకులు లేకుండా నడవాలంటే మానవ ప్రయత్నం మాత్రమే చాలదని దానికి అతీతమైన దైవ యత్నం కూడా కావాలన్నారు.

ఒక దేశంలో సకాలంలో వర్షాలు లేకపోతే ఆ దేశ పరిస్థితి ఎలా వుంటుందో ఊహించవచ్చు. విజ్ఞానశాస్త్రం ఆ పరిస్థితిలో కృత్రిమ వర్షం సృష్టించవచ్చు కాని అది సహజసిద్ధంగాదు. సమ స్థితి భగవంతుని ద్వారానే కలుగుతుంది. అది అవశ్యం. ఒక్కొక్క ఋతువునకు ఒక్కొక్క ధర్మం కలదు. జగత్తు వ్యవస్థ ఋతు ధర్మంపై ఆధారపడింది. వేసవి కాలంలో వానలు, హేమంత ఋతువులో చలి వస్తే జీవం మిగులుతుంది. ఋతుధర్మ వర్తన మానవ ప్రయత్నంపై ఆధారపడి లేదు. జగత్తు మనుగడకు హేతు భూతమైన ధర్మం మానవులు ఆచరించినప్పుడే ఋతుధర్మం ధర్మ బద్ధంగా వుంటుంది.

భగవద్గీతలో భగవానుడు చెప్పిన ప్రకారం సృష్టి ఆరంభంలోనే సృష్టికర్త ధర్మబోధచేసి, అది అనుష్ఠించ వలసిన విధానం, తద్వారా దేవతలు ఎలా తృప్తులౌతారో విశదపరచియున్నాడు. తృప్తి చెందిన దేవతలు సర్వ సంపత్తులు మానవులకిచ్చి వాటి బలిమితో తిరిగి ఆరాధించ మని మార్గాంతరము చూపుతున్నారు. ఇది ఉతయ సామరస్యం. ప్రకృతి నైవరీత్యాలు ధర్మ నిరతిలో సంభవించవు. అప్పుడే మనుగడ, నిలుకడ వుంటాయి. జగత్ ప్రతిష్ఠా సాధనం ధర్మం.

ధర్మం - స్వరూపం

ధర్మం స్వరూపం ప్రతి ఒకరు వారి ఇష్టం వచ్చినట్లు నిర్ణయించబూనడం తప్పు. కొంతమంది పీతాదిపతులను ధర్మశాస్త్రాన్ని మార్చమని సూచించారు. కాని ఏ పీతాదిపతి అలా మార్చాడు. ఎవరి ఇచ్చి వచ్చినట్లు వారు ధర్మం స్వరూప స్వభావాలు నిర్ణయిస్తే ఇక అక్కడ మిగిలేది గందరగోళ పరిస్థితే. శ్రీ శంకర భగవత్పాదులు బ్రహ్మ సూత్ర భాష్యంలో ఈ విషయం ప్రస్తావించారు. కొంతమంది వేదాలను, ఉపనిషత్తులను ఆధారంగా చేసుకొని ధర్మం స్వరూపం తెలుసుకుంటుంటే మరి కొందరు తమ బుద్ధికి తోచినదే ధర్మం అని భావిస్తున్నారు.

కాని ప్రతిదానికి ప్రమాణం కావాలి. అదే ధర్మం విషయంలో వేదమే ప్రమాణం. అత్యంత దుఃఖ భూయిష్టమైన ఈ సంసారంలో విముక్తిలేక పునః పునః చిక్కుకొని పీడింపబడే ప్రమాదం వుంది. కొందరు దీన్ని నంశయిస్తే అది వారి గ్రహచారం. ఇక ధర్మం ఆచరించే విషయంలో ఎవరు ఎంతవరకు చేయగలిగో అంతవరకు ఆచరించాలి. మనుష్యులు ఎన్నో పనులు చేయగలిగి ధర్మం ఆచరించే విషయంలో అనాసక్తులు కాకూడదు. ఉదాహరణకు ఓవనయనం అయిన తరువాత అద్భుతైన వారందరూ గాయత్రీ జపం 1000, లేక 300 లేక 108 లేక 32 కాక కనీసం 10 అయినా చేయడం ధర్మం.

ధర్మాన్ని దాని స్వరూపాన్ని తెలిపేవి శృతి, స్మృతులు : శృతిస్సు వేదో విజ్ఞేయః

ఇది తెలిసి తెలియనట్లు వుండటం అవచారం. ధర్మ శాస్త్రకారుడు మనువు ధర్మాన్ని శంకించగూడదని శాసించాడు. ఇక సుశువైన విధంగా చెప్తే, దేన్ని ఆచరిస్తే శ్రేయస్సు కలుగుతుందో అదే ధర్మం. అదే వేద ప్రమాణం కూడా తెలివినది. ధర్మశాస్త్రం వేదం నుండి వచ్చినది.

వేదరక్షణ

“వేదేన ప్రయోజన ముద్దిశ్య లద్ధో ధర్మః”

మానవుడు సృష్ట్యాది వేదాన్ని పెట్టుకొని చరిస్సు న్నప్పడు వేద దూషణ అవచారం. ప్రాచీనుల వరం పరాగతమైన విధులను ఆక్షేపించడం అవరధం. వేద రక్షణ మానవ ఉత్కృష్ట ధర్మం. “శ్రద్ధావాన్ లభితే జ్ఞానం”. శ్రద్ధ కలవారికే నై విషయాలు వర్తిస్తాయి. సమ్మతం వున్నవారికే వరిమితం అవుతాయి.

వేదం ఎందుకు చదవాలని అడిగితే సమాధానం, చదవటం విధి కనుక, అర్హత వున్నవారికి ఆ అర్హతను వినియోగించుకొనే అవకాశం వుంది కనుక అని చెప్పాలి.

అయినా ఇలాంటి ప్రశ్న ప్రాచీనులకు ఎప్పుడూ రాలేదు. అప్పట్లో పుస్తకాలూ లేవు, ముద్రణ యంత్రాలు లేవు. గురు ముఖత విద్యను శిష్యులు స్వీకరించేవారు.

నాడు ధర్మబద్ధమైన జీవన విధానం వేరు. నేడు పాశ్చాత్యులను అనుకరించడం, మన సంబంధీకులు, బంధువులు విదేశాలలో వున్నారన్నా, మనం విదేశాలకు వెళ్తున్నామని చెప్పుకున్నా మనకు గర్వకారణం. కాశీ, రామేశ్వరాలకు వెళ్ళిరావడం అప్పుడు పరమ పవిత్రం, ఇప్పుడు ఇంగ్లండు, ఆ మెరికాలకు వెళ్ళిరావడం మహద్భాగ్యం. భారతదేశం కర్మభూమి, పవిత్ర నదులకు నిలయం, పుణ్యభూమి అని విదేశీయులు నహితం నమ్ముతున్న ఈ తరిలో మనకు సంస్కారం కారణంగా ఈ ఆలోచనా విధానం పెచ్చు పెరుగుతుంది.

ధర్మాన్ని వదులుకోరాదు

ఉదర పోషణ నిమిత్తం బహు వేషాలు వేయాల్సి వచ్చినా ధర్మాన్ని వదులుకోరాదు. ఎవరికి వారు తమ జీవితం వశతుల్యంగా వుండా మానవ ధర్మబద్ధంగా వుండా అని ఆలోచించుకోవాలి. ప్రతి నిత్యం తమ నడవడిని గూర్చి ప్రశ్నించుకొని సంచరించాలి. అధర్మ మార్గంలో చరించేవారు అభివృద్ధిలోకి వస్తున్నట్లు అగుపిస్తారు. కాని వారు సంకోషంగా అధర్మం ఆచరించి కష్టంగా ఫలితం అనుభవిస్తారు.

హస్తా క్రియలే కర్మా

రుదతా కరి భుజ్యతే ॥

ధర్మాన్ని గూర్చి ఇంకా స్థూలంగా చెప్పాలంటే :

ధర్మం - అధర్మం

“ పరోపకారాయ పుణ్యాయ సాపాయ పరపీడనం ” అన్నట్లు ఇతరులకు ఉపకారం చేయడం ధర్మం. అపకారం చేయడం అధర్మం. ఆ ఇతరులు శత్రువులు కావచ్చు మిత్రులు కావచ్చు. ఉపకారం చేయలేనిచోట

ఊరికే వుండటం ఉత్తమం. భారతదేశంలో సామదులు కూడా ఈ ధర్మం గూర్చి చెప్పగలరు కాని అపరణ లోపం చేస్తారు. ధర్మ బోధకుల సంఖ్య హెచ్చుగా వుంది కాని ధర్మం ఆచరించేవారి సంఖ్య నానాటికి తరిగిపోతోంది.

విద్య

స్వామివారు జైహింద్ హైస్కూల్ లో క్లుప్తంగా భాషిస్తూ : “ విద్యా విహీనః పశుః సమానః ” అనే మాట ప్రతివారు విన్న దేనని, ఏ ఒక్కరూ లాను జంతువులాగా బ్రతకాలని తలపోయరని అన్నారు. జంతువులాగా కాకుండా మనిషిలాగా బ్రతకడానికి విద్య అవసరం. ఆ విద్య వివేకం, వినయం ఇచ్చినప్పుడు శోభిస్తుంది. డిగ్రీలు, రాంకులు రావడం మాత్రమే విద్యకాదు. పెద్దలను, గురువులను గౌరవించడం వినయానికి లక్షణం. విద్యార్థులు క్రమశిక్షణతో నిరంతర కృషితో ఇతర వ్యాసంగాలు లేకుండా విద్య అత్యసించి విజృంభి విజయాన్ని, వికాసాన్ని, ఆత్మసంతృప్తిని పొందాలన్నారు. ఎవరు ఈ రకంగా విద్య అత్యసించరో వారు మరొకరికి బోధించలేరు. బోధించినా వారిమాట ఎవరూ వినరు. సమ్మెలు, అలజడులు విద్యార్థులకు అవరోధాలు. వారి ద్వేయాలకు గొడ్డలిపెట్టు వంటివని ఆచార్యులవారు అభిభాషించారు.

ఆస్తిరం - నాస్తిరం

చింతగుంటపాలెం లోని బాలాత్రిపురసుందరి నాగేశ్వర స్వామివారి దేవాలయంలో ప్రసంగిస్తూ శ్రీ చరణులు, ప్రతి మనిషి అంతఃకరణంలో కదిలే భావనలు భగవత్ ప్రేరితాలని తెలుసుకోవాలని అదే మన జీవనానికి సోపానాలని అలా కాదనేవాడే నాస్తికడని చెప్పారు. మన హృదయాలందరూ ఆస్తిక భావనతో శ్రేయస్సు పొందారు. మనం వారిని విన్మరించకుండా ఉండాలంటే అదే భావనలో పెరగాలి. అదే మార్గంలో మెలగాలి. భగవంతుడు మనల్ని ఎలా రక్షిస్తాడని కొందరు వేసే

స్నేహ విజ్ఞ

తవితలు-తథలు-వ్యాసరచన.

పోటీలు

“స్నేహ వీణ” నిర్వాహకులు తెలుగులో కవితలు, కథలు, వ్యాసరచన, కార్టూన్, చిత్రలేఖనము పోటీలు ఏర్పరచియున్నారు. ఆసక్తిగల రచయిత (తు)లు “స్నేహ వీణ, పి. బి. నెం. 32, సికింద్రాబాద్-500 003” అను చిరునామాకు జాబు వ్రాసి పోటీ వివరాలను పొందవచ్చును.

విషయం తెలిసిన తరువాత సంకుచితమైన సంశయాలకు తావులేదు. ఇది మనమే చెప్పటం మొదలెట్టలేదు. కొన్ని వేల సంవత్సరాలుగా వస్తున్న భావనే అది. ఈశ్వరతత్వం ఉపాదానమైనది, ఈశ్వరుని ఉనికిని గూర్చి మరచిపోకుండా గుర్తుచేయగలందులకే దేవాలయాలు ఉన్నాయి. అయితే దేవాలయాల్లోనే ఈశ్వరుడున్నాడని అంటే, ధృఢ సంకల్పం లేనివారికి, అత్యున్నతతనం లేనివారికి, పరివర్తనక రానివారికి దేవాలయాలు కావాలి. ప్రహ్లాదుడులాంటి స్థితప్రజ్ఞులకు దేవాలయాలతో కాని, పూజాదికములతో కాని పనిలేదు. కాని సాధారణ మానవులకు నమ్మకం వడలుతూ, సంస్కారం సన్నగిల్లుతూ ఉంటుంది కాన భగవంతుని లగుటకు దేవాలయాలూ కావాలి, సత్సంగాలూ కావాలి. భగవంతుని అనుగ్రహానికి దర్శనం, స్పర్శనం, పూజనం, మొదలగు కర్మమార్గాలు అవశ్యం.

నిశ్చల భక్తి

భగవంతునికి ఏమీ సమర్పించి సంతుష్టి పరచగలదు భక్తుడు. శంకర భగవద్పాదులు చెప్పినట్లు బంగారు పర్వతం తన చేతిలో కలవాడు, కుడేరుడు తన దాసునిగా

ప్రశ్న. కాని జీవన విధానంలోని అనుభవాలను గుర్తెగని వారు వేసే ప్రశ్న అది. దైవం మానవులను పశువుల కాపరి తమ పశువులను రక్షించే విధంగా రక్షిస్తూ శిక్షిస్తూ ఉంటాడు ఎవరిని రక్షించదలచుకున్నాడో వారికి సత్ప్రేరణ కలిగిస్తాడు. మన ఆలోచనా విధానంలో చెడ్డ తలంపులకు కూడా భగవంతుడే కారణమైతే మన దోషమేమిటని అడగవచ్చు. కాని చెడ్డ తలంపులు పాపకర్మ ఫలం. అంతే కాని భగవంతుడు నిర్ణయమూ కాదు, పక్షపాతి అంతకన్నా కాదు అని వ్యూహ భగవానుడే చెప్పాడు. భగవంతుని విధులు కోర్టులో తీర్చుచున్న న్యాయాధికారి విధుల వంటివే. జుష్టి తన యిష్టం వచ్చినట్లుగాక కొన్ని న్యాయసూత్రాలకు లోబడి శిక్ష విధిస్తాడు. శిక్షార్హత ప్రకారం తీర్పు యిస్తాడు. ఇందువలన మనం తెలుసుకో వలసింది ప్రతిదానికి ఒక చట్టం ఉందని ఆ చట్టం మనం ఉల్లంఘిస్తే మన వ్యవస్థే పతనం అవుతుందని చెప్పారు. భగవంతుడు అలాంటి చట్టంగా వేదకాస్యాన్ని యిచ్చారు. పుణ్యకర్మాలకు పుణ్యఫలాలు అందుకోవచ్చు. సుఖాన్ని బడయవచ్చు.

పుణ్య కర్మ

పుణ్యన కర్మణః పుణ్యభవతి

పాపేన పాపా భవతి

క్రిందటి జన్మలో మంచి కర్మ చేసినవాడు ఈశ్వర ప్రేరేపణవల్ల అలాచేసి శ్రేయస్సు పొందుతాడు. ప్రతి జన్మ వెనుక జన్మకు, వెనుకటి జన్మ అంతకుముందు దానికి ముడిబిడి ఉన్నది. సృష్టి అనాది. కల్పానికి అది. వెనుక ఎన్నో కల్పాలు అయినాయి. కోట్ల సంవత్సరాలు ఒక కల్పం.

ఆత్మసార్యం

మానవ హృదయాంతరాల్లో వ్యాపించి చరింపజేసే వాడు ఈశ్వరుడు. “ఈశ్వర సర్వభూతాని”. ఈ

గ్రంథాలయములు

“జీవితానికి అన్నం ఎంత అవసరమో గ్రంథాలు అంతకంటే ఎక్కువ అవసరం కాకపోయినా తక్కువ అవసరం మాత్రం కావు. అన్నం శరీరంలోని ఆకలిని తీర్చి శరీర పోషణకు తోడ్పడితే, గ్రంథాలు మానసంలోని ఆకలిని తీర్చి మానసిక పోషణకు దోహదం చేస్తాయి.”

డా॥ సంజీవదేవ్

పొందినవాడు, కల్పవృక్షం, కామదేవుడు తన ఆధీనంలో ఉన్నవాడికి భక్తుడు ఏమి ఈయగలడు? అత్యంత శీతలమైన చంద్రుడు తన శిరస్సునే కలిగి, నమస్త మంగళాలు పాదాలచెంత ఉన్నవాడికి భక్తుడు ఈయగలిగింది తన మనోసుకుసుమాన్ని మాత్రమే. అయితే అది కనబడనిది కాన దానికి అధేయంగా భగవన్నామం, మననం సతతం చేయడమే మార్గం. దీనికి గోపికా శ్రీలను ఆదర్శంగా తీసుకోవాలి. వారు పాలు పెరుగు అమ్ముకోవానికి వెళ్ళి గోపాలని నామం పెద్దగా అంటూ తిరిగేవారట. “గోవింద, దామోదర, మాధవేతి” అని అరచేవారట. అది విశ్చల భక్తితత్వం. వరాత్పురుని మనస్సునుండి వదిలెత్తే అయినా పోషియక బిందించి వుండాలి. అయితే ఈశ్వరులు చాలామంది వున్నారా? భారతీయులకు ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలు గదా! అని అడిగితే సిద్ధాంతరీత్యా :

భగవంతుడు ఒక్కడే

“ఏకోదేవః సర్వభూతేషు గృధః” అని.

భగవంతుడొక్కడే. రూపం వేరుగా భక్తులు చూచుకోవచ్చు. కొలుచుకోవచ్చు. మామూలు మానవుడు కూడా బహు రూపాలుగా అంటే ఇంట్లో తండ్రి, బయట

గురువు, మరొకచోట శిష్యుడు ఇంకొకచోట భర్తలాగా వున్నట్లే. ఉపాసకుల పౌకర్యంకోసరం భగవంతుడు బహు రూపాలలో వ్యక్తం అవుతున్నాడు.

కృష్ణా అష్టమి, శివరాత్రి ఒకే విధంగా పవిత్రమైనవి. పర్వదినాలు మన పూర్వీకులు ఏర్పరిచింది కూడా భగవత్ తత్వాన్ని తెలుసుకొని జ్ఞప్తియందు వుంచుకోవానికే. అన్ని మూర్తులలో లేక అవతారములలో భగవంతుడు ఆరాధ్యుడే. అందుకే నిత్యం సంద్యావందనంలో 3 సార్లు జపించి ఎక్కువగా గుర్తుంచుకొనవలసినది.

“శివాయ విష్ణురూపాయ, శివరూపాయ విష్ణవే”

అని భగవంతుడు పీఠంబరుడైనా, దిగంబరుడైనా, గరుత్మంతుడు వాహనంగా విహరించేవాడైనా, కాళిందీ మర్దనుడైనా, ఒక్కడే అనే సిద్ధాంతాన్ని గ్రహించి ఆయన ఆరాధన ద్వారా శ్రేయస్సు పొందాలి.

స్వధర్మం

స్థానిక హిందూ కళాకారి మైస్కూల్ ఆవరణలో శ్రీ భారతీ తీర్థస్వామివారు స్వధర్మం గూర్చి వివరించారు. జ్ఞాన ప్రాప్తికి స్వధర్మానుష్ఠానం అవసరమన్నారు. ధర్మం సాధించకుండా మిగతావి సాధిస్తామనుకోవడం పొరపాటు. వేద విహితమైన ధర్మం మోక్ష ప్రాప్తికి మూలం అన్నారు. శాస్త్రోక్తితో ధర్మానుష్ఠానం చేయాలన్నారు.

స్వధర్మో నిధనం శ్రేయః

తస్మాత్ శాస్త్రం ప్రమాణంతే

కార్యా కార్య వ్యవస్థితౌ ॥

అని భగవద్గీతలో అందుకే భగవంతుడు వక్కాణించాడు. భగవత్పాదులు కూడా “గీత” విశిష్టత తెలుపుతూ :

“గేయం గీతానామ సహస్రకం” అన్నారు.

ప్రతివారు ప్రతినిత్యం గీతాధ్యయనం యధాశక్తి చేయడం అవసరమని, శ్రేయోదాయకమని శ్రీచరణులు తమ ప్రసంగం ఉపసంహరించి తమ ధర్మయూత మరొక గ్రామానికి కొనసాగించారు.

— డా॥ పి. జి. కృష్ణమూర్తి

శ్రీవాణి

హిందువంటే ఎవరు ?

మమతతో అభివృద్ధిగంచేది మానవత్వము. సత్య ధర్మ శాంతి ప్రేమ అహింసలు మానవత్వ ప్రధాన మైన ప్రాణాలు. ఈ పంచప్రాణాలు మానవత్వాన్ని ఏక సింపజేసి, ప్రకటింపజేసి, ఆచరింపజేసి ఆనందాన్ని అందిం. పజేసేవి. మానవుని చరిత్ర ప్రధానం. వ్యక్తిత్వం ఆధారం. జాతీయత, పవిత్రత, ఐకమత్యం ముఖ్యతత్వాలు. చరిత్ర, వ్యక్తిత్వం, జాతీయత, దివ్యత్వం, ఐకమత్యం ఇవికూడా భారతీయ శాస్త్రంలో పంచసూత్రాలు. అంగ్లేయులు భారత దేశానికి హిందూదేశమని పేరు పెట్టినప్పటికీ, మౌలికమైన భారతీయ తత్వాన్ని మాత్రం మార్పులేకపోయారు. భారతీయులను వంచించడం హిందూ అనే పదమును ప్రయోగించినప్పటికీ ఇందులో కూడా పంచప్రాణ సూత్రాలు ప్రకాశిస్తూనే ఉన్నాయి. అంగ్లంలో హిందూ 'Hindu' అనే పదములో ఐదు అక్షరాలున్నాయి. 'H', 'హెచ్' అనగా History చరిత్ర. 'I' అనగా Individuality వ్యక్తిత్వం. 'N' అనగా Nationality జాతీయత. 'D' అనగా Devotion లేక Divinity భక్తి లేదా దివ్యత్వం. 'U' అనగా Unity ఐకతన లేదా ఏకత్వం. హిందూ Hindu అనే పదములోకూడా చరిత్ర, వ్యక్తిత్వం, జాతీయత, దివ్యత్వం, ఏకత్వం - అనే పంచప్రాణాలు, పంచసూత్రాలుగా విలీచియున్నవి. భారతీయులకు చరిత్ర ప్రధాన ధర్మం. వ్యక్తిత్వమే నిజమైన జాతీయత. వ్యక్తిత్వాన్ని పెంచుకున్నప్పుడే దివ్యత్వం మనలో ఆవిర్భవిస్తుంది. ఈ పవిత్ర దివ్యత్వమే ఏకత్వమనే మోక్షానికి ఆధారంగా నిలుస్తుంది.

పది సూత్రాలు

ఈనాడు ముఖ్యంగా నేను పది సూత్రాలు చెప్పదలచు కున్నాను.

1. జననీ జన్మభూమిశ్చ :

జన్మభూమి కన్నతల్లి వంటిది. ప్రతి మానవుడు దేశాభిమానం కలిగివుండాలి. ఏయే దేశాలవారు, ఆయా దేశాల పట్ల అభిమానం కలిగివుండడంలో దోషంలేదు. తన దేశాన్ని అభిమానించినంత మాత్రాన పరదేశాన్ని విమర్శించాలనిలేదు. ఒక దేశాన్ని విశ్వసించినంతమాత్రం చేత మరొక దేశాన్ని ద్వేషించడం తగదు. కలలో, ఊహల్లోకూడా దేశద్రోహం కే మాత్రం అవకాశాన్ని అందించరాదు. ప్రతి వ్యక్తికీ దేశాభిమానం చాలా ముఖ్యమైనది.

=====

శ్రీ సత్య సాయి బాబా

=====

2. సర్వమతాదరణ :

ఏ మతాన్ని ద్వేషించక సర్వమతాలను ఆదరించాలి, గౌరవించాలి.

3. సోదరత్వం :

ప్రతి మానవుని సోదరునిగా భావించి ప్రేమించాలి. మనందరి జాతి ఒక్కటే. అది మానవజాతి. మానవ జాతిలో పుట్టినాము గనుక మానవులందరూ ఒక్కటే అనే సత్యాన్ని గుర్తించి సర్వమానవులను ప్రేమించాలి.

4. పరిశుద్ధం

గృహ పరిసరాలను పరిశుద్ధంగా వుంచుకోవాలి. తన గృహమునే గాక పరిసర ప్రాంతాలను కూడా పరిశుద్ధ పరచుకోవడంచేత ఆరోగ్య అనందములు చేకూరుతాయి.

5. దానం :

భారతదేశంలో దానం పేర, దేశానికి ద్రోహం జరుగు తున్నది. దానమునగా దేశమంతటా భిక్షగాళ్ళను తయారు

భారతీయ సంస్కృతి

భారతదేశంలోని నదుల నామములే ఈజిప్టులో కూడా కలవు. ఈజిప్టులోని నైలు నదిని పూర్వము సీలానది అని పిలిచేవారు. ప్రాచీన ఈజిప్టు రాజుల సింహాసనమునకు ఒకవైపు పువ్వుపూస వంటిది విగ్రహము, మరొక ప్రక్కన గరుత్మంతుని విగ్రహము వుండేవి. 'ఇస్' అనునది వారి దేవుని పేరు. ఇది 'ఈ' అను శబ్దము నుండి వచ్చినట్లు చరిత్రకారులు చెబుతున్నారు.

చేయడం గాదు. భిక్షగాళ్ళకు ఒక ఉపాధిని కల్పించవచ్చునేగాని, దానం అలవాటు చేయకూడదు. వీరికి ఉపాధి కల్పించి, ఏదైనా ప్రదేశంలో ఏర్పాట్లు గావించి, కాం కాలానికి ఆహారము, వస్త్రము ఇస్తూ అనుకూలమైన వాతావరణము కల్పించవచ్చునేగాని బజారులో అడ్డమొచ్చిన వారికంతా డబ్బులిచ్చి భారతదేశమంతా భిక్షగాళ్ళే అని చెడ్డపేరు తేరాదు. మనం భిక్షమివ్వడం చేతనే వట్టజాలలో, పల్లెలలో సోమరత్నాన్ని పెంచుకొని భిక్షగాళ్ళుగా తయారవుతున్నాడు.

6. లంచం :

లంచం యిచ్చి పని చేయించుకోవడంగాని, లంచం పుచ్చుకొని పనిచేయడం గాని ఏ మాత్రం మంచిది కాదు.

7. విశాల భావం :

వరస్పర ద్వేషాలు, అనూయలు అరికట్టుకోవడానికి విశాల భావాన్ని పెంచుకోవాలి. విశాల భావం కలగాలంటే జాతి మత భేదాలకు అవకాశం యివ్వకూడదు. మీ పదకు

లను మీ గృహాలలో ఆదరించుకోవచ్చునుగాని, సమాజంలో వీటిని పాటించడంచేత ప్రమాదాలు సంభవిస్తాయి. ఒకరిని వంచించడం, మరొకరిని అభివృద్ధి గావించడం జరుగుతూ వుంటుంది. అట్లుగాక సమాజంలోవున్న ప్రతి ఒక్కరిని సోదరభావంతో, విశాలభావంతో ప్రేమించాలి. జాతి మత భేదాలను ఏ మాత్రం పెంచుకోరాదు.

8. స్వయం సేవ :

తమ పనులను తామే చేసుకోవాలి. తమ పనులను తాము చేసుకోలేనివారు సమాజసేవ ఏ రీతిగా చేయగలరు? కొందరు శ్రమింతులై వుండవచ్చు. వారు సేవక పరివారాన్ని పెట్టుకోవచ్చును. కొన్ని పనులకు వారిని ఉపయోగించవచ్చును. కాని తన స్వంతపనులను కూడా, అ పనివారితో చేయించుకోవడం తేవలం సోమరత్నం. ఇట్టి సోమరత్నానికి మరిగిన వ్యక్తి సమాజసేవ చేయలేడు.

9 వాని భీతి దైవ ప్రీతి :

ఇది ప్రతి ఒక్కరికీ ఉండవలసిన సద్గుణం నిరంతరం భగవంతుని ప్రేమించాలి. పాపాన్ని ద్వేషించాలి. పాపాలు చేస్తున్నంతకాలం దైవం చిక్కడు.

10. చట్టాలను గౌరవించాలి

ప్రభుత్వ చట్టనిబంధనలను ఏ మాత్రం అతిక్రమించరాదు. చట్టాలను గౌరవించడం నేర్చుకోవాలి. చట్ట విరుద్ధమైన చర్యలను ప్రోత్సహించరాదు.

ఈ వది సూత్రాలను మీ హృదయాలలో ప్రతిష్ఠించుకొని క్రమశిక్షణను పాటించుకుంటూ సాయి సంస్థలను అభివృద్ధి పరచాలి. ఎవరియందు ఎట్టి దోషాలున్నా, మనమా దోషం నెంచక వారిని ప్రేమించి, వారితో సహకరించి ప్రేమను అభివృద్ధి పరచుకోవాలి.

(ది 21-11-85 సాయంకాలం ఉపన్యాసంనుండి)

నంద దేశాల విద్యార్థులు చదివే యూనివర్సిటీ

రష్యాలోని అతి పురాతనమైన, అతి పెద్దదయిన యూనివర్సిటీ “మాస్కో యూనివర్సిటీ”. 1755 లో ఇది స్థాపించబడింది. ఇందులో 20 వేలమంది విద్యార్థులు చదువుతున్నారు. ఈ యూనివర్సిటీకి ఓ పాక్కు, ఓ టోటానికర్ గార్డెన్, ఒక అబ్జర్వేటరీ, 27 పెద్ద భవంతులు, వాటికి అనుబంధంగా 10 చిన్న భవంతులు ఉన్నాయి. ఇవన్నీ 320 హెక్టార్ల వరిదిలో విస్తరించుకొని ఉన్నాయి. ఈ యూనివర్సిటీకి వున్న అన్ని బిల్డింగ్స్, లేబరేటరీలో నడిస్తే మొత్తం 200 కిలోమీటర్ల దూరం నడచినట్లువుతుందంటే అది ఎంత పెద్దదో వూహించవచ్చు.

దీంట్లో 250 డిపార్ట్మెంట్స్ వున్నాయి. రీసెర్చి కోసం, బోధన కోసం 350 చిన్న పెద్ద లేబరేటరీలు వున్నాయి. ప్రొఫెసర్స్ సంఖ్య బేయికి పైనే. మిగతా స్టాఫ్ 4,500 మంది దాకా వున్నారు.

రష్యాలోని అన్ని ప్రాంతాల నుంచి వచ్చి ఈ యూనివర్సిటీలో చదువుతున్నారు. ఒక్క రష్యాదేశం నుంచే కాదు విదేశాల నుంచి కూడా వచ్చి, మాస్కో యూనివర్సిటీలో చదివే విద్యార్థులున్నారు. దాదాపు నంద దేశాలనుంచి 2,500 మంది విదేశీ విద్యార్థులు దీంట్లో విద్యాభ్యాసం చేస్తున్నారు. అలా వచ్చే విద్యార్థులు ముందర విడిగా రష్యన్ భాషని నేర్చుకోవాలి. ఆ భాష జ్ఞుణ్ణంగా వచ్చాకే విద్యాబోధన ప్రారంభమవుతుంది. అన్ని కోర్సులు ఇక్కడ రష్యన్ భాషలోనే బోధిస్తారు.

మాస్కో నగరవాసులు మినహా ఇస్తే మిగతా విద్యార్థులంతా హాస్టల్స్లో వుంటారు. ప్రతినెల కొంత స్టైపుండ్ ఖర్చుల కోసం యూనివర్సిటీ విద్యార్థులకి ఇస్తుంది. ఇది విదేశీ విద్యార్థులకి కూడా వర్తిస్తుంది. ఇదేకాక అందరికీ వైద్య సౌకర్యాలు కూడా వుచితం.

ప్రతి సంవత్సరం టీ పార్టీని మొదటి సంవత్సరం విదేశీ విద్యార్థులు ఏర్పాటు చేస్తారు. అంతర్జాతీయంగా

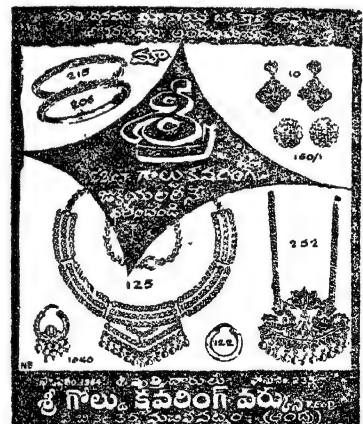
మనకు తెలియని ప్రపంచం మల్లది పెంట్స్ కుక్

వాసికెక్కిన ఈ యూనివర్సిటీకి కేవలం రష్యన్ దేశం లెవులే కాక విదేశాల్లోని ముఖ్య సందర్శక అనుగుణంగా కూడ లెవులుంటాయి.

ప్రతి విదేశ విద్యార్థులు తమ దేశ విద్యార్థులతో కలసి ఓ అసోసియేషన్ ని స్థాపిస్తారు. తమ దేశానికి చెందిన ఓ ముఖ్యమైన రోజున ప్రతీక విలేఖరుని, తమ దేశ ఎంబసీ స్టాఫ్ ని, విదేశ, రష్యన్ విద్యార్థులని ఏలచి పార్టీ ఇస్తుంటారు. భారతీయ విద్యార్థుల సంఘం సాచారణంగా రివ్యూక్, ఇండిపెండెన్స్ రోజుల్లో ఆలాంటి పార్టీలని ఇస్తుంటారు.

★

Phone : 2235 (Shop)

శ్రీ గాల్వ క్రికెట్ లింగ్ వర్క్స్
బిరుదలి, బెంగళూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, కేరళ, టెలంగాణ, బెంగళూరు, బెంగళూరు, బెంగళూరు, బెంగళూరు.

అమర గాయకుడు తాన్ సేన్

(క్రీ. శ. 1550 - 1600)

గ్యాలియర్ సమీపంలోని చిన్న వల్లెటూరు బాహర్. ఆ గ్రామం మకరందపాండే అను కవికి నిలయం. అన్ని సంవదలున్నా పుత్రసంపద లేని పాండేకు, మహమద్ గౌస్ అను ముస్లిమ్ భక్తుని ఆనుగ్రహం వల్ల కుమారుడు జన్మించాడు. ఆ సాధువు శిశువుకు 'తన్నా' అని నామకరణం చేశాడు. ఆ తన్నాయే కాలక్రమంలో, తాన్ సేన్ అయ్యాడు. పూర్వజన్మ సంస్కారం వల్ల తన్నా చిన్నతనంలోనే సంగీతంలో దిట్ట అనిపించు కొన్నాడు. అతని పుణ్యం కొద్దీ బృందావనంలో నివసిస్తున్న భక్తకవీ, వాగ్గేయకారుడూ అయిన స్వామి హరిదాస్ తన్నాను చేరదీశాడు. హిందూస్తానీ సంగీత రహస్యా అన్నీ బోధించాడు. గొప్ప వైఖితునిగా రూపొందించాడు. స్వామి హరిదాస్ ఆశీస్సులతో తాన్ సేన్ ' భూలోక గంధర్వడు ' అనిపించుకున్నాడు.

జానమద్ది హనుమచ్ఛా

తాన్ సేన్ సంగీత ప్రతిభా పరిమళాలు ఉత్తర భారత మంతలా వ్యాపించాయి. అక్బర్ చక్రవర్తి తాన్ సేన్ ను తన ఆస్థాన గాయకునిగా నియమించాడు. తాన్ సేన్ హిందూ దేవతలను గురించి అక్బర్ గుణగణాలను గురించి పెక్కు కీర్తనలను రచించాడు. తాన్ సేన్ పాటలు ఉత్తరదేశంలోని భజనల్లో ఎక్కువగా వినిపిసాయి.

హిందూస్తానీ సంగీతంలో 'ద్రుపద్' బాణీలో పాడటం కష్టం. ద్రుపద్ తైలిని రూపొందించి ప్రచార మొనర్చిన సంగీత కళానిది తాన్ సేన్. సూరదాస్, మీరాబాయి తులసీదాస్ వంటి మహనీయులు యీతని సమకాలినులు.

తాన్ సేన్ కు నలుగురు కుమారులు ఒక కూతురు. సుప్రసిద్ధ సంగీత విద్వాంసుడూ తాన్ సేన్ శిష్యుడూ అయిన సౌబత్ ఖాన్ తాన్ సేన్ కూతురు సరస్వతిని వివాహం చేసుకున్నాడు. తాన్ సేన్ జ్యేష్ఠ పుత్రుడైన బిలాస్ ఖాన్ తండ్రిని మించిన తనయుడుగా సంగీత ప్రపంచంలో పేరు గడించాడు.

తాన్ సేన్ కేవలం గాయకుడే కాక మహిమాన్వితుడని ప్రస్తుతింపబడ్డాడు. ఒకనాడు అక్బర్ చక్రవర్తి దర్బార్ లో తాన్ సేన్ పాడుతున్నాడు. మధ్యాహ్నం ప్రారంభమైన కచేరి చీకటిపడినా సాగుతూనే వుంది. తన్మయులై వింటున్నారందరూ. దీపాలు వెలిగించటం కూడా మరచి పోయారు పరిచారికులు. ఆస్థాన గౌరవాన్ని ఎరిగిన తాన్ సేన్ దీపకరాగం పాడనారంభించాడు, దైవదత్తమైన ప్రతిభగల తాన్ సేన్ రాగాలాపన చేయగనే సభాభవనం జ్యోతిర్మయమైంది. ఆ పాట పూర్తి కాగానే చీకట్లావరించాయి. తాన్ సేన్ సంగీత మహిమకు ముగ్ధుడైన అక్బర్ అతనిని ' సంగీత భాస్కరుడు ' అని ప్రసంగించాడు.

ఒకమారు దేశంలో పలుచోట్ల అనావృష్టి తల ఎత్తింది. అక్బర్ అత్యర్ధన మేరకు తాన్ సేన్ మేఘమల్లార్ రాగం ఆలాపన చేయటంతో కుండపోతగ వాసలు కురిశాయి. అక్బర్ అతని గానమృతవృష్టికి పులకించి పోయాడు.

అక్బర్ చక్రవర్తి తాన్ సేన్ ప్రతిభకు జోహార్లర్పించి, మిమ్ము మించిన గాయకుడీ దేశంలోనే లేడు. మీకింతటి సంగీత మాధుర్యం ఎలా లభించింది? అని ప్రశ్నించాడు.

" ప్రభూ నేనెంత! నా సంగీత మెంత! ఇదంతా మా గురుదేవుల అనుగ్రహం " అన్నాడు.

“అయితే మీకంటే మీ గురువుగారు యింకా గొప్ప గాయకులా?” అని అడిగాడు పాదుషా.

తాన్ సేన్ సవినయంగా సమాధానమిస్తూ “ప్రభూ, మా గురువుగారి సంగీత ప్రతిభలో శత సహస్రాంశం కూడా నాకు లేదు” అన్నాడు.

“అంత గొప్ప గాయకులు మా దేశంలో వున్నట్లు మీరెప్పుడూ చెప్పలేదే! అయితే మీ గురువుగారిని మా దర్బారుకు ఆహ్వానిద్దాం. వారిని ఘనంగా సత్కరిద్దాం” అన్నాడు పాదుషా.

“వారు దర్బారు సన్మానాలకు దూరంగా వుంటారు” అన్నాడు తాన్ సేన్.

అశ్చర్యచకితుడైన అక్బర్ “అలాగా అయితే మనమే వారి సందర్శనానికి వెళ్దాం, వారి సంగీతం వినాలని వుంది” అన్నాడు.

మరుసటిరోజు ఉదయాన్నే తాన్ సేన్ అక్బర్ లు మారువేషాలతో హరిదాసస్వామి ఆశ్రమానికి వెళ్ళారు. స్వామి ఒక చెట్టుక్రింద కూర్చుని తన్మయులై భగవంతుని గుణగానం చేస్తున్నారు. ఆ గాన మాధుర్యానికి అక్బర్ పాదుషా ముగ్ధుడయ్యాడు.

“తాన్ సేన్ మీ గురువుగారి సంగీతం పరమాద్భుతం. వారి సంగీత విద్య మీకింకా పూర్తిగా పట్టబడలేదు. ఎందువల్ల?” అని ప్రశ్నించాడు అక్బర్.

తాన్ సేన్ మౌనంగా వుండిపోయాడు. అక్బర్ చక్రవర్తి మరిమరి ప్రశ్నించగా తాన్ సేన్ “ప్రభూ వారి గానవిద్య నాకెలా సాధ్యమవుతుంది? నేను ఢిల్లీళ్ళరుని మెప్పుకోసం పాడుతాను. మా గురుదేవులు జగదీశ్వరుని అనుగ్రహం కోసం పాడుతారు”

అక్బర్ హరిదాసస్వామి వారికి పాదాభివందన మొనర్చి సెలవు తీసుకున్నాడు.

తాన్ సేన్ అంతిమ ఘడియల్లో అక్బర్ అతని ప్రక్కనే వున్నాడు. కుమారుడు తండ్రి ప్రక్కనే వుండి దుఃఖ వేశంలో గానం చేస్తుండగా తాన్ సేన్ కుడిచేయి ఎత్తి అతనిని ఆశీర్వదించాడు. అక్బర్ పాదుషా గ్వాలియర్ లో

జా గృ తి

ఆకాశం

అంతా కూన్యమని

లలిమటించకు -

తూర్పుకు చూడు

మార్పు కోరి

తిమిరంతో

సమరం చేస్తున్న

సూర్యుడు కనిపిస్తాడు!

- సి. కామేశ్వరరావు

రాన్ సేన్ సమాధి నిర్మాణం కావించాడు. రాన్ సేన్ చివరి క్షణాల్లో బిలాస్ ఖాన్ పాడిన రాగం “బిలాస్ ఖాన్” తోడి రాగంగా ప్రశస్తి గాంచింది.

తాన్ సేన్ సంగీతసారం, రాగమాల అన్న లక్షణ గ్రంథాలను రచించాడు. అందరూ అతనిని వియా తాన్ సేన్ అని పిలిచేవారు. మియామల్లార్, మియాతోడి, మియా సారంగ్, దర్బార్ మున్నగు విశిష్ట రాగాలను సృష్టించిన సంగీత కళాకోవిదుడు తాన్ సేన్.

ఆ మహనీయుని గానం విన్న ప్రజలు ధన్యులు. అక్బర్ పాదుషా ధన్యుడు. ఆ కాలమే ధన్యమైంది.

తాన్ సేన్ ను హిందువులు హిందూగా, ముస్లిములు ముస్లిమ్ గా భావించేవారు. మాతాలకు, కులాలకు అతీతంగా సంగీతామృతాన్ని పంచిపెట్టిన మహా మానవుడు తాన్ సేన్.

దక్షిణ భారతంలో తిరువయ్యూర్ లో శ్రీ త్యాగరాజ స్వామి ఆరాధనోత్సవాల వలె, ఉత్తర భారతంలోని గ్వాలియర్ లో తాన్ సేన్ ఆరాధనోత్సవాలు ప్రతి ఏటా అత్యంత వైభవంగా జరుగుతాయి.

మెట్టు దిగివస్తున్న ఎనభైఏళ్ళ తండ్రిని చూశాడు హాల్లో కూర్చుని
పేపరు చదువుతున్న సత్యం తల్లెత్తి.

ఒక్కొక్క మెట్టు మీద చేతికర్రని ఆనిచి, మెల్లగా దిగుతున్నారు వినాయక
రావుగారు.

చైమ్ ప్రొద్దున్న ఏడు గంటలయ్యింది. బయట ముసురు పట్టింది. చిన్న వానజల్లు
పడుతోంది.

స్వస్థమి యగే యగే

“గుడికా నాన్నా?” అన్నాడు.

“ఆ, అవునా, వానపడుతోందే!” అక్కర్యంగా
అన్నారు వినాయకరావుగారు.

తన పరధ్యానంలో ఆయన వాన నంగతే పట్టించుకో
లేదు.

“అవును. యిప్పుడు చిన్నజల్లు. కొంతసేపటికి
ఎక్కువయ్యేట్లుంది. యివ్వాళ మానేయకూడదూ. ఆసలే
జలుబూ దగ్గూ వున్నాయి కదు నాన్నా.” కొంత విసుగు,
కొంత జాలితో అన్నాడు నత్యం.

“అచ్చే, అదెలాగరా. ఎన్ని అడ్డంకులు వచ్చినా,
ఆ స్వామిని ఒకసారి చూసుకుని రాకపోతే యింక ఏం
ప్రయోజనం! అదీగక, శుక్రవారం యివ్వాళ. ఆ
రాముడికి వట్టుబట్టులూ, కవచం అలంకారం చేస్తారు.
కన్నుల పండుగ” తన్మయత్వంతో అన్నారు వినాయక
రావుగారు.

“నాన్నా, మీ సంతోషం బాగానే వుంది. కాని కొంత
ఆరోగ్యం కూడా చూసుకోవాలి. మీరు డాక్టరు. మీకు
నేను చెప్పాల్సిన వాడిని కాదు. అయినా సైన్సు చదివిన
మీరు, అందులో డాక్టరు, ఒకప్పుడు నర్జన్! మరీ, మీకు
యింక చాడస్తం అయితే ఎలా నాన్నా. యిద్లో పూజ
చేస్తున్నారు. మళ్ళీ గుడితెళ్ళి ఆ భగవంతుడిని తప్పని
సరిగా చూడాలా! నిజంగా భగవంతుడున్నాడనుకుంటే,
అన్నిచోట్లా వుంటాడు కదా, మన పూజ గదిలోనే వున్నా

యాయన ఎక్కడికి వెళ్తామని? గుడికా? అనలే
ఆరోగ్యం బాగులేదు వానలో ఎందుకూ? ఆనుకున్నాడు
సత్యం.

దనుకుని యిక్కడే చూసుకోరాదా, ఆ దేముడిని ” అన్నాడు సత్యం అనహసంగా.

“నీకు భగవంతుడి మీద నమ్మకం పోయిందేంట్రా ? ” కొడుకుని జాలిగా చూస్తూ అన్నారాయన.

“యీ రోజుల్లో జరుగుతున్న ఆక్రమాలూ, అన్యాయాలూ చూస్తుంటే భగవంతుడి మీద నమ్మకం పోయింది నన్నా. యిదంతా చాదస్తం. దేముడి గుడిలోనే నమ్మలేని సామెతలూ, అన్యాయాలూ, అవినీతి కన్పిస్తున్నాయి : యింక భగవంతుడి మీద నమ్మకం ఎలా విలుస్తుంది ? గుడిలో దేముడుంటే తన ముందే జరుగుతున్నది ఎందుకు చూస్తూ పూరుకుంటున్నాడు ? ” కోపంగా అన్నాడు సత్యం.

నలభై ఆరేళ్ళ కొడుకు యిలా మాట్లాడేటప్పటికి, వినాయకరావుగారికి నవ్వొచ్చింది. నవ్వుతూంటే దగ్గొచ్చింది. దగ్గుతూ, తూలారాయన.

చటుక్కున లేచి తండ్రిని వట్టుకున్నాడు సత్యం.

“జాగ్రత్త నన్నా, ఎందుకంత నవ్వు ? ” వింతగా చూస్తూ, తండ్రిని సోఫాలో కూర్చోబెట్టాడు.

జరాధారం వలన వినాయకరావుగారి చేతులు వణుకుతున్నాయి. ముడతలు పడిన చర్మం ఆయన నవ్వుతూంటే కదులుతోంది. ఆయన కళ్ళు మాత్రం వింత కాంతితో నిండి, నిశ్చలంగా కొడుకుని చూస్తున్నాయి.

“ఒరేయ్, ఎప్పుడేం చెయ్యాలో, ఆ భగవంతుడికి తెలుసురా. పాపం చేశాకే కదా ఆయనైనా శిక్షిస్తాడు. ఆయన రీతిలు నీకూ, నాకూ అర్థమవుతాయనే ! నేను గుడి కెళ్ళడానికి కారణం, అరవిందమోగి చెప్పినట్లు దేముడికి స్వరూపం వుందని నమ్మడం వలన. అక్కడున్న రూపాన్ని దైవస్వరూపంగా భావిస్తాను. యింక గుడిలో దేముడికి, మన పూజగదిలో వున్న దేముడికి వ్యత్యాసం అంటావా, భగవంతుడిలో వ్యత్యాసం ఏమీ లేదు. భేదమల్లా ప్రతిష్ఠించడంలో వుంది. గుడిలో మంత్రాలతో ప్రాణ ప్రతిష్ఠ జరుగుతుంది. యిక్కడ జరగలేదు. అక్కడ ఆయన వైఖోగం ఎక్కవ. యిక్కడ నేను

అం తం

“చీ, ఏమిటి దౌర్భాగ్యపు లోకం, ఏమిటి దౌర్భాగ్యపు మనుషులు! భగవంతుడా మోక్షమియ్యి. ” అని కష్టాలతో పాణం విసిగెత్తి అనుకున్నప్పుడల్లా, “ఇది నా లోకం, ఇది నా మాయ. ఇందులో నీచులున్నా, వారి మధ్యలో, వీళ్ళ రూపంలో నేనూ వున్నాను” అన్నట్లు తన అంశ కల్గిన పెద్దమనుషుల రూపంలో కనిపించి, నాకు అండగా నిలిచి, నాకష్టం భరించలేక పిలిచినప్పుడల్లా, “నన్ను నమ్మిన నిన్ను నట్టేట్లో ముంచును” అన్నట్లు, ఏదో ఒకవిధంగా కాపాడుతున్న ఆ శ్రీరామ చంద్రుడి పాద పద్మాలకు యీ నా-కల్పితం లిఖితం — అంకితం.

- రచయిత

అంత చేయలేను ! అవకాశం దొరికినంత వరకూ, ఆ పెరుమాళ్ళుని అందరూ ప్రితిస్తూ, పూజిస్తూవుంటే నేనూ పార్శ్వనాననే. ఆర్దులూ, జిజ్ఞాసులూ, అర్థకాములూ, ఆయనకు సమస్కరిస్తూంటే భగవంతుడి అవసరం మన కెంతుందో అర్థమవుతుంది ” నవ్వుతూ అన్నారాయన.

“చూశారా, మీరే అన్నారు భగవంతుడి అవసరం అని. అంటే కేవలం ఒక అరింబన కోసం అందరూ గుడికి వెళుతున్నారు. నిజంగా ఎవరి పనులు వాళ్ళే చేసుకోగలిగితే ఎవ్వరికీ యీ దేముడి అవసరంలేదనే కదా ! అనుకున్నవన్నీ జరిగిపోతేల్లదు కాబట్టి ఏదో ఆశతో భగవంతుడున్నాడేమో, చేస్తాడేమో, అని పరిగెడుతున్నారు. యిది అజ్ఞానం ” అపేక్షంగా అన్నాడు సత్యం.

వినాయకరావుగారు కొడుకువైపు సాలోచనగా చూశారు.

బయట పెద్దవాన ప్రారంభమయ్యింది.

ఆయన గొంతు నవరించుకున్నారు.

“ భగవంతుడున్నాడూ, ఆయన క్షమిస్తాడూ, కోరినవి చేస్తాడు అని నమ్మకంతో ప్రజలు గుడికి వెళ్తున్నారు. కేవలం ఆశతో కాదురా, నమ్మకంతో నమ్మకం! ఫెయిత్, నమ్మకంతో : ఒకే భగవంతుడున్నాడురా. నా కళ్ళతో నేను ఆయన మహిమ చూశాను ” గంభీరంగా అన్నారాయన.

తండ్రిని ఆశ్చర్యంతో చూశాడు సత్యం.

“నిజమా నాన్నా, ఏమిటి మహిమ? ఏదైనా సంఘటన జరిగిందా : ” ఆత్రంగా అడిగాడు సత్యం.

తండ్రికి మునలికనం వలన మతి చలించలేదు కదా ! సందేహం కూడా వచ్చింది అతనికి.

వినాయకరావుగారు కొంతసేపు మౌనంగా వుండి పోయారు.

“నాకు నలభై ఏళ్ళప్పుడు గుంటూరులో ఒక మరపురాని సంఘటన జరిగిందిరా. అప్పట్లో నేనూ, నీలాగే సందేహంతో వుండేవాడిని. భగవంతుడి మీద నమ్మకం విలవలేదు. అలాంటప్పుడు యీ సంఘటన జరిగింది. నేను వినరాలు కనుక్కుని, జరిగిన కథంతా తెలుసుకున్నాక భగవంతుడి మీద సంపూర్ణమైన నమ్మకం కలిగింది. పైపైన చదివిన భగవద్గీత అప్పుడు చాలా వరకు అర్థమైంది ” గంభీరంగా అన్నారాయన.

“ అసలేం జరిగింది నాన్నా ? ” కుతూహలంతో అడిగాడు సత్యం.

అంతవరకూ వాళ్ళ సంభాషణ నిల్చుని వింటున్న సత్యం భార్య, సుశీల తనూ తెలుసుకుందామని, వినడానికి దగ్గరకు వచ్చి ఒక కుర్చీలో కూర్చుంది.

కోడలి వైపు చూసి మందహాసం చేశారు వినాయక రావుగారు. గొంతు నవరించుకున్నారు.

* * * *

పెద్దాపురం చిన్న గ్రామం. ప్రళాంతమైన వాతావరణంతో వుంటుందా గ్రామం ఎప్పుడూ.

అటువంటిది ఆ రోజు ప్రొద్దున్న ఒక పావుగంట దుర్భాషలతో, దొర్బన్యంతో, చివరికి చావుతో కల్లోలమైంది ఆ గ్రామంలో వాతావరణం.

ఆ వూర్లో రామశాస్త్రి సంస్కృత పండితుడు, పురోహితుడు, బిదివంతులు, ముఖ్యంగా రామభక్తుడు.

ఆయన వదహారేళ్ళ కుమార్తె సీతను వీరయ్య కొడుకు సూరయ్య, రేపుకెళ్ళి వస్తూంటే, ఏవో మాటలు సరదాకి అన్నాడు.

తండ్రికి చెప్పింది సీత.

ఆ ముందురోజు రామశాస్త్రి సూరయ్యని పిలిచి గట్టిగానే మందలించాడు.

పూరంతా గుప్పమంది.

“ సూరయ్య చివాట్లు తిన్నాడుశాస్త్రిగారి దగ్గర. మరి వీరయ్య నహిస్తాడా యిది ! ”

అందరి నోటా యీ మాటే.

వీరయ్య అప్పుడు వూర్లో లేడు.

గుంటూరు నుండి రాత్రి వచ్చాడు వీరయ్య.

వీరయ్య ఆ వూరి ముననలు కాదు కాదు మహారాజు, కాదు కాదు అదీకాదు వీరయ్య పెద్దాపురానికి నియంతే !

అతని మాటే వేదవాక్కు. సుగ్రీవాజ్ఞ.

ఆ వూర్లో అతనడిందే ఆట, పాడిందే పాట.

అందుకు కారణం, అతని చేతిలో అధికారం, అతని సంపద, అన్నిటికన్నా మించినది అతని క్రూరత్వం.

ఎవడెవరు తిరిగినా తొక్కిపెట్టి, చివరికి పాతేస్తాడు.

అటువంటి వీరయ్యకి ప్రొద్దున్న లేవగానే కరణం వాచనయ్య కనబడి జరిగింది చెప్పాడు.

వాచనయ్య పేరుకు తగినట్లు పొట్టవాడు. జిత్తులమారి నక్క. సరదాగా యిద్దరి మధ్య తగాదాపెట్టి ఆనందించే కలహస్వియుడు. అతను చెప్పిన కథకి, అడిగిన ప్రశ్నలకి వీరయ్యకి వెర్రెక్కింది.

ఒక్క రంకె పెట్టాడు.

కర్రలూ, పలుగులూ పట్టుకుని పదిమంది పరిగెత్తుకొచ్చారు.

సూరయ్య వచ్చి నిలబడ్డాడు.

వీరయ్య కొడుకు చెంప చెక్కు మనిపించాడు.

“సిగ్గులేదురా నన్నాసీ, పంతులు దగ్గర చివాట్లు తిని ఆడంగిలా వచ్చి పడుకున్నావా? పదండ్రా, నా కొడుకుని మాటలంటాడా పీడు. పిలక కత్తిరించేస్తాను” గర్జించాడు వీరయ్య.

అందరూ గబగబా అడుగులు వేశారు.

రామశాస్త్రి యింటిముందు చదును చేసిన నేలమీద కూర్చున్న యిరవై మంది పిల్లలకి చదువు చెప్తున్నాడు.

వీరయ్య వచ్చి కాలితో నేలను తన్నాడు.

“ఒరేయ్, యింటికి పోండ్రా” అన్నాడు.

పిల్లలు పరిగెత్తారు.

“ఏమిటి పని వీరయ్యా?” అన్నాడు రామశాస్త్రి మెడలో తులసీమాలను నవరించుకుంటూ.

నానా మాటలు అన్నాడు వీరయ్య.

ఘర్షణ పెరిగింది.

రామశాస్త్రి మెడనంది దభీమని పీపుమీద బాదాడు వీరయ్య.

కళ్ళనీళ్ళు తిరిగాయి రామశాస్త్రికి.

చెంపలు వాయిచేశాడు వీరయ్య.

రక్తం వచ్చింది నోట్లోంచి రామశాస్త్రికి.

ఒక్కతాపు తన్నాడు వీరయ్య.

తూలిపడ్డాడు రామశాస్త్రి.

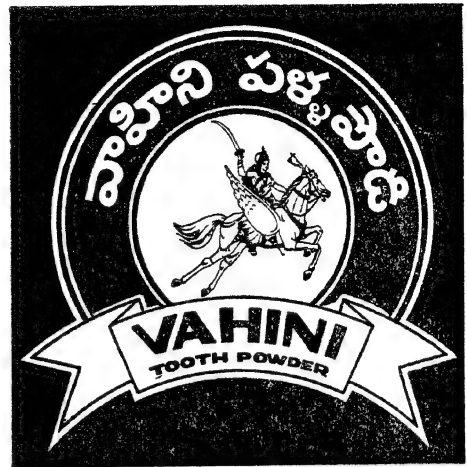
గడపదగ్గరనుండి చూస్తున్న రామశాస్త్రి భార్య పణికి పోయింది. మౌనంగా ఏడుస్తోంది.

లోపలినుండి పరిగెత్తుకు వచ్చింది సీత.

“నన్నా” అని బాధతో కేకపెట్టి, లేవదీయబోయింది.

“ఓహో, యిదేనా ఆమ్మాయి” అని మీదకొచ్చాడు వీరయ్య.

దంత సంరక్షణలో క్రొత్త ఉద్యమం
అశేష జనవాహిని మెచ్చే

తయారుచేయువారు :

ఫోన్ : 2804

విజయలక్ష్మి విజన్స్

నిజాంపేట, మదిలీపట్నం

భయపడి రెండడుగులు వెనక్కివేసింది సీత.

“చిలక బాగుందే” అన్నాడు వీరయ్య వెకిలిగా నవ్వుతూ, ఆమె దగ్గరకు వస్తూ.

“వీరయ్యా, ఆగు” అన్నాడు రామశాస్త్రి లేస్తూ.

“ఏం పంతులూ, పదివుండక లేస్తున్నావు” అన్నాడు వీరయ్య.

“వీరయ్యా నన్నే మైనా చెయ్యి. నా పెళ్ళాం పిల్లల్ని వదిలేయ్” అన్నాడు రామశాస్త్రి.

“నీకు బుద్ధి రావాలికదా, ఛ అడ్డులే” అంటూ ఒక్కతాపు తన్నాడు రామశాస్త్రిని వీరయ్య.

అంతమూరం వెళ్ళిపడ్డాడు రామశాస్త్రి.

పరుగెత్తింది సీత.

రెండంగలు వేసి, చెయ్యి పట్టుకున్నాడు వీరయ్య.

“ఛీ, వదులు” గింజుకుంది సీత.

చెయ్యి వదిలి ఆమె బట్టలు చింపబోయాడు

అతని దౌర్జన్యాన్ని చూసి, “యంతవరకూ నిన్ను ఏదీ అడగలేదు వ్రతూ, రామచంద్రా, కాపాడు, నా కూతుర్ని కాపాడు” అన్నాడు రామశాస్త్రి దీనంగా ఆకాశంలోకి చూస్తూ, చేతులెత్తి, కనిపించని దైవానికి వమస్కారం చేస్తూ.

ఒక్కసారి వీరయ్యను విదుల్చుకుని, యింట్లోకి పరిగెత్తింది సీత.

వెనక్కాలే పరిగెత్తాడు వీరయ్య. పరిగెత్తుతున్న వాడల్లా ఒక దావు కేకపెట్టి, గుండెని చేతుల్తో వట్టుకుని, క్రిందపడి విలవిలా తన్నుకోసాగాడు.

“గుండెపోటు, గుండెపోటు, ఆస్పత్రి కెళ్ళాలి” అని మూలాడు వీరయ్య.

నోరెళ్ళబెట్టి చూస్తున్న జనం మోసుకెళ్ళారు అతన్ని.

* * *

వినాయకరావుగారు చెబుతున్న కథనాపి కొడుకునీ, కోడల్ని చూశారు.

“ఒరే, స్పృహ తప్పిన వీరయ్యని గుంటూరుకి తీసు కొచ్చారురా. ఆ రోజుల్లో హస్పిటల్లో యిప్పుడున్నన్ని మెషిన్స్ లేవులే. ఎక్స్రే తీసి, వెంటనే చేయవలసిందంతా చేశాం.

కానీ చచ్చాడతను. శవం యింకా యిచ్చేయలేదు.

కొంతసేమయ్యాక, ఎక్స్రే బొమ్మ రాగానే చూసిన డాక్టర్ నా దగ్గర కొచ్చి, ‘ఏమిటో వింతగా వుంది’ అని చెప్పాడు. నేను వెళ్ళి ఆ ఎక్స్రే చూశాను. గుండె ఎవరో కోసినట్లు కనబడింది. శవమీద గాయం ఏదీ లేదు. నేను సర్జన్ని. శవపరీక్ష చేసి చూద్దామనిపించింది. అలాగే చేసి చూశాం.

అది నమ్మలేని ఆశ్చర్యం నాకు !

గుండెలో ఏదో బాణం గుచ్చుకున్నట్లు కోసివేయ బడి వుంది. నాకు అనుభవం మీద తేడాలు తెలుసు.

కత్తిగాయం ఒకలా, తుపాకిగుండు గాయం ఒకలా, బాణం గాయం ఒకలా వుంటాయి.

యిది బాణంచేత కత్తిరించబడ్డ హార్డ్ !

కానీ విచిత్రం బయట గాయమే లేదు !

కొంతసేమయ్యాక శవాన్ని తిరిగి యిచ్చేవారు ఆస్పత్రి వాళ్ళు.

నేను ఆ మనుషులను అడిగాను. ‘ఏమైంది ? ఎందుకిలా తీసుకొచ్చారు ? ఏదైనా కోట్లాట జరిగిందా ? ఎప్పుడొచ్చింది గుండెపోటు’ అని. వాళ్ళు సరిగ్గా సమాధానం చెప్పలేదు. ఏదో నసుగుతున్నారు.

యింతలో యింకొందరు పేషెంట్సుని అటెండ్ కావాలని పిలుపు వచ్చింది.

నేను ఆ పనిమీద వెళ్ళాను. ఆరోజు శుక్రవారం.

ఆదివారం నాకు శలవు. యింట్లోవున్న నన్ను చూడటానికి పెద్దాపురం నుండి రంగయ్య అనే రైతు వచ్చాడు. అతను బియ్యం, వప్పులు మన యింటికి సప్లయ చేస్తుంటాడు.

ఆ పనిమీదే వచ్చాడు.

దబ్బు ఇస్తూ నేను అతనిని వీరయ్య గురించి అడిగాను. ఒకే గ్రామం కదా అని.

జరిగిన సంఘటన చెప్పాడతను.

అతను చెప్పిన సంగతి విని ఆశ్చర్యపోయాను నేను !

ఆ రోజు ఎలాగా శలవేకదా అని, ఏమిటో తెలుసుకుందామని, నేను పెద్దాపురం వెళ్ళాను.

రంగయ్య నాకు రామశాస్త్రి యిల్లు చూపించాడు.

పాపం, పుణ్యాత్ముడు జ్వరంతో పడుకున్న పున్నాడు. నాలువైద్యం ఏదో చేయించుకున్నాడు - తగిలిన దెబ్బలు చాలా గట్టి దెబ్బలు. నా ట్రిప్ కేసులోంచి మాత్రలు తీసి యిచ్చి, వెంటనే వేసుకోమని చెప్పి, ఒక యింజక్షన్ కూడా యిచ్చాను.

ఆ పరిస్థితిలో అతన్ని ఏమీ అడగాలనిపించలేదు. కొన్నిరోజులకు సరిపోయే మందులిచ్చి, మళ్ళీవచ్చి

చూస్తానని చెప్పాను. అటునుండి వీరయ్య యింటి కెళ్లాను. సూరయ్య వున్నాడు. అతనితో మాట్లాడి ఎక్కువే సంగతి చెప్పాను. నా మాటలు విని సూరయ్య గజగజ వణకీపోయాడు. 'అంతా ఆ రాములవారి మహిమే బాబోమ్! మహా పాపం జరిగిపోయింది! ఆ భక్తుడి జోలికి వెళ్ళాం నేనూ, మా నాన్న! పన్నెండో రోజు అవగానే ఆయన కాళ్ళ మీద పడతాను. సార్, మీరు కూడా ప్రక్కనుండుండి' అని నన్ను బ్రతిమాలాడు నేను అలాగేనన్నాను.

పన్నెండోరోజు కార్యాలయ్యాక, నేనూ, సూరయ్య, యింకా పదిమంది కలిసి రామశాస్త్రి యింటికెళ్ళాం. అన్యతాచూడన బాగా కోలుకున్నాడు. సూరయ్య నేరుగా వెళ్ళి ఆయన కాళ్ళమీద పడ్డాడు. 'నన్ను క్షమించండి మహాప్రభో!' అంటూ.

రామశాస్త్రి అతన్ని లేవదీసి, బుజం తట్టి, 'ఏమిటి?' అన్నాడు.

అందరూ వింటూండగా, నేనూ సూరయ్యా జరిగినది చెప్పాం.

వీరయ్య మరణం అదృశ్యంగా ఏదో బాణం అతని గుండెలు చీల్చివేయడం వలన జరిగిందని!

'రామచంద్రా, పలికావాతండ్రి' అన్నాడు రామశాస్త్రి ఆనందంతో వణుకుతూ.

'బాబూరూ నన్ను క్షమించండి. లేకపోతే ఆ భగవంతుడు నన్ను పురుగును చంపినట్లు చంపేస్తాడు' అన్నాడు సూరయ్య భయంతో.

'భయపడకు నాయనా, నిన్ను ఆనాడు మందలించి నప్పుడే క్షమించాను కూడా. యింక నా చేతుల్లో ఏమీ లేదు. నువ్వు రాముడినే ప్రార్థించు' అన్నాడు రామశాస్త్రి.

సూరయ్య తల వూపాడు.

మీరు చివరకు నాడాల్సింది...

ట్రేడ్ మార్క్

తామర, గజ్జి మరియు దురదలకు

MFERS. SAPAT & CO. BOMBAY-2

ఏజెంట్స్: **ది ట్రేడ్ స్టామోటింగ్ కార్పొరేషన్**
"అనంత నువ్వెబువన్"

పి.జి.నెం-711, వెంకటేశ్వరపురం, విజయవాడ-520010

లోపల్నుంచి జానికమ్మ, సీత వచ్చారు.

వాళ్ళు మా మాటలు విన్నట్లు లేదు.

ఒక్క పడుగులో సీత వచ్చింది. 'నాన్నా, మళ్ళీ ఏమిటి?' అంటూ అదుర్దాగా అడిగింది.

'ఏం లేదమ్మా, దుష్ట శిక్షణకీ, శిష్ట రక్షణకీ, మన స్వామి అదృశ్యవతారం చాల్చాడు అంతే' అన్నాడు రామశాస్త్రి గంభీరంగా.

'అమ్మా, నా తప్పు క్షమించు. అంటూ సూరయ్య సీతకి సాష్టాంగనమస్కారం చేశాడు.

'అయ్యో, అన్నా ఏమిటి? లే, లే,' అంది సీత కంగారుగా.

రామశాస్త్రి అతనిని లేవనెత్తి, రాముడికి పూజ పది రోజులు చెయ్యమని చెప్పాడు.

నా కర్తవ్యమిది!

సూరయ్యకి ముందు భయం పోవడానికి ఆయన అలా చెప్పాడు. పోనుపోను నన్యార్గం ఆయనే చూపుతాడు!

చాలా రోజులు యీ విషయం అందరూ చెప్పుకున్నారు. పేవర్లలోకూడా వచ్చిందీవార్త. ఆహారాలు సరిగ్గా లేవని కొంతమంది నమ్ములేదు. కొందరు నమ్మారు.

"నాలుగు దశాబ్దంలో ప్రజీవిషయం మర్చిపోయారు. కానీ, నేను మరువలేనురా. అందుకే నా పనులు నేను

చేసుకుంటూనే, ఆ భగవంతుడిని సేవిస్తున్నాను” అన్నారు
వినాయకరావుగారు.

సుశీలా, సత్యం చాలాపేపు మానంగా వుండిపోయారు.

బయట వాన అగిపోయింది.

వినాయకరావుగారు లేచారు.

సుశీలా, సత్యం మొహమొహాలు చూసుకున్నారు.

ఇద్దరి మనస్సులో భావం వారి కళ్ళలో కనబడింది.

కళ్ళే మాట్లాడుకున్నాయి.

“ అగండి నన్నా ” అన్నాడు సత్యం.

నడుస్తున్న వినాయకరావుగారు అగి ప్రశ్నార్థకంగా
చూశారు.

“ గుడికి కాదులో వెళ్తాం నాన్నా. మే మిద్దరం
కూడా వస్తాం ” గంభీరంగా అన్నాడు సత్యం.

వినాయకరావుగారి కళ్ళు ఆనందంతో మెరిశాయి.

• “ అలాగేరా ” అని నవ్వుతూ సోఫాలో కూర్చున్నా
రాయన.

తన అనుభవాన్ని సమ్మి కొడుకూ, కోడలూ పరమ
పదం వైపు అడుగులు పేస్తున్నారు !

“ నా జన్మ సార్థకమైంది ? ” అనుకున్నారాయన. ★

శ్రీ వాణి ష ము లు

శ్రీవాణీ విలసచ్చుభంకర యశస్వంప్రాప్త సంభావితా
శ్రీవాణీ బహుధోక్తికల్ప సుమనస్సమ్మోద సంఘాషితా
శ్రీవాణీ రమణీయ వృత్తరచనా వై విద్య సంతోభితా
శ్రీవాణీ జయతాత్ శరచ్చత మహీన శ్రీ ప్రభాలోకనైః

బహువిధ వాణీ శోభిత, మహనీయ సుధోక్తిసార మహిమాన్వితమై,
ఇహపర సాధకమగుచును, మహినిటు ‘శ్రీవాణి’ విబుధమాన్విత గాంచెన్.

శ్రీయును వాణీయున్ చెలగి చెన్నొసలార్థగ మానవత్రికా
సంయుతమై ధరిత్రినిటు సాంస్కృతికోజ్జ్వల నూత్నదీప్తి శో
భాయత సుప్రశస్తిగనె వత్సర కాలము కృష్ణమోహనా
కాయత భవ్యభావనలు సంస్తవనీయములై నెలుంగుతన్.

కొమరగిరి వంశజుండైవ కృష్ణమోహ
నుండు ‘శ్రీవాణి’ వెలయింప నూత్నఫణితి
ఆంధ్ర పాఠకులదృతి నందజేసె
తెలుగు భారతి గళసీమ దీపి వెలిగె.

— మల్లాప్రగడ శ్రీరంగారావు

శ్రీవాణి

మారేడు చెట్టు ----- ఎస్. ఎన్. దుర్గారావు (Aegle Narmelas Alarge Spiny Tree)

దీనిని సంస్కృతమున విల్వ, శ్రీఫల, త్రివక్ర, గంధపత్ర అని పేర్లు కలవు.

మారేడు చెట్టు ముఖ్యముగా శివాలయంతో కనబడుచుండును. ఈ మారేడు శివునికి అత్యంత ప్రీతిపాత్రమని పురాణాల ఉవాచ. ఈ చెట్టుగారి సోకిన, పీచ్చిన చాలా మంచిది. కావుననే దీనిని ఆలయములలో తప్పక పెంచెదరు. గారి సోకిని గర్భదేవాలయములలో, పూజ చేయబడిన మారేడు పత్రములు దుర్వాసన పుట్టకుండ కాపాడుచుండును.

దీని మ్రాను కొంచెం తెల్లగా నుండును. కొన్ని ఊపములు కూడా కలవు. కాయలు కొన్ని గుండ్రముగా, కోలగా నుండును. చెట్టుకంతయు వాడియైన ముండ్లుండును. వచ్చికాయలు జిగురుగాయుండును. చుదిరి పండిన తడువరి పై పెంకు గట్టిపడి లోపలి గుంజ వెంగ గుంజ వలె నుండును. దీనికి ఒక విధమైన సువాసన కలిగియుండును. ఆకులు త్రిదశ వంటరి చేరిక గలవి. దీని పింజయే పూవు.

ఇది త్రిదోషములను హరించును. ఇది కారం, చేదు, వగరు రుచులు కలది. వాంతులను కట్టును. బాగుగా పండిన ఫలము తియ్యగా నుండును. వేడిచేయు స్వభావము కలది.

దీని సర్వాంగములు వైద్యమునకు ఉపయుక్తమైనవి. మారేడు ఆకుల రసము వంటికి పూసుకొనిన లేక లోనికి నేవించిన శరీర దుర్గంధము అరికట్టును ; ఆకులు దంచగా వచ్చిన రసము కొంచెము వెచ్చజేసి లోనికిచ్చిన త్రిదోషములు, మూలవ్యాధి, మలబద్ధము, కామలా రోగము వీటన్నింటికి పనిచేయును ; ఆకులను మెత్తగా చితకగొట్టి కండ్లపై వేసి కట్టిన నేత్ర రోగములు శమించును ; మారేడుకాయ ఎండిన చుక్కలు కషాయంగా పెట్టి నేవించిన జ్వరములు తగ్గును ; లేక మారేడు కాయలను ముద్దగా నూరి, దీనికి ననుభాగము నువ్వులను ముద్దగా నూరి, ఈ రెండింటిని పెరుగుతో కలిపి చమిడతో తాళింపు పెట్టవలెను. దీనిని బడమని అందురు. ఇది నేవించిన ప్రవాహికలు అరికట్టును ; (వరకం) కాయల కల్కమును, కొంత దూర్బమును చెల్లముతోనూరి నేవించిన ఉగ్రమగు గ్రహణి రోగము కూడా తగ్గును. వీరు మణ్డిగను మూత్రమే భోజనమున వద్యముగా వాడవలెను ; మారేడుకాయలోని గుంజను, యష్టిమధుకమును మెత్తగా నూరి, పంచదార తేనెతోను చేర్చి కలిపి బియ్యపు కడుగులో

టను ; మారేడుకాయ ఎండిన చుక్కలు కషాయంగా పెట్టి నేవించిన జ్వరములు తగ్గును ; లేక మారేడు కాయలను ముద్దగా నూరి, దీనికి ననుభాగము నువ్వులను ముద్దగా నూరి, ఈ రెండింటిని పెరుగుతో కలిపి చమిడతో తాళింపు పెట్టవలెను. దీనిని బడమని అందురు. ఇది నేవించిన ప్రవాహికలు అరికట్టును ; (వరకం) కాయల కల్కమును, కొంత దూర్బమును చెల్లముతోనూరి నేవించిన ఉగ్రమగు గ్రహణి రోగము కూడా తగ్గును. వీరు మణ్డిగను మూత్రమే భోజనమున వద్యముగా వాడవలెను ; మారేడుకాయలోని గుంజను, యష్టిమధుకమును మెత్తగా నూరి, పంచదార తేనెతోను చేర్చి కలిపి బియ్యపు కడుగులో

పైద్యవాణి

కలిపి త్రాగిన పైత్య ఆతిసారము కట్టును ; మారేడు పిండెలను నూరి జెల్లంతో చేర్చి తినిన అమళాలలు, రక్తాతిసారము హరించును ; మారేడు పండులోని గుంజ గోమూత్రమున దీనికి, నువ్వులనూనె, మేకపాలు చేర్చి తెలపాకముగా కావవలెను. దీనిని కొంచెము చెవిలో వేసిన చెముడు తగ్గును ; మారేడు కాయలను బియ్యపు కడుగుతో నూరి నేవించిన రక్తమూలములు కట్టును ; మారేడు వేరుపై పట్టును తీసి చిదుగగొట్టి కషాయం పెట్టి, పెద్ద పాత్రలో వేసి దానిలో మూలవ్యాధి రోగిని కూర్చుండ జెట్టిన మూలవ్యాధి తప్పక పోవును ; దీని వేరు రసము తేనెతో కలిపి నేవించిన త్రిదోషముల వలన కలిగెడి వాంతులను అరికట్టును ;

చంటిపిల్లలను సాధారణంగా బాలగ్రహములు వేదించుచుండును. దానివలన కొన్ని రోగములు కనబడుచుండును. ఇటువంటి గ్రహబాధలతో స్కంధగ్రహబాధ ఒకటి. దీనికి చికిత్స ఏమంటే మారేడు ముండ్లను పిల్లవాని పేరుగా కట్టి మెడలో వేసిన తప్పక స్కంధగ్రహబాధనుంచి విముక్తుడగును.

మారేడు పేరు, వసువు, త్రికటుకములు, పచ్చి తులసి వెన్ను, గ్రంధి తగరము, దేవదారుచెక్క, క్రాసుగపప్పు, త్రిఫలములు మ్రాని వసువు వీనిని నమకాగములుగా గ్రహించి 3 దినములు గొట్టె మూత్రమున మర్తించి, కుంకుడు గింజంత మాత్రలుచేసి తినవలయును, పైకి కూడా రాయవలెను, నన్యముగా కూడా ఉపయోగించవలెను. దీనివలన విశూచి, పాము, తేలు, వెలికి కుక్కకాటు విషము మొదలైనవి హరించును. ఈ మాత్రలనే బిల్వాది మాత్రలు అని పిలిచెదరు. (మళయాళ రహస్యయోగం నుంచి).

ఈ మారేడు చెట్టు వలన ఇంకను అనేక వైద్య ఉపయోగములున్నవి. మారేడు, మరికొన్ని ఔషధములు కలిపి లేహ్యములు కూడా తయారుచేసెదరు.

బా రీ ప రి శ్ర మ లు

విద్యకు పరమార్థం
విజ్ఞానమా ? కాదు !
ఆత్మవిశ్వాసమా ?
అనలే కాదు
మరేమిటి ?
ఉద్యోగం !
విద్యకు కొలబద్ద
ఆరంగుళాల సర్దిఫికేట్
కాగితాలమే కాదానా దగ్గర
రెండు పాదాల గాడిదలు
క్యూలో నిలబడతాయి
ఆ పైన వచ్చిన ఉద్యోగంతో
కడుపు నిండదం లేదని
అడ్డమైన గడ్డి మేస్తున్నాయి
దినదినానికి గడ్డివిలువ పెరుగుతోంది.

- ఆశావాది ప్రకాశరావు

నూతనయవ్వనంపొందండి

చుట్టూన్నవారూ నుండి విముక్తులకండి! క్రింద ప్రకారం ఎల్లవకలుగు సమయం బలహీనత, శక్తిహీనతలకు, అంశము చిక్కుకుండు, అపకరణములను అనుభవించి, సుఖము, సమృద్ధి చుట్టూన్నవారూ అట్లుతీచికోట్! పోషకాహారానికి తగిన వక

మ 12 గం, నుండి, తెల్ల 12 గం || వరకు

ఫోన్: డా. డి. మార్కండేయులు, ఆయుర్వేదభివక్త
522 540. హక్కుపోడ్, గుడివాడ. సెక్స్ సిక్స్ సెషన్స్
521 391

సూర్య భగవానుడు

“ఆరోగ్యం ఖాస్కరాధిచ్చేత్” అని ఆర్యోక్తి. సవగ్రహాల్లో సూర్యుడిది అగ్రస్థానం. సూర్యుడు బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర స్వరూపుడని, ఆయనని ప్రార్థిస్తే రోగాలు తొలిగి ఆరోగ్యం చక్కబడుతుందని పురాణ వాక్యం. అరసవెల్లి-కోనార్క సూర్య దేవాలయాలు చరిత్ర ప్రసిద్ధి.

సకల జీవులకు ఆచారభూతుడు సూర్యుడు. సూర్యుడే జగత్తుకు ప్రాణాధారుడు - ప్రత్యక్షదైవం అని సూర్యోపాసన, సూర్య నమస్కారాలు చేస్తూ ఆగ్రహరాజ ప్రీతి కోసం గోధుమలు దానం చేస్తుంటారు. ఇదంతా మన సాంప్రదాయ విశిష్టత. మనకేగాదు ఏ దేశస్థులకైనా సూర్యుడు ప్రథమ శాంబూలాలు అందుకునే మహానుభావుడే. ఆయనకి పౌరాణిక ప్రసిద్ధి ఎంత వుందో వెజానిక రంగున కూడా అంత వుంది. ములోపియన్ల సూర్యరశ్మి స్నానాలు అందరికీ తెలిసిందే.

సూర్యమండలం మహా శక్తివంతమైంది. అందులో ఎది విరామాలు లేకుండా ఉష్ణ ప్రసారం జరుగుతూ వుంటుంది. ఆ ఉష్ణ ప్రసారంలో కేవలం ఆరు శాతం కగిపోతే చాలు భూమండలం అంతా మంచు ముద్దగా మారిపోతుందంటే-మిక్కిలి విచిత్రంగా కనిపించవచ్చు. అంటే సూర్యమండలంలో జరిగే మార్పునుబట్టి భూమి వాతావరణం మారిపోతూ వుంటుందన్నమాట. అందుకే అతివృష్టి-అనావృష్టి ఏర్పడుతూ వుంటాయి మనకి.

సూర్యుడు ఉదయం 10 గంటలకు, మధ్యాహ్నం 9 గంటలకు మధ్య మరీ శక్తివంతంగా వుంటాడు. సూర్య రశ్మి వృధా పోకుండా మానవాళికి ఉపయోగపడాలని ఎన్నెన్నో పరిశోధనలు చేస్తున్నారు. ఆ విధంగా పరిశోధనల ప్రభావమే ఇప్పుడు పౌర శక్తితో వంట చేసుకునే సోలార్ కుక్కర్ల వాడకం. పెట్రోలు అవసరం

లేకుండా పౌరశక్తితో మోటారుకార్లని నడవడం, ఇండియా లాంటి దేశంలో వాణిజ్య సరళిలో విద్యుచ్ఛక్తిని కూడ బెట్టడానికి చేసే ప్రయత్నాలు దాని వాడకానికి గల డిమాండ్ తో ఎంతమాత్రం సరితూగలేవు. ఇతర మార్గాలలో కూడా విద్యుత్తును సేకరించాలి. గ్రామీణ ప్రాంతంలో వాడకానికి 45% పౌరశక్తి తోడ్పడుతుంది.

పౌరశక్తితో పనిచేసే పంపును ప్రప్రథమంగా ఇండియాయే తయారుచేసింది. అయితే తక్కువధరకు గిట్టుబాటయ్యేట్టు వ్యాపార సరళిలో తయారుచేయడమే సమస్య.

జొన్న ల గడ్డ అలిథా దేవి

వర్షాభావం మరి తీవ్రంగా వున్నప్పుడు సోలార్ జనరేటర్లు నీటిని పంపులద్వారా సమకూరుస్తాయి. వంటలు పాడైపోకుండా పౌరశక్తి సాధనాలవల్ల వాటిని నిలవ చేయవచ్చు. అడవుల్లో కలప చిక్కు తొలగించవచ్చు. తమిళనాడులో వ్యవసాయాభివృద్ధికి మద్రాసులో ఏర్పడిన పౌరశక్తి కేంద్రం విశేషంగా కృషి చేస్తోంది. ఇప్పుడిప్పుడే బయోగ్యాస్ ఎడ్యర్లయిజ్ మెంట్లు ఆకర్షిస్తున్నాయి. బయోగ్యాస్ తోపాటు చిన్న సోలార్ పానిల్ జనరేటర్లు గ్రామీణ ప్రాంతాలకు విద్యుచ్ఛక్తి సందించబోవడం విశేషం.

ఈ సంవత్సరంలో వాడకానికేమి, (ఇళ్ళల్లో) రేడియోలు నడుపుకోవడానికేమి అనేక కుటుంబాలు విద్యుచ్ఛక్తిని స్వంతంగా సమకూర్చుకోవచ్చునన్న పెంట్రీల్ ఎలెక్ట్రానిక్స్ లిమిటెడ్ వారి వాక్కు. ఎంత వరకూ ఫలిస్తుందో-ఎంతవరకూ ప్రచారంలోకి వస్తుందో-ఎన్ని కుటుంబాలవారికి ఈ పౌరశక్తి ఉపయోగం అర్థం అయిందో నెమ్మదిమీదగాని తెలియదు.

తల్లి బాధ్యత

శ్రీ మ తి పింగళి నీత

బాధ్యత ఎంతవరకూ ? ఎదిగివచ్చే ఆడపిల్ల విషయంలో.

ఆడపిల్ల ఎదిగితే అమ్మకు ఆనరా అంటారు. ఎదిగి వచ్చే ఆడపిల్ల ఇంట్లో పనులు చేస్తుంటే ఇంటికే అందం.

నేడు చాలామంది ఆడపిల్లలు చదువుకుంటూ ఇంటి పనులమీద దృఢ పెట్టుకుంటారు. అమ్మ పిలిచినా వినిపించుకోరు. చదువు పూర్తవగానే వివాహాలు అయిన వారు అత్తింట అడుగు పెడతారు. ఇంక అక్కడ చూడాలి కదాకా.

ఈ ఆడపిల్ల దోరణి పోగొ ముస్తాబయి ఏదో కథలు, పుస్తకాలు పుచ్చుకుని హాల్లో బయిటాయించే ఆ తీరుని చూసి, ఆ అత్తగారు ముక్కుమీద వేలు వేసుకుంటే ఆవిడని గయ్యాకింద కట్టేస్తారు.

‘కోడలు వస్తుంది, ఇంటిని దిద్దుకుంటుంది’ అని ఆశించిన అత్తగారి హృదయం రోదించాల్సిందే. ‘ఇది చెయ్యమ్మా’ అని పిలిచి పని వెపితే ఆమె ఆరడి పెట్టినట్లు చిలువలు పలువలు చెప్తారు.

అమ్మ నేర్చుని పనులు అత్తన్నా నేర్పాల్సిన అవునరం వుంటుంది గదా. కొందరు తెలివైన ఆడపిల్లలు పుట్టింట్లో పని చెయ్యకపోయినా విజ్ఞతతో అత్తింట అడుగు పెట్టగానే ఎంతో నేర్పు పున్నట్లు అన్నీ నమర్చించుకు పోతారు.

కొందరు అత్తగారి ఆధ్వర్యంలో నేర్చుకోగలుగుతారు. ఎటూ చెందని వారివల్లే వచ్చే యిబ్బంది అంతాను. ఇంక వేరింటి కాపురం అయితే కట్టుకున్న భర్త పదాలి అవస్థ ఏ పని చాతకాని భార్యని కట్టుకున్నందుకు.

పెళ్ళిచూపుల్లో వంటా వాళ్ళు వచ్చా అని పూర్వం పెద్దవాళ్ళు అందుకనే అడిగేవారు ఇప్పుడు సామాన్యంగా అవన్నీ ఆనవసరపు ప్రశ్నలు కింద వస్తాయి. కానీ

వివాహానంతరం ఇంటిని దిద్దే బాధ్యత ఎంత చదువుకున్నా, చదువుకోకపోయినా, ఉద్యోగిని అయినా, కాకున్నా మన సాంప్రదాయ ప్రకారం ఇల్లాలిదే.

బ్రహ్మచారిగా వున్నవాళ్ళు ఏదో రూముల్లో కాలక్షేపం చేసి మగవారు సంసారం ఏర్పడ్డాక గృహ తాపత్రయాలు పెంచుకుంటారు. భార్యకీ భర్తే కానీ చేసి, వంట చాతకాని పిల్లని కట్టుకుని, తనే వంటచేసి ఆఫీసుకు వెళ్తాడా ? రోజూ హోటల్కి వెళ్తాడా ?

ఈ రోజుల్లో చాలా యిళ్ళల్లో చూస్తూనే వున్నాం. “మా అమ్మాయి M. B. A. చదివింది” “మా అమ్మాయి M. B. B. S. చదివింది” అంటారు. ఈ చదువు లతో పాటు ఇంటిపని కూడా నమర్తవంతంగా నిర్వహించి నవుడే ఆ ప్రీతి విలువ. చదువుకునే వయస్సులోనే తల్లి కూతురికి పని పాటలు నర్తాగా చేయటం అలవాటు చెయ్యాలి. వంట పని కూడా నేర్పుగా అలవాటు చెయ్యాలి. అదేదో పెద్ద పని అనే భావన రాకుండా చెప్పాలి. నిజానికి ఇంటిపని, వంటపని ఒక కత్తే. ఎన్ని ఇతర కళలున్నా ఆడపిల్లకి అందాన్ని, అనందాన్ని కలిగించేవి యివే.

సుష్టుగా వంటి అతిథులని మెప్పించవచ్చు. ఎంత కర్మోటకం భర్త అయినా సుఖమైన భోజనం రుచిచూస్తే కాసేపయినా సౌమ్యంగా వుండచ్చు.

ఎంత హెచ్చుడయిన పురుషుడయినా ఇల్లాలిచేతి వంట కంటకప్రాయంగా వుంటే రెచ్చిపోకమానడు.

గృహిణి స్థానాన్ని పొందిన ఏ ప్రీతి అయినా భర్తని, పిల్లలని, ఇంటిని ఎంతో శ్రద్ధగా చూసుకోవాలి.

‘ఆ, వెడవ టిపిన్ ఎవరు చేస్తాడు ? వంట వండా లంటేనే చికాకు’, అనే ఆడపిల్లలున్నారు. వారలా వుండటానికి కారణం ఎవరు ? తల్లి పెంపకమే.

వయస్సు వచ్చిన ఆడపిల్లకి తల్లి శిక్షణ చాలా అవు
సరం. “చెపితే విసురు” వాళ్ళిష్టం అనే తల్లులుంటారు.
ఆడపిల్లలు వేష భాషలు కూడా వెట్టితలలు వెయ్యకుండా
చూడవలసిన బాధ్యత తల్లిదే.

రోజూ పనిమనుషుల్లా ఇంట్లో వని చెయ్యవలసిన
అవసరంలేదు. అవుసరమయితే అన్ని పనులు చేసుకోగల
నేర్పు అలవాటు చెయ్యాలి.

“బియ్యం కడిగి పెట్టాలా ? నాకు తెలీనే తెలీదు,
గ్లాసు బియ్యం, రెండు గ్లాసులు నీళ్ళు పోసేసి పెట్టాను.”
అని నా పెళ్ళయిన కొత్తలో నా లు
చెప్పింది.

అవాలు నిండా రాళ్ళే. ఒకామెకి ఎలా బాగుచెయ్యారో
తెలీలేదు. నీళ్ళలో గాలిస్తే పోతాయంటారు రాళ్ళు,
యిసుక. ఎలాగో తెలీక ప్రక్క వాటాలో ఆమెని
చూపించమని అడిగిందట కొత్తగా కాపురం పెట్టిన ఆమె.

“అవాలు కడుక్కోవటమా ? ఏమో నే నెప్పుడూ
చెయ్యలేదు. ఎలా కొన్నవి అలా వాడతాను” అని
చెప్పిందా ఇల్లాలు.

(ఇప్పడంచే బాగుచేసిన సరుకు దొరుకుతోందను
కోండి)

ఎలాగో అవస్థపట్టి కడిగిన ఆమె గిన్నె అడుక్కి
దిగిన గుప్పెడు కంకటి యిసుకని చూసి ప్రమామె
చెప్పిన సమాధానానికి ఆశ్చర్యపోయింది.

తనూ శ్రద్ధపట్టి చేసేది కాదేమో కాని, రోజూ
భోజనంలో వళ్ళు, నోటు పట్టుకుని రాళ్ళు వచ్చాయని,
తినలేని భర్తని చూసి తన చాతకావితనానికి చింతించింది.

ఇలాంటివన్ని చెప్పుకుంటే చిన్న విషయాలే, కాని
నిత్యకృత్యాల్లో అవే ముఖ్యమయినవి.

తల్లి నేర్చుగా, సందర్భానుసారంగా ఎదుగుతున్న
ఆడపిల్లకి పనులు తెలియ చెప్పాలి.

విడిచిన బట్టలు బాత్‌రూంలో వంకీకి వదిలేసే
అలవాటు పుట్టింట్లో వున్నపుడు సాగితే, రేపు పెళ్ళయ్యాక
ఆ అలవాటు తప్పేది ఎలా ? భర్త తియ్యాలా, లేవలేని

శిశువులకు శిక్షణ ఇవ్వడం అవసరం

అనుత్తమాత్తుడినైనా ...

వాకిలి తెరిచాను
వెలుతురు కిరణాలు చూసుకొస్తాయని
చేతులు చాచాను
ఆనంద ఆకాశపుటంపులు అందుకోవాలని—
చీకటి వేళ
చిరుదీపం నీవై వచ్చినా చాలనీ—
అల్లివ్వల ఈ కళ్ళల్లోని నీటిబిందువులు
నవ్వుద్రవీరపు ఇసుకలో వదిలే వ్యర్థం కదా !
అవి నీ పాదారవిందాల మీద కురిస్తే మేలవి
తుఫాను గాలిలో నిలబడి
ఎంత సేపుండగలుగుతాను ?
నిమిత్తమాత్తుడినైనా
నీచిచ్చిన ఈ జీవితానికొక సార్వకళ
ఉందాలి కదా !
అదే నా వ్యధ !

— ఉమ్మె తల

అనుత్తమాత్తుడినైనా

అత్తగారు తియ్యాలా ? ఇలా ఎన్నో విషయాలు ఆడ
పిల్లలు అలవర్చుకోవలసినవి వుంటాయి.

చదువుకుంటున్న పిల్లలని, ఆ వంకన ఇంటికి
వట్టికండా ఆడపిల్లల్ని స్థాయిలుగా పెంచకూడదు. మన
సాంప్రదాయాలు, వర్తతులు, మాట, మంచి, మన్నన
అన్ని అమ్మ కూడా తిరిగే ఆడపిల్లకి స్నేహంగానే అన్నీ
అలవాటు చేయొచ్చు. వాళ్ళే నేర్చుకుంటారని నిర్లక్ష్యం
చెయ్యకూడదు. ఇల్లి బాధ్యత ఎంతైనా వుంది.

తల్లి ఆనమద్దరాలై నపుడు ఆడపిల్ల లే తమంత తాము
ఎదుటి ఇల్లాళ్ళను చూసినా నేర్చుకోవలసిన అవుసరం
వుంది.

అవుడు భవిష్యత్తులో తన పిల్లలకి తల్లిగా తన
బాధ్యత నక్రమంగా నెరవేర్చగలదు.

శశికళాప్రియంభావుకుడు

కులపతి శ్రీ అడివి బాపిరాజుగారు గురువైన కూర్చో మహాశయునితో కలసి ప్రకృతి సౌందర్య దర్శనార్థం పర్యటిస్తుండగా ఒకనాటి రాత్రి బాపిరాజుగారు ఒక ఖండపై విశ్రమించారట. గురువైన కూర్చో సమీపంలో కూర్చున్నారు. పూలచెట్లతో, లతలతో ఆ ప్రాంతం ఏరికి మనోహరంగా ఉంది. అది వెన్నెలరాత్రి కావడంచేత ఆ ప్రాంతమంతా వెలుగులతో నిండిపోయింది. చంద్రుడు చల్లని వెన్నెలలతో గురుశిష్యులకు ఉల్లాసాన్ని చేకూరుస్తున్నాడు.

డాక్టర్ మన్నవ సత్యనారాయణ

ఇంతలో ఓ సంఘటన జరిగింది. వెన్నెల వెలుగుతో ఏదో అనిర్వచనీయమైన దివ్యకాంతి బాపిరాజుగారి దేహంపై పడి తక్షణమే వారిలో అంతర్లీనమైనట్లు తోచింది. అప్పుడు కూర్చో పొందిన అనందానికి, అశ్చర్యానికి అంతులేదు. మూడువేల సంవత్సరాల క్రిందటి ఎండ్రిమియాన్ కథ స్ఫురణకురాగా, కూర్చో మహాశయుడు అతడే ఈ బాపిరాజుని భావించి అప్పటినుండి బాపిరాజు గారిని “ఎండ్రిమియాన్” అని పిలవసాగాడు. గ్రీకు దేశీయుడైన ఎండ్రిమియాన్ గోవును మేపుకుంటూ జీవింపేవాడు. ఒకనాటి రాత్రి పొలాలలో నిద్రిస్తున్న ఎండ్రిమియాన్ ను వెన్నెల రూపంలో వచ్చి ఒక స్త్రీ అతనిని కౌగిలింపుకొని అతనిలో కలిసిపోయిందట. ఎండ్రిమియాన్ అవ్రతమాన సౌందర్యవంతుడు కావడంచేత ఒక దివ్యాంగన ఇలా అతనిలో లీనమైపోయింది. కాలానిక కవులైన కీర్తు ప్రభువులకు ఈ కథ కవితా వస్తువైంది. ఈ కథంతా చెప్పి కూర్చో “నీకూ ఆనాటి ఎండ్రిమియాన్ కి ఎలాంటి భేదం కనిపించడంలేదు. ఆనాటి ఎండ్రిమియాన్ నీవేనని నాకనిపిస్తుంది”. అని నవ్వుతూ శిష్యుని వీపు తట్టారట.

స్వదేశానికి తిరిగివెళ్ళిన తరువాత కూర్చో మహాశయుడు “ఎండ్రిమియాన్” అనే శీర్షికతో ఆనాడు విశ్రమించిన బాపిరాజుగారి చిత్రాన్నివేసి శిష్యునికి పంపారు. ఈ చిత్రాన్ని శశికళ గేయసంపుటిలో చూడవచ్చు.

“విదురపోయే నన్ను చూచి

నాపై వాలిన నిన్ను చూచి

గురువు కూర్చో చిత్రం లిఖియించి

ఓనా బ్రతుకు తెరువుల ప్రవిమలాంగీ

“ఎండ్రిమియానని” చిత్రం పేరుండె !

చిత్రం చూచిన పెద్దలంతా

చిత్రమెంతో గొప్పదనిరి

చిత్రం వ్రాసిన చిత్రకారుడు

ఎండ్రిమియాన్ని చూచేనన్నారే

ఓనా నిత్య ప్రణయిని

చూచిన సత్యం నీకే తెలుసునే !”

బాపిరాజుగారి జీవితంలో జరిగిన ఈ సంఘటన నిజమేనా? ఇలా జరుగడం అనేది ఎంతవరకు సాధ్యం? అని ఎవరికైనా అనిపించవచ్చు. అంత మాత్రంచేత ఇదంతా కేవలం కల్పన మాత్రమే అని అనుకోవటం ఎంతమాత్రమూ సరికాదు. కళాహృదయుడైన కూర్చో శిష్యుడిని ఆ స్థితిలో చూచినప్పుడు అలా భావించడంలో అతిశయోక్తి లేదు. ఈ సంఘటనతోపాటు అప్పటి కూర్చో మహాశయుని మనోభావాల్ని కూడా కూర్చో గీసిన చిత్రం చక్కగా ప్రతిబింబిస్తుంది. ఏదీ ఏమైనా బాపిరాజుగారు గురువుచే ఎండ్రిమియాన్ గా భావించబడి సమాధిరింపబడటం, భావకవులలో బాపిరాజుగారు శశికళప్రియంభావకునిగా ప్రఖ్యాతినందటం అక్షరాలా యధార్థం. నాటినుండి తనలో లీనమైన ఆ సౌందర్యరాశికి “శశికళ” అని నామకరణం చేసి ఆమెకై నిరంతరం అన్వేషణ సాగించి ఆమెపై ఎన్నో గేయాలు రచించారు శ్రీ బాపిరాజుగారు.

బాపిరాజుగారికి బావకపులలో స్థానం లభించిపెట్టింది వారి “శశికళ”. ఎవరి శశికళ? బాపిరాజుగారికి ఈమెకు ఏమి సంబంధము? అన్న ప్రశ్నలకు అనేకులు అనేక విధాల సమాధానాలు చెప్పారు. ఈ విషయమై కొందరు ఏవేవో ఊహలు చేశారు. శశికళ బాపిరాజుగారి ఊహ ప్రేయసి అని కొందరంటే, బాపిరాజుగారికి ఆమె ఆరాధ్య దేవత అని మరికొందరన్నారు. ఇది ఇలా ఉండగా బాపిరాజుగారు ఒక సౌందర్యవతిని ప్రేమించి విఫలమై ఆమెకై జీవితాంతం తపస్తా ఆమెకు “శశికళ” అను పేరుపెట్టి తమ ఆవేదననీ, అనుభూతినీ గేయాల రూపంలో వ్యక్తం చేశారని మరికొందరు వివరంగా వ్యాఖ్యానించారు. ఇంతమంది ఇన్ని విధాల బానించడానికి బాపిరాజుగారు తమ గేయాలద్వారా వ్యక్తం చేసిన బావాలే కారణం “శశికళ”ను బాపిరాజుగారు ఏ ఒక్క కోణం నుంచోగాక అన్ని కోణాల నుంచి ఆవాహన చేశారు. ఆమెకై పరితపించారు. వీరికి శశికళ వలపు హాయిలతో లాలించే ప్రేయసి, వాత్సల్యం కురిపించే మాతృమూర్తి. గురువు, శిష్యురాలు, వాళి, రాజీ, సూర్యసుత, సోమసుత, ఉపాసనా దేవత, గానశిల్ప చిత్రాది కళామూర్తిని. ఇంత విస్తృతమైంది వీరిరువురి సంబంధం. ఇది అనూహ్యము.

బాపిరాజుగారు శశికళకై అనుక్షణం ఆన్వేషించారు. విప్రలంభ శృంగారంతోనే జీవితమంతా గడిపారు. ఆమె ఎడబాటును భరించలేక నిరాశతో చిచ్చుకుపోయారు.

“నీతై నే ఎదురుమాన్ది
నీతై నే వెదకినాను

కనుతెరచిన కలలమధ్య
కలలెరుగని గాఢనిద్ర
నీతై నే ఎదురుమాన్ది
నీతై నే వెదకినాను”

అంటూ నిరీక్షించారు. బాపిరాజుగారి జీవితమంతా శశికళాన్వేషణతోనే గడిచిపోయింది. కడకు జీవితం చాలించి ఆమెలో లీనమై అద్వైతసిద్ధి పొందారు.

బాపిరాజుగారి శశికళ గేయాలు ఆకాశవాణి తరచు ప్రసారం చేస్తున్నది. “పాడకే నా రాణి,” “పాడెదను నీకునై పాటలను దేవి” అనే గేయాలు సుప్రసిద్ధ గాయకులు శ్రీ మంతలాం వేంకటేశ్వరరావు పాడగా రికార్డు చేయబడ్డాయి. బాపిరాజుగారు జీవించి ఉండగానే వీరి గేయాలకు సాహితీప్రియుల అభిమానం లభించింది. బాపిరాజుగారు చివరి రోజుల్లో గేయాలన్నిటినీ సరిమాచు కొని గేయ సంపుటి వ్రాశప్రతిని సిద్ధం చేశారు. అది ముద్రితంకాక ముందే మృత్యువాత పడ్డారు. వారి మరణానంతరం 1954 జనవరిలో శ్రీ రావులపర్తి భద్రిరాజుగారి పూవీకతో తొలిసారిగా ఆ గేయసంపుటి ప్రచురింపబడింది. బాపిరాజుగారు ‘శశికళ’ను ప్రేమించి, ఆరాధించి, ఆమెను పరితపించి, ఆమె సాక్షాత్కారానికి అనుక్షణం నిరీక్షించి ఆమెపై ఎన్నో గేయాలు వ్రాసి శశికళాప్రియం బావుక బావకవిగా సంభావితమైనారు.

శశికళాప్రియంబావుకుని గేయరచనా వ్యాసంగంకేవలం ప్రయత్న గీతాలకు మాత్రమే పరిమితం కాలేదు. బాపిరాజుగారు పాతకాలా విద్యార్థిగా ఉన్న రోజులలో వీరి పినతండ్రీ కుమారునితో కలిసి చేలవెంట, చెల్లెలవెంట, తోటలవెంట, తోపులవెంట తిరుగుతూ జానపదుల జీవన విధానాన్ని బాగా పరిశీలించేవారు. జానపద జీవితం వీరివి బాగా ఆకర్షించింది. వలై జీవనాన్ని ప్రతిబింబించే గేయాలు అనేకం వ్రాశారు. కొంతకాలానికి అవి “తొలకరి” అనే సంపుటిగా ప్రచురింపబడ్డాయి. ఇదే వారి మొదటి గ్రంథం. అయితే ఈ గ్రంథం ద్వారా వీరు పాతకుల్ని అంతగా రంజింప జేయలేకపోయారు. బాపిరాజుగారి మనస్సు పరిపక్వం కాక పోవడం, భందోవిషయ పరిజ్ఞానం అంతగా లేక పోవడం ఇందుకు ప్రధానకారణాలు. బాపిరాజుగారు స్వీకరించిన ఇతివృత్తం జనపద సంబంధమైనది. గేయాలు కావ్యభాషలో ఉన్నాయి. అందుచేత పాతకులకు బాషలో కృతకత్వం గోచరిస్తుంది. ఈ గ్రంథానికి రావలసినంత ఖ్యాతి రాకపోవడానికి ఇదొక్క కారణం. వీరు తరువాత “గోధూళి” అనే గేయ

జరిగిన మోసం గ్రహించాడతను.

“మర్యాదగా లొంగిపో!” ఓ పోలీస్‌ఫీసర్ అరిచాడు. తలెత్తి ఓసారి అందర్ని చూశాడు రాఘవ. తనవాళ్ళంతా కూడా అక్కడే వున్నారు!

ఆతని మెదడులో ఎన్నో భావాలు!

“ఆ రివాల్వర్ క్రింద వడెయ్!” మళ్ళీ అరిచాడా ఆఫీసర్. మెల్లగా రివాల్వర్ కింద వడెయ్యడానికి ఒంగాడు.

అయితే అతను రివాల్వర్ కింద వడెయ్యలేదు. తెలివిగా చందనని అంటిపెట్టుకుని భయంతో ఒణికిపోతున్న బాబుని లాగి తనకడ్డుపెట్టుకుని .... “ఇప్పుడు రండి! నా దగ్గరికి పట్టల్ని కాల్చినట్టు కాల్చి పారేస్తాను!” అన్నిటికీ తెగించిన రాఘవ వికటంగా నవ్వాడు.

జరిగిన కథ

‘నువ్వు?’ అన్నాడు జయంత్ సారధిని చూస్తూనే. “నా సంగతి తరువాత ముందు బాబుని, చందనని రక్షించుకోండి. పోలీసుల సహాయం కూడా తీసుకోండి” అని అడ్రసిచ్చి హడావిడిగా వెళ్ళాడు సారధి పురోహితుడితో సహా! రాఘవ జరిగిన అలజడి మర్చిపోవటానికి అన్నట్లు తాగుతున్నాడు. సారధి తెలివిగా పని వాళ్ళందర్ని ఒక గదిలోకి పంపి గొళ్ళెం పెట్టాడు. రాఘవ గొడవ ఏమిటంటే సర్ది చెప్పాడు. సారధి అటు వెళ్ళగానే గొళ్ళెం తీసిన రాఘవకి జరిగిన మోసం అర్థమయింది. రివాల్వర్ తీసుకుని హల్లాకి వచ్చిన రాఘవకి అక్కడున్న పోలీసుల్ని చూడగానే స్తన్నయి పోయాడు.

ఇక చదవండి

అనుకోని ఈ సంఘటనకి పోలీసులతో సహా అందరూ నిశ్చేష్టులయి పోయారు.

“చందనా! .... ఇలా నా దగ్గరికి రా!” హెచ్చరికగానే అన్నాడు రాఘవ.

“రాఘవా! ఏమిటా ఈ పని” భయంగానూ కోపంగానూ అంది దేవకి.

“అదంతే అక్కయ్యా! నాకు చందన కావాలి : ....

ఇంత సమ్మక్కద్రోహం చేసిన సారథి ప్రాణాలు కావాలి! నేను అన్నింటికీ తెగించినవాణ్ణి. ఒక్క చందన మీద తప్ప నా కెవరి మీదా మమకారాల్లాంటిది లేవు! మీరంతా అడ్డు తొలగండి! నేను చందనని తీసుకుని ఎక్కడికైనా వెళ్ళిపోతాను : నాకు మీ ఆస్తిపాస్తులేం అక్కర్లేదు. ” అదోలా ఒణికిందతని గొంతు.

బాబు భయంతో ఒణికిపోతున్నాడు.

“వస్తావా వీణ్ణి కాల్చి పారెయ్యమంటావా ? ” కర్కశంగా అన్నాడు రామన.

“నేనొస్తే వాణ్ణాడిలేస్తావా ? ” అంది చందన.

“ఆ! తప్పకుండా వదిలేస్తాను! కానీ ఇప్పుడు కాదు ! ” ....

“ మరెప్పుడు ? ”

“ మనం ఎక్కడికైనా వెళ్ళిపోదాం! వెళ్ళి చేసుకుందాం ! ఆ తరువాత వాణ్ణి తేమంగా వాళ్ళింటికి వంపేద్దాం ! ”

“ మావయ్యా ! ” భయంగా చూసిందామె.

“ చందనా ! నాకు నువ్వు కావాలి చందనా ! నీ ఆస్తి ఒక్క పైసా వద్దు ! భగవంతుడి సాక్షిగా నాకే ఆస్తి పాస్తులూ వద్దు ! నిన్నేం బాదలూ పెట్టను ! కళ్ళల్లో పెట్టుకు చూసుకుంటాను చందనా ! స్లీప్ ! వచ్చేయ్యి ! ” అతని కళ్ళల్లో నీళ్ళూరి అంతా మసగ్గా కనిపిస్తున్నారు.

చందన అతనికేసి వడిచింది. అందరూ వూపిరి విగవట్టి చూస్తున్నారు.

వేకువ జాము నేస్తం!

జెమిని

పల్లె

విప్లవమొంట్. స్పిరమెంట్
లవంగనూనెల అపూర్వ సమ్మేళనం!

11
SPEAKERS

అప్పుడే ప్రాణాలకి తెగించిన సారది గభాల్ని వచ్చి బాబుని ఇవతలికి లాగాడు.

అంతే ! రాఘవ చేతిలోని రివోల్వర్ పేలి బుల్లెట్ సారది గుండెల్లోకి చూసుకుపోయింది.

కుప్పకూలిపోయాడతను.

అంతా నిర్భాంకపోయి తేరుకోకముందే మరొసారి గర్జించింది రివోల్వర్.

తృళివడి చూశారంతా.

రాఘవ కూడా కూలిపోయాడు. అతని తలనుంచి రక్తం ప్రవహిస్తోంది.

బిత్తరపోయిన దేవకి తేడుకుని ఒక్క అంగలో తమ్ముడి దగ్గరికొచ్చి, అతన్ని పట్టుకుని -

“ ఎంతవని చేశావురా రాఘవా ! ” అంటూ బావురు మంది.

చందనావాళ్ళకూడా దగ్గరికొచ్చారు.

“ అక్కయ్యా .... నా బతుక్కిది సరైన ముగింపే ! మీరేం బాధపడకండి ! ” బలవంతంగా అన్నాడు రాఘవ.

“ రాఘవా ” .... ! శాంతారామ కూడా బాధగా అన్నాడు అతని చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంటూ.

“ నువ్వకూడా ఏమిటి బావా ! ” ఆయన కళ్ళలో పూరుతున్న నీళ్ళనిచూసి సన్నగా నవ్వి అన్నాడు రాఘవ. అతనికి ఆయాసం వస్తోంది.

“ అక్కయ్యా ! ” అన్నాడు అతి ప్రయాసగా,

“ ఏమిటా ” ఏడుస్తూనే అందాడతడు.

“ నాకో కోరిక వుండే. దీరుస్తావా ? ” అళగా అడిగాడు.

“ చెప్పు నన్నా ! ” అతని చెంపలు సున్నితంగా ఒత్తుతూ అంది దేవకి.

“ నేను ఎలాగూ చచ్చిపోతానని నాకూ మీకూ కూడా తెలుసు .... బతికిన ఈ నాలుగు క్షణాలు .... ” ఆయాసంతో అతనికి మాట రావడం లేదు.

“ చెప్పు మావయ్యా ! .... ఈ నాలుగు క్షణాల్లో .... ఏం కావాలి ? ” అతని చెయ్యి పట్టుకుని ఏడుస్తూ అంది చందన.

రాఘవ కళ్ళు చల్లగా నవ్వాడు.

“ చందా ! .... నా కోసం ఏడుస్తున్నావా ? ఇంకా ఈ పాపిని చూస్తుంటే జాలిగా ఉందా ! ”

“ అలా మాట్లాడకు మావయ్యా ! చెప్పు ! నీకేం కావాలి ! ” పళ్ళుమధ్య కింద పెదవి సలిగిపోతుంటే .... దుఃఖాన్ని అతి ప్రయత్నమీద అప్రకుంటూంది చందన.

“ చెప్పనా ! .... ”

“ ఊహ : చెప్పు మావయ్యా ! .... ”

“ ఈ రెండు క్షణాలూ నీ ఒడిలో తల పెట్టుకుని హాయిగా, నిశ్చింతగా తుడి శ్వాస తీసుకోవాలనుంది చందనా ! ”

“ మావయ్యా ! ”

“ అవును చందా ! శాశ్వతంగా నీ వాడినవ్వాలని ఎన్నో మొర కృత్యాలు చేశాను. కానీ .... చిత్తుగా ఓడి పోయాను ! .... నా పాపాలకు ఇదే తగిన శిక్ష ! .... కానీ .... ఈ లోకంనుంచి శాస్త్రతంగా తప్పకోబోతున్న నాకు ఈ ఆశ వట్టి పీడిస్తోంది ! నా ఈ కోరిక తీరక పోతే నా ఆత్మకి శాంతి లేదు ! ప్లీజ్ చందనా ! .... ” అతికష్టమీద అన్నాడు రాఘవ.

చందన చలించిపోయింది.

గభాల్ని కూర్చుని అతని తలని ఒడిలోకి తీసుకుంది. రాఘవ కళ్ళు తక్కుకుమన్నాయి.

చందన కళ్ళలోని నీరు ముత్యాల్లా రాలి అతని చెంపని తడిపెస్తున్నాయి.

“ చందా ! .... నాకివ్వుడు ఎంత హాయిగా వుందో తెలుసా ? ” చుత్తుగా అన్నాడు రాఘవ.

“ రాఘవా ! ” మెల్లగా ఏల్పాడు సారది.

కళ్ళుతిప్పి చూశాడతను. సారది కళ్ళనించి కూడా నీళ్ళు ధారగా కారుతున్నాయి.

సా న వె రె టి

లివెస్టిక్ పెదాల క్రింద
 రెప్రసే నాట్యం చేస్తున్నా
 గజు మేడల పైన
 క్లాసికల్ శృంగారం సాగిపోతున్నా
 ఖద్దరు బట్టల క్రింద
 కుట్టు రాజకీయం కల్లోలితం చేస్తున్నా
 విభూతి రేఖల క్రింద
 విద్రోహం నెగలు గ్రక్కుతున్నా
 అదొక గొప్ప సొనైటీ
 ఆధునిక యుగానికి వెరైటీ...

బీటలువారిన పేద పెదాల క్రింద
 నీతి వాక్యాలు నివదిస్తున్నా
 ఓటి గుడిసెల మాటున
 పాతివ్రత్యం వదిలంగా ఉన్నా
 కష్టజీవి గుండెల్లో
 కరుణ కడలి పొంగుతున్నా
 ఇదొక అంటరాని సొనైటీ
 ఆధునిక యుగంలో మైనారిటీ...

- చేగిరెడ్డి శంకరరెడ్డి

“ఎందుకు ? .... ఇద్దరం దోషులమే !” నవ్వాడు రాఘవ.

కబురందుకుని అప్పుడే వచ్చిన డాక్టర్‌ని దగ్గరకే రాసిరేడు తేతగాత్రులిద్దరూ కూడా.

“విలనంకుల్ !” మెల్లగా దగ్గరికొచ్చాడు బాబు.
 వాడి కళ్ళనిండా నీరు !

“ఏమిటా ?” నవ్వాడు రాఘవ.

“అబ్బి ! ఎన్నాల్దికి నవ్వావంకుల్ ! ఇక ఎప్పుడూ అలా నవ్వుతూనే వుండాలి ! సరేనా ?” .... అతని తల మీది రక్తాన్ని తన చొక్కాతో అద్దుతూ అన్నాడు బాబు.

“అలాగే ! నేనింక ఎప్పుడూ న వ్వు తూ నే వుంటాను !”

“సరే ! తొందరగా వద ! మా డాక్టర్ అంకుల్ మందిస్తే ఎంక దెబ్బయినా ఇట్టే తగ్గిపోతుంది ! నిజం ! మొన్నెప్పుడో నేను వడిలే మందేశారు. విషిషంలో హూషికాకి అయిపోయింది !”

అక్కడున్న వాళ్ళందరికళ్ళూ అశ్రుపూరితాలయి పోయాయి వాడి మాటలకి.

“బాబూ ! .... నన్ను మర్చిపోవుగా ?” అన్నాడు రాఘవ కళ్ళెత్తి వాడికేసి చూస్తూ.

“ఉహూ !”

ఓ సారి తరెత్తి అందరికేసి చూసి అతి ప్రయాసతో చేతులు జోడించి, ఆ తరవాత చందన కళ్ళలోకి చూస్తూ హాయిగా నవ్వాడు రాఘవ.

అంతే ! ఆ నవ్విక పెదవులు అలాగే నిల్చిపోయాయి.

గొల్లమన్నారు అయినవాళ్ళు.

సారదికూడా అదే వ రి స్థి తు ల్లో వున్నాడని గహించారంతా.

“రాఘవా ! .... స్నేహితులమైనందుకు మన చావు కూడా చిత్రంగా ఇలా రాశాడు దేవుడు !” అదోలా నవ్వుతూ అన్నాడు సారది. అతని చెయ్యి రాఘవ కాలుని నివురుకోంది.

“అంకుల్ ! విలనంకుల్ నిద్రపోతున్నాడు. మీరూ నిద్రపోండి ! డాక్టరంకుల్ మం దిస్తారు అన్నలు నెప్పండడు !” దగ్గరగా వచ్చి అన్నాడు బాబు.

“అలాగే బాబూ ! ఇంక నిద్రపోతాను !” కళ్ళు ఏడుస్తున్నా పెదవులు నవ్వాాయి.

“ఇండికెక్టం వదండి !”

వేదులవారి కమనీయ కావ్యకుసుమం

“ నీచపు దాస్యవృత్తి మననేరని శూరత మాతృ
దేశ సే
వాచరణమ్మునం దనువుఁ లర్పణఁజేసిన వారి
పార్థివ
శ్రీ చెలువారి చోట, దదప్రుగుదులన్ వికసించి,
వాసలన్
వీచుచు, రాలిపోవగవలెం దదుదా త నమాది
మృత్తికన్ ”

ధూ ర్ణ టి వేం క ట టా లా జి

— అని లోకానికి వింత పరిమళాన్ని, తన సోయగంతో
వింత అనుభూతిని కలిగించే ఒక వికసించిన కుసుమం
అనుకోదం ఎంత ఉదాత్తమైన విషయం! దీక్షతో, ఏకాగ్ర
తతో కరుడుగట్టిన దేశభక్తితో యుద్ధరంగంలో అక్రువు
లర్పించిన మృతవీరుల సమాధులపై తాను జన్మించి, వని
పోయిన వారికి తన సుగంధ పరిమళాన్ని ప్రసాదించాలనేది
కోరికే ఎంత ఉదాత్తమైనది! మరి ఒకపూవే ఆ విధంగా
అనుకుంటే, ఇక మానవుడు, తన దేశం కొరకు తను
పుట్టినగడ్డ కొరకు ఎంతటి త్యాగం చేయాలి చెప్పండి!
మనసుకు ఆనందం కలిగించే, ఊహించలేని గొప్ప
అనుభూతిని ప్రసాదించే ఈ భద్రం 'దీపావళి' కావ్యం
లోని 'కాంక్ష' అనే ఖండికలోనిది.

ఇరవయ్యో శతాబ్ది ఆధునికాంధ్ర సాహిత్య లోకంలో,
మొదటిశ్రేణిలో ఎంపిక చేయబడ్డ అగ్రగణ్యులైన కవులలో శ్రీ వేదుల సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు అగ్రగణ్యులు.
మిగిలిన సాహితీ ప్రక్రియల నెన్నింటిని చేపట్టినా, కేవలం
కవిత్వంలోనే గాఢంగా కృషిచేసి గొప్ప కవులుగా
రాణించారు.

జాతీయ స్వాతంత్ర్యోద్యమ సమరంలో, తమ దేశంపట్ల,
తమ జాతిపట్లగల అపంచలత్త విశ్వాసాలతో, ప్రేమాను
రాగాలతో, జాతి బెన్నులాన్ని వైశిష్ట్యాన్ని తెలిపే
గొప్ప కవిత్వంవ్రాసిన ఆధునిక కవులలో శ్రీ వేదులవారు
ఒకరు. మనసును పట్టి ఊపగలిగిన, కళ్ళనుపట్టి నిలప
గలిగిన కవిత్వం వ్రాసి, నలుగురిచేత గొప్పకవి అనిపించు
కొనగలిగారు. విజానికి వేదులవారి కవితా వైశిష్ట్యాన్ని
చెప్పగలిగిన ఏకైక కావ్యం “ దీపావళి ” ఒక్కటే.
ఇందులో కవితా బిందురమైన, భావ ప్రధానమైన, జాతీయ
తత్త్వం ప్రబోధించే గొప్ప ఖండికలున్నాయి. ప్రతి
ఖండిక ఒక్కొక్క అణిముత్యం. ప్రతిదాంట్లో ఆయన
తనదైన గొంతుతో వలుకగలిగిన గొప్ప ప్రతిభావంతు
డైన కవి -

'దీపావళి' ఖండకావ్యంలో ప్రధానంగా జయగీతి,
కాగడా, కాంక్ష, ప్రణయమూర్తి, నిశ్చింతము, యాత్ర,
ఒక్కక్షణము, ప్రేమ, విస్మయి, పెంపుడు, నెమలి,
కృతజ్ఞత, ప్రతికారము, నిరసనము, ఉత్కంఠ, ఈనాటికి,
ఆవృత్తి, ఆశాంతి, ఏమగునో, కలువ, ప్రవాసి, భగ్ను
వీణ, దీపావళనాడు, ఎప్పుడో గీతములు, జ్వాల,
ఆహ్వానము, పూర్ణిమ, నముద్ర తటాన, ప్రభాతగీతి,
అషాద మేఘము, శరదుత్సవము, సుధాకరా! సంధ్యా
స్వేషణము, రాధ, ఆశానానము, కన్నీటి పాటలు, రథ
యాత్ర, అంకితము, పేదబ్రతుకు, చకోరిక, ప్రభూ
నీ కోనమే, పూవు, అభిసారిక, ముద్రావళి, నేడు, పూజా
ప్రసూనములువంటి ఖండికలు ప్రధానంగా పేర్కొన
దగ్గవి.

ఈ ఖండికలలో ఎక్కువ భాగం భావకవిత్వ ప్రభావా
నికి లోనై వ్రాయబడ్డవి, మరికొన్ని దేశభక్తి పూరిత
మైనవి. ఆధునిక కవిత్వంలో ఒక వర్ధాన భాగమైన

భావకవిత్వంలో ప్రధానంగా రెండు అంశాలు ప్రస్ఫుటంగా గోచరిస్తాయి. ఒకటి ప్రేయసీరక్తి, రెండు దేశభక్తి. ప్రణయం, ప్రకృతి రెండింటిలో కొంతమంది ఊహా ప్రేయసులను సృష్టించుకొని వారి కొఱకు కవిత్వంరాస్తే, మరికొందరు తమ దేశంవల్ల, జాతివల్ల గల ప్రేమాను రాగాలను పురస్కరించుకొని వాటిని ప్రతిఫలంపజేస్తూ గొప్ప కవిత్వం రాస్తారు. వేదుల సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు పృథ్వీ, పృథివీలతో పాటుగా దేశభక్తిని కూడా తమ కవితాగానం ద్వారా ఉద్బోధించారు. జాతీయ స్వాతంత్ర్యోద్యమ సమరపు అనుభూతులను తమ కవిత్వం ద్వారా వెలువరించి, తమ దేశంవల్ల, జాతివల్ల గల ఆకుంతర ప్రేమానురాగాలను వ్యక్తం చేసారు.

వేదులవారి 'దీపావళి' ఖండికావ్యంలో, చెప్పుకోదగ్గ గొప్ప ఖండికలలో 'కాగడా' ఒకటి. ఇది ఆయన జాతీయ స్పృహని దేశభక్తిని, పరిపాలనా దాస్యశృంఖలాలను నేదించడానికై, నిద్రాణమైన భరతజాతిని మేల్కొల్పడానికి, వ్రాయబడ్డ దేశభక్తి పూరితమైన ఖండికలలో 'కాగడా' పేర్కొనదగ్గది. 'కాగడా' ఖండికలో ఆయన ఈ విధంగా సమస్త భారతావనిని తట్టి మేల్కొలుపుతారు -

'వెలిగించు కాగడా వెలిగించవోయి !
ప్రళయరుద్రుని పాలభాగమునందు
అతని నిశిత కూలాగ్రమునందు
ఆతని నేత్ర గోళోతములందు
జ్వలించు శిఖాశిఖా జాలముతోడ
వేడిగా వాడిగా వెరపు గొల్పేదిగా
వెలిగించు కాగడా వెలిగించవోయి !

* * *

అధికార దృష్టుల కర్థమత్తులకు
భోగి దాసిగనున్న భూదేవి కొఱకు
చెక్కిన నేల రాల చెరసాల నడుమ

ఆశల హరివిల్లు

మానసాకాశంలో
సుళ్ళు తిరిగిన దుఃఖ మేఘం
భోరున వర్షించింది
ఊరడిల్లు మిక
అదిగో ! ఆశల హరివిల్లు !

— ఆశ

వద్యశిలా వైభవం బిచ్చగించి
దేవులాడుచునున్న దేవుని కొఱకు

* * *

తొడమవీడిన పూవు త్రోవ చూడదు తీవ
ధూళిలాలిన పండుతో పోదు పాదపము
గాలి కలిసిన పాటకై పక్షి వెత పడదు
తరగ విరిగిన మహోదధి తీసిపోవదు

* * *

పూలకారు చివుళ్ళ పురిటి పొత్తిళ్ళ
గతముకై తలపేల క్షతికేల వగపు
అరణి మధించి, యజ్ఞాగ్ని రగిల్చి
వెలిగించు కాగడా, వెలిగించవోయి
మంటికి మింటి కన్నింటికి మంటగా
వెలిగించు కాగడా వెలిగించవోయి !

ఇందులో పేర్కొనబడిన నాలుగు అంశాలలో నాలుగు బిన్నమైన దృక్పథాలు గలవు. ఈ నాలుగు కూడా జాతీయతా భావాన్ని ప్రబోధించేవే ! 'భావమే ప్రధానమే' కవిత్వం భావకవిత్వమే, అన్న మాట కూడా భావ కవిత్వాన్ని విశ్లేషించినపుడు వచ్చినటువంటిదే ! ఇందలి వాక్యాలలో అభ్యుదయ భావాలు - అవన్నీ ఇందులో

గూడు కట్టుకొన్నాయి. మొత్తంమీద కవితనంతా చదివి నవ్వుడు కవిలోని దేశభక్తి పూరితమైన మానవతా దృక్పథం గోచరిస్తుంది. 'గాలి కలిసిన పాటకై వక్షి వెతవడదు. తరగవిరగిన మహోదధి తీవిపోవదు' అన్న వాక్యాలు కవి మేధను, ప్రతిభను వ్యక్తం చేస్తాయి.

'దీపావళి' కావ్యంలో ప్రధానంగా కనిపించే అంశాలలో దేశభక్తి పూరితమైన ప్రబోధంతోపాటు, మానసిక వికాసాన్ని, అస్థాదాన్ని కలిగించే గొప్ప అనుభూతి వర్ణన. ఏ అంశాన్ని చూచినా పరవశించిపోయి, అందులో కవిత నల్ల గలిగిన శక్తి అధునిక కవులకు ఉంది. ఈ శక్తి అంగ్ల సాహితీ సంపర్కంవల్ల అంగ్ల సాహిత్యంలోని కవులకు కలిగింది. అదే విధంగా వేదలవారు కూడా అనుభూతిని కలిగించే వర్ణనలు కావ్యంలోని పెక్కు ఖండికలలో చెప్పారు. ముఖ్యంగా 'సుధాకరా!' అన్న ఖండికలో చంద్రుణ్ణి గురించి ఆయన గావించిన వర్ణన ఎంతో అపూర్వమైంది.

“ఓయీ ! సుధాకరా ! నిలుపుమొక్క నిమేషము;
నీ మహోదయ

చ్చాయలు సోకి నాయెడద సాగరమట్టులు పొంగుచున్నదే
వోయనుభూతి జీవిత సుఖోర్ములపూర్వ విముగ్ధ
నాట్యముం

జేయుచు బాడుచున్నవి వినిర్మితమోహనరాగ గీతికల్.

“ఓ యమృతాంశుమూర్తి ! యెటకో పరువెత్తెడు వాయు
లీనమై

పోయెడు రాగ రేఖవలె, మోయగరాని ప్రవాస దుఃఖమో
తీయని ప్రేమ వేదనయో, తీరని కోరికయో, యెదో
యెడం

గోయనె యేమో రాలెదవమాన హిమాశ్రు కణాల
నా వలెనా”

ఈ రెండు పద్యాలలో చంద్రుని గురించి తనకుగల అనుభూతిని, చక్కగా కవితామయం గావించారు శ్రీ వేదలవారు. చంద్రుడు లోకానికి చల్లదనాన్ని ప్రసాదించేవాడు. అతని చల్లదనంలో లోకమంతా ప్రశాంతంగా ఉంటుంది.

వేదలవారు కవిత్వీకరించిన ఈ రెండు పద్యాలలో గొప్ప భావుకత ఉట్టిపడుతుంది. సుదీర్ఘమైన సమాసాలలో వ్యక్తమైన గొప్ప భావన వేదలవారి నిశితమైన కవితా పటిమను వ్యక్తం చేస్తుంది. చంద్రుడు లోకానికి వెలుగు ప్రసాదించేవాడు. వెన్నెలను ప్రసాదించేవాడు. అతని మధురమైన వెన్నెల కలువలను సైతం వికసింపజేయ కలిగిన శక్తిగలిగి కాని చంద్రుడు తేవలం కలువల్ని వికసింపజేయవాడు మాత్రమే కాదు. లోకాన్ని సైతం రంజిల్లజేయవాడనే అర్థం చెప్పకోవచ్చు.

'దీపావళి' ఖండ కావ్యంలో చెప్పుకోదగ్గ మంచి ఖండికలలో 'రాధ' ఒక్కటి పేర్కొనదగ్గది. రాధా కృష్ణుల ప్రేమతత్వం లోకానికి అపూర్వమైంది, అదర్శ పూర్వకమైంది. అసలు ఒక శ్రీని ప్రేమించడం, ఆమె చేత ప్రేమింపబడటం ఒక గొప్ప అనుభూతి. అది ఒక గొప్ప వరం అది అందరికీ సాధ్యం కాదు. అసలు రాధను కృష్ణుడు ప్రేమించడంలోనూ, కృష్ణుని రాధ ప్రేమించడం లోనూ లోకమంతటికీ ఒక ప్రేమ ప్రదీపమైన వెలుగు కొలుకు వడిన తపన కనిపిస్తుంది. అది సత్యం. దానిని వ్యక్తం చేయడానికి కవి శ్రీ వేదలవారు తమ "రాధ" ఖంధికను ఈ విధంగా చమత్కరిస్తారు. కృష్ణుని గురించి రాధ పరంగా కవి చెప్పిన తీరు ఈ రీతిగా ఉంటుంది.

“పవన పులికిత చంద్రాతపప్రసవన్
చారు శారదయామినీ సమయముందు
వీధివీధుల మధురలో వెదకి వెదకి
చేరుకొంటిని బృందావిహారు నిన్ను
దూరమున నుండి నీ మురళీరవమ్ము
హృదయమున సోకినంత మేనెల్ల మరచి
తిరుగుచుంటిని యమునానదీ వివిక్త
పులిస సీమల వెట్టినై పోయి నేను
రవి కరోద్దీప్త హిమశీకరమ్ము వోలె
రమ్యఘించము చిత్రవర్ణముల దొలుక

శిరము నూపుచు మోవిపై మురళి నూని
యేది మరియొకమారు వాయింపు మోయి ! ॥

మంజుల సుమావృతములోని మధురిమమ్ము
మధుర చంద్రాతపములోని మార్దవమ్ము
మృదు సమీరమ్ములోని పరీమళమ్ము
కలవు గోపాల ! నీ వేణుగానమందు
ప్రకృతి పులకింప, యమునా స్రవంతి పొంగ
భావము చిగుర్పఁ బిల్లనగ్రోవి నూది
పరవశంజేసి నన్ను । గోపాలకృష్ణ !
ప్రేమ తనివార ! నొకముద్దుఁ బెట్టుకొనుము ॥

- ఇందలి పద్యాలలో చిట్టచివరి దాంట్లో రాద తన
వలపులోని ముగభాదను కృష్ణునితో నివేదించుకొని, తన
లోని కోరికను బట్టబయలు జేసింది. మధురావట్టణం,
యమునానది, యమునా తీరాన శ్రీకృష్ణుడు - చేతిలో
సిల్లనగ్రోవి, చేతి కెదురుగా రాద, ఈ దృశ్యం ఎంతో
అనుభూతి పూర్వకమైంది. మధురా వట్టణం లోని వీధు
లన్నింటినీ వెదకి వెదకి, చివరకు నిరాశ జెందిన రాద,
కనీసం యమునానది ఒడ్డునైనా శ్రీకృష్ణుడు దర్శనమిస్తా
డేమోననే ఆశతో, యమునకు వచ్చి కృష్ణుని గాంచి,
కృష్ణునివట్టి తనకుగల ప్రేమనురాగాలను వ్యక్తం
జేసింది. గొప్ప భావుకతకు, ప్రేమతత్వానికి, ఉదాత్త
శీలనంపదకు, పవిత్రమైన రాదాకృష్ణుల ప్రేమతత్వానికి
ఈ పద్యాలు ప్రతీకలుగా నిలుస్తాయి.

‘దీపావళి’ ఖండకావ్యంలో చెప్పకోదగ్గ మరో గొప్ప
ఖండిక ‘అషాడమేఘము’; ‘అషాఢస్య ప్రథమదివసే’
అన్న సూక్తిలోని వైచిత్రీ మనందరకూ తెలిసిందే గదా!
విరహార్తుడైన యజుడు తన ప్రేమవృత్తాంతాన్ని మేఘం
ద్వారానే పంపగలిగి తన దూత్య బాన్నత్యాన్ని నిలుపుకొన
గలిగాడు. అనాటి ప్రేమ వృత్తాంతాన్ని కాళిదాస మహా
కవింద్రుడు “ మేఘనందేశం ” అన్న పేరుతో గొప్ప
కావ్యాన్ని వ్రాసి లోకానికి అందిస్తే, మన వేరులవారు,
ఆ ప్రేమ వృత్తాంతానికి మూలమైన అషాఢమాసంలోని

శుభాకాంక్షలతో

మేఘాన్ని గురించి ఈ విధంగా వర్ణించారు. ఇందులోని
మేఘవర్ణనలో గొప్ప భావుకత ఉంది. హృదయాన్ని తట్టి
ఊపగలిగిన గొప్ప ఉద్వేగముంది. ఆ ఉద్వేగం,
ఉత్కంఠత, భావదీప్తి సున్నగు అంశాలు ప్రస్తుత
పద్యంలో ద్యోతకమౌతాయి.

“ ఏ విరహార్తుడేని హృదయేశ్వరి నన్నిది కేగుజాలు వా
ర్తావహగోరి, యేగిరి నితంబతటమ్మున నేనిచిక్కి, వా
పోవుచునుండెనేమొ యని, పొంచి దెసల్ వరికించి
చూచు చు

న్నావె ప్రవాస దుఃఖిత మనః ప్రవణోత్సవమా,
పయోదమా !

లేదలనాటి యుజ్జునిని, లేదలకానగరి ప్రయాణ స
మ్మోదము, లేడు ప్రేమభర ముగ్ధుడు నాటి గిరిప్రవాసి, భా
నూదయ చిత్రితేంద్ర ధనుర్జుల మూర్తి వి నీవె నాటి మ

ర్యాద ప్రవాసి బాంధవుడవై కనిపించెదవోయి నేటికిన్
తరుణీదూరులు, ప్రేమజీవన దరిద్రాణుల్,
సభోమాసకా
తరులౌ దీనుల దుఃఖ బాష్పకణ ముక్తాపాళి వార్తా
క్షరో
త్కరముంబోలె వహించి, యంబర పథం తర్నిత్య
యాత్రాధురం
ధరతన్ మానవు నేటికిన్ ప్రణయదౌత్యం వీవు
మేఘోత్తమా : ”

- ఈ పద్యాలలో గొప్ప భావుకతతో కూడుకున్న శబ్ద శిల్పముంది. అనాటి యక్షునినుండి ఈనాటి ప్రేమికుని వరకూ అందరూ తమ వలపులోని మూగబాధను మేఘం ద్వారా ప్రేయసికి వంపడానికే నడుం కట్టారు. ఇందు చమత్కారముంది. ప్రేమికులకే కాకుండా, సూతనంగా వివాహమైన దంపతులకు కూడా ఆషాడమాసం వియోగాన్ని కల్పించి భేదాన్ని నింపుతుంది. తప్పదు ఇందులో ఇంకో విశేషముంది. నిజానికి ఈనాడు, అలనాటి అలకానగరం గాని, ఉజ్జయినిగాని, విరహ దుర్దైన యక్షుడుగాని, అతని ప్రేయసిగాని లేరు. కాని వారందరికీ మూలమైన మేఘం మటుకు చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయింది. ఆధునిక సాహిత్యం లోని భావకవిత్వంలోని ఒక ఛాయే ప్రణయ కవిత్వం. ఆ ప్రణయ కవిత్వపు ఔన్నత్యాన్ని ఉన్నత శిఖరాలకు దర్శించిన మన వేదుల సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు విజంగా ధన్యులు కదా మరి !

“దీపావళి” ఖండకావ్యంలో ప్రకృతి, ప్రణయం, దేశభక్తివంటి అంశాలను ప్రబోధించే పర్వసలతో కూడు కున్న కవితలతోపాటు, భక్తిపూరితమైన కవితలు కూడా కొన్ని లేకపోలేదు. ఇందలి ఒక గేయంలో ఒక పుష్పం పరంగా కవి చిత్రించిన ఒక భావన. అందలి మాధుర్యం ఏమిటో మన కళ్ళ ముందుంచుతారు కవి శ్రీ వేదులవారు.

“కొనుకొనుము యీ కోమల కుసుమము
కోరి విరిసె నీ కోసమే స్వామీ !
తేనెల సోనలు తీరక మునుపే

తీయని వలపులు మాయక మునుపే
కొనుకొనుము యీ కోమల కుసుమము
కోరి విరిసె నీ కోసమే స్వామీ
విడిన రేకుగని వడలిపోవునో
తోడిమ వీడి పెనుధూళిని రాలునొ
చెడునొ వికసించిన మధుశోభలు
ఒడల పులకరింప పొదవగ నిపుడే
కొనుకొనుము యీ కోమల కుసుమము
కోరి విరిసె నీ కోసము స్వామీ ! ”

- ఇక్కడ తన్నుతాను అర్పించుకొనేతనం కనిపిస్తుంది. “అత్కార్పణం” గావించుకోడమనేది అన్నింటికంటే విశిష్టమైంది. “కొనుకొనుము యీ కోమల కుసుమము, కోరి విరిసె నీ కోసమే స్వామీ !” అన్న మాటల్లో పూవు తనకుగల ఎంత నిజాయితీని ఉదాత్తంగా వ్యక్తం చేసిందో మనకు విదితమౌతుంది. “తోడిమ వీడిపెను ధూళిని రాలునొ చెడునొ వికసించిన మధుశోభలు, ఒడలు పులకరింప పొదవగ నిపుడే” అన్న మాటల్లో పూవు వాడిపోతే ఎంత అంద విహీనమౌతుందో తాను తెలియజేస్తుంది.

స్వాంతంత్ర్యం సిద్ధించినవేళ, సర్వమానవాళి ఒక్కసారి మేల్కొంది. భారత సమస్త ప్రజానీకం, ఆనందోత్సాహాలలో పొంగి పోయింది. ప్రజావాహిని ఆనంద తరంగాలలో తేలియాడువేళ, కవికంతం తన కలం బలంతో, వీనుల విందుగా కవితాగానం చేసింది. ఆ అనుభూతికి ప్రతిఫలమే నేటి ‘జయగీత’. దేశభక్తి పూరితమైన ఖండికలలో “జయగీత” అగ్రగణ్యమైంది. కవి లోని దేశభక్తి ఒక్కసారి పెల్లుబికి ప్రవాహంగా మారి, సర్వమానవాళిని ఆనందంతో వింపివేసింది. ఆ ఆనందానుభూతే ప్రస్తుతం ఖండిక “జయగీతి”లో విదితమౌతుంది.

“అదే త్రివర్ణ ద్వజ వటాంచల
ముదయ పవనోచ్చలితమయ్యెను
వదలె జయశంఖారవమ్ముల
నిదుర మైకమ్ము

45

వాల్మీకి చరిత్ర,

రఘునాథనాయకుని వ్యంగ్యము

రఘునాథనాయకుడు, శ్రీ కృష్ణదేవరాయలవారి తరువాత అంతటి కవి. అంతటి మహాప్రభువు వాల్మీకి చరిత్ర, రామాయణములను రెండు గ్రంథములపై ఆయన కీర్తి ప్రతిష్ఠలు నిలబడినవి. దారి దోపిడి దొంగగా బ్రతుకుచున్న కిరాతుడొకఁడు, ఋషుల ప్రబోధమున దాసును ఋషి యగుట, తరువాత కవి యగుట, శ్రీమద్రామాయణమును వ్రాయుట యనునవి యందలి కథాంశములు.

కా జ ల క్షీ న ర స ం హా రా వు

ఈ శతాబ్దియందు రచయితయైన ప్రతివాడు మహాకవిగానే పరిగణింపబడుచున్నాడు. తత్సర్వాంధ్రకవులయందు ఇద్దఱో, ముగ్గురో మాత్రమే మహాకవులని ప్రసిద్ధి కెక్కిరి. కృష్ణదేవరాయల వారిని గూడ మహాకవి యనలేదు. రఘునాథనాయకుడు సామాన్యుడగు కవికాదు. వాల్మీకి చరిత్రయందు వ్యంగ్య వైభవమున్నది. కవి యగుటకు ముందు ఋషి కావలయునన్న మహర్థమును వాల్మీకి చరిత్రయందు, రఘునాథుడు స్థాపించెను. ఇది ధ్వని మార్గమున జేయఁబడినది.

ఈ కథయందు రఘునాథుడు ప్రయోగించిన శబ్దముల వ్యుత్పత్త్యర్థములను బరిశీలించి సమన్వయము చేసినచో ఋషితత్వమునకు గవిత్వమునకుగల విశిష్టమగు సంబంధము ప్రతీయమానము గాగలదు. రామాయణమును వ్రాయు వాడెట్టి వాడు కావలయును? ఋషి కావలయును, సాక్షాద్భగవంతుడే కావలయును.

వాల్మీకి మొదట కిరాతుడు. వానికి భార్యయున్నది. బిడ్డలున్నారు. ఇతడు గృహస్థుడు గనుక వారిని

పోషింపవలసిన బాధ్యత యున్నది. ఇది లోక సామాన్య లక్షణము. అందుకై యతఁడు శ్రోవ కాచి, తెరువరులను గొట్టి సంపాదించును. కిరాతుని భార్య పరమ సౌందర్యవతి. అతఁడామె కొఱతెట్టి యకార్యమునేని చేయును. ఆమె తన మాట దాటదని వాని విశ్వాసము. కిరాతునికి వైరాగ్యము కల్గినది. ఇందుకు ఋషుల ప్రబోధమొక కారణము. కిరాతుని భార్యయొక్క కాఠిన్యము వేఱొక కారణము కిరాతుడు ఋషి యగుటకు ఇతర ఋషులు శాంతి మార్గమున ప్రబోధించిరి. కిరాతుని భార్య కాఠిన్యమార్గము పూనినది. తాత్పర్యమున కిరాతుడు వైరాగ్యము పొందెను. శాంతి పొందెను. జ్ఞానియయ్యెను. ఋషి యయ్యెను. రసావిష్టుడగు కవి యయ్యెను.

హింసించ వచ్చిన కిరాతునితో ఋషు లిట్లనిరి. కం॥“ప్రాయము జలకల్లోల, ప్రాయము, కాయంబున స్థిరం బిందులకై రోయక దురితమే తపమని పాయక చేసెదవు విండఁబరగఁబుళిందా” ఈ పయస్సు, శరీరములు అస్థిరములు, వీనియందు నీకు రోత పుట్టుటలేదా? అని రోయుట యనఁగా అనన్యము కలుగుటయని యర్థము. ఋషులింతకంటె విశేషార్థమును భావించిరి. రోయుట యనఁగా అన్యేషించుట యను సర్థవిశేషము గలదు. అస్థిరములయిన వయశ్శరీరములు విడిచి దేనిని అన్యేషింప వలయును? ఏది స్థిరమయినదో దానిని పెదుకవలయును. అది యేది? చివరకు కిరాతుడు పొందిన “అనూన జ్ఞానము” స్థిరమైనది. దీనికై యత్నింపుమని ఋషులు కిరాతుని ప్రబోధించిరి. ఘోరపాపము లాచరించుచున్న కిరాతునితో సంభాషణ ప్రారంభించినంతనే కిరాతుని

యందు - “వారి ముఖాలోకనమున జ్ఞానము పొడమగా”
దొడగెను. ఋషులను దర్శించినంత మాత్రమున
కిరాతులందఱు యెదిట్లు జ్ఞానము పొడమునా ! ఈ
కిరాతుడు కిరాతమాత్రుడు కాడు. వానికి “అనాది
సుకృత వాసన” యున్నదని కవి చెప్పెను. ఆ వాసన
యెట్లున్నది ? ఎక్కడ నున్నది ?

కిరాతుని “యుల్లంబునఁగొంత శాంతి వల్ల వించి”నది.
ఉల్లమునఁగా లోపలి మనస్సు. దీనినే అంతఃకరణ
ప్రవృత్తి యందురు. ఇందు శాంతి యున్నది. అది
మోడువారి యున్నది. ఋషి దర్శనము వలన చిగురిం
చినది. కాబట్టి యీ కిరాతుడు వట్టి కిరాతుడుగాక,
యుత్తమ బహు పూర్వజన్మకృతి సుకృత వాసన కలవా
డని నిర్దాశించఁబడినది. వాసన యున్ననే గాని రసా
స్యాదన జరుగనేరదు. కిరాతుడు రాతి గుండె కలవాడే
యయినచో అతని యందు వల్లవించినదని చెప్పఁబడిన
శాంతము రసమే కాకపోవును. అట్టి యెడ కిరాతుడు
ఋషి కానేరడు. కిరాత, పులింద, విషాద, చంచాలా
దుల యందు గలుగునది శాంతాభాసమే కాని శాంతరసము
గానేరదని సర్వ పూర్వాలంకారిక విర్రయము - కిరాతుని
యందు శాంతముద్యవిల్లుటకు గారణము - వారి (ఋషుల)
ముఖాలోకనమని కవి చెప్పుచున్నాడు. శాంత రసోద్ధీవన
హేతువిదియే. “మహాపురుష సంగద్వాస్త్రోద్ధీవన
రూపిణః” కిరాతునికి జ్ఞానము కలుట, యుల్లమున
గొంత శాంతి వల్ల వింపుట చెప్పఁబడినవి. శాంతము,
జ్ఞానము అనునవి ఋషి లక్షణములే.

ఋషులు కిరాతుని గూర్చి యిట్లుడిగిరి. “ఓరోరి,
నీవు చేసిన ఘోరపుణ్య బాపములు నీవు, గొడుకులు నాలుం,
జేరబడి పంచకొందురో” అని “మునులార ! యిత్రై
రంగా, లిని బిడ్డల గొబ్బునందెలిసియే వత్తున” అని
కిరాతుడు ఋషులకుఁ జెప్పెను. కిరాతుడింటి ముఖము
వట్టెను. రఘునాథనాయకుల వారిచ్చట రెండు వద్యములు
వ్రాసిరి. కిరాతుడు ఋషి దర్శన ఫలితముగా జ్ఞానియై
పరివర్తనము చెందినాడన్న మహర్థమునకు వ్యంజకముగా
వ్రాసిరి.

యువశక్తి

ప్రభాత కిరణం నీవు
ప్రభంజన వేగం నీది
అలసట ఎరుగని అలపు నీవు
ఓటమి తెలియని శక్తివి నీవు !

నీతిని కొలిచే మనసే నీది
ధర్మం తప్పని దారే నీది
ధర్మాధర్మాల కొలబద్ధపు నీవు
ప్రగతి రథానికి సారధి నీవు !

చైతన్యానికి చమురువు నీవు
భవితవ్యానికి వెలుగువు నీవు !

- మాజేబీ ఆనంద్

మ॥ చని మార్గంబున నేణ వర్గములనేఁచుటోక,

లక్షించి వ

క్షిని కాయంబులఁ గొట్ట కోరక, మదిన్ జింతా

భరంజెంతయున్

మనయై యెక్కఁగ ఒక్కఁబునకు వేగంబోయి

యాచక్కఁ జ

క్కని తాటింటికి నేఁగి వేఁకమగు కాకన్

వెచ్చగా నూర్చుచున్.

కం॥ విలునమ్ముల నటువై చుచు

సలసక నొక జింక తోలు నందున గూర్చుం

డిల వ్రాయుచు .... కిరాతుడున్నాడు. ఇంటికిఁ

పోవు త్రోవలో ఎదురుగా వచ్చుచున్న లేడిని హింసించు

టలేదు. వక్షులను గొట్ట తలచలేదు. వేడి నిట్టూర్పులు

పుచ్చుచున్నాడు. ఇంటికి వచ్చి భార్యతో మాటలాడవల

యునన్న యీ వేగముతో విల్లును బాణములను ఆవల

పారవేసినాడు. ఇది ఈ రెండు వద్యములలోని వాద్యార్థము.

ప్రతియమనార్థమిట్లుండును. మార్గమున దన
తెదురై వచ్చు లేళ్ళను గిరాతుడు హింసించలేదనగా
నేమి? లేడియనగా మృగము, వేటకాడు దీనిని
వెదకినగాని దొరకడు. వెదుకబడునది గావున మృగముని
యర్థము. ఇట్లుండగా, విల్లునముట్లు దాల్చిన కిరాతు
నకు మృగములు ఎదురు వచ్చుటయేమి? కిరాతుని
వలన తమకు భయము లేదని యా లేళ్ళకుఁ దెలిసినదా?
లోకములో నిట్లుండునా? ఉండును. ధనుర్ధారియైన
దిలీపుడు వచ్చుచుండగా, లేళ్ళు నిర్భయముగా నెదురు
వచ్చి చూచినవని కాళిదాస మహాకవి రఘుపంశములో
వర్ణించి యున్నాడు - కిరాత రూపమున నున్నను వాని
జీవుడు పొందిన జ్ఞానమును పై వర్ణన సూచించుటను
భావుఁడు గుర్తింపఁగలఁడు. శ్రోత కాచి కొట్టువాడు,
ఎదురై వచ్చిన వానినిగూడ గొట్టుకుండుట వాని శాంత
స్వభావనకు వ్యంజకము -

చని మార్గంబున....అను పద్యములోని “మార్గము” ను
శబ్దము కూడ పరిశీలించదగినది. మార్గశబ్దము మృగ
దాతు జన్యము - వెదకుట యని యర్థము - ఋషులు
కిరాతుని జూచిన మొదటిసారిగా దేనినిగూర్చి “రోయు”
(వెదకుము) అనిరో, తత్పబోధమున గిరాతుఁడు దానినే
చేయుచున్నాడని సూచించుటకై రఘునాథుఁడిచ్చట
“మార్గ” (వెదకుట, శ్రోత) శబ్దమును బ్రయోగించెను.

కిరాతుఁడింకను చేసినదేమి? “చక్కని తాటింటికి
నేఁగి వేఁకమగుకాకన్ వెచ్చగా నూర్చుచున్” ఉన్నాడు.
వాడు తన గుడిసెలోనికి వెళ్ళి, వేడి విట్టార్పులు వదలు
చున్నాడని వాద్యార్థము. ప్రతీయ మనార్థమిట్లున్నది.
తాటింటికి నేఁగుట యనగా ఋషులు నివసించుటకుఁదగిన
బర్హికాలా ప్రవేశము చేయుటయని, వేఁకమగుకాకన్ -
అనగా కిరాతుని జీవుడు పొందుచున్న వేదన యని
యర్థము.

విలునముట్ల నటువైచుచు - జింక తోలునందున
గూర్చుండినాడు. భార్యను బ్రశ్నింపదలంచినపుడు ఆవస
రము లేని విల్లు, అంబులను ప్రక్కన బెట్టుట, తన

గుడిసెలోఁగల ఒక జింక తోలుపై కూర్చుండుట, ఊరక
చేతితో నేలపై వ్రాయుట యివి యన్నియు వాద్యార్థములే.
కిరాతదళ వదలి పూర్వజన్మ కృత సుకృత వాసనాబలమున
ఋషిత్వము పొందుచున్న పరిణామ దళను పై వర్ణన
సూచించుచున్నది. విలునముట్లు నటువైచుచు - అనగా
హింసా ప్రవృత్తిని పంపూర్ణముగా పారద్రోలినాఁడని
వ్యంగ్యము - జింక తోలుపై కూర్చుండినాఁడనగా లేడి
చర్మముపై తపశ్శ్రయ్యనకూలముగా ఆశీనుఁడైనాఁడని
వ్యంగ్యము - ఇల వ్రాయుటయనగా శ్రీమద్రామాయణ
ప్రారంభించుట యన్నది వ్యంగ్యము.

కిరాతునకు భార్య యన్నచో ప్రేమ యధికము. తన
కామె సాందర్యవతిగా భాసించును. ఆమె యందగత్రైయని
కవి వర్ణింపలేదు - “అక్కిరాతుండు తన యంగసను
గనుగొని,” నాడని చెప్పెను. ఆమెను అంగవయిని -
అవయవిక సర్వసాందర్యమును గవి ప్రసన్నము చేసెను.
కిరాతుఁడు భార్యనిట్లు పిలిచెను - “ఓ వడతీ” ఈ
సంబోధనకూడ తత్సాందర్య ప్రతిపాదకమే కిరాత స్త్రీకిని
తన సాందర్యమువల్ల ఒక ఆభిమానమున్నది. నా పాప
ములో నీవు భాగము పంచుకొందువా యని ప్రశ్నించిన
కిరాతున కామె తన తిరస్కారమును మాటలతోఁగాక
చేష్టద్వారా తెలిపినది.

“అనవిని యచ్చెలి నగుచున్, విను నాయక!”

నీదగు పాపమునకు నాకుఁ బనిలేదన్నది. ఇచ్చట
కిరాతుని భార్యయొక్క సవ్య ఆమె కిరాతుని లక్ష్యపెట్టుట
లేదన్న భావమును సమర్థించుచున్నది. కిరాత స్త్రీ తన
భర్తను - “నాయక” యని సంబోధించినది. నాయకుఁ
డనగా భర్తయను సామన్యార్థమున్నది. కాగా కావ్య
నాటకమలయందు నాయకుఁడుండును. కథ యందలి సకల
పాత్రలను తన వెంట నడిపించి, చివరకు ఫలితము నొందు
వాడని నాయక శబ్దమునకు నిర్వచనము. ఫలితమంతయు
నాయకునిదేగాని యితరులది కాదు అ రీతిగా, కిరాతుఁడు
భార్యబిడ్డలను పోషింపవలయునేగాని, అట్లు పోషించు
టలో వచ్చు సర్వఫలము ఆ కిరాతునకే చెందునని తమకు

సంబంధములేదని . యితర నిగూఢమగు భావమును -
నాయక ! అను సంబోధనలో, కిరాత శ్రీ యిమిడినది.

కిరాత శ్రీకి ఇంతటి కాశిన్యమేల వచ్చెను ? ఆమెకు
భర్తపై ప్రేమలేదా ! ఉన్నది. కాని ఆమె యీశ్వరేచ్ఛాను
సారము ప్రవర్తించినది. తన భర్త కిరాతుడుగా నుండ
రాదు. అతిఁడు ఋషి కావలయును. రామాయణమును
వ్రాయవలయును. ఋషులయొక్క, కిరాతుని భార్యయొక్క
తాత్పర్య మొక్కటియే.

కిరాత శ్రీ తన యెడ గౌరవము వహించిన కారణ
మున కిరాతునియందు నిర్వేదము కల్గినది. అనిష్టప్రాప్తి
కలిగినది. అనిష్టప్రాప్తియనగా, ఇష్టులైన వారి మరణమే
కానక్కరలేదు. వారి సంగమము తిరిగి తటస్థింపనే
తటస్థింపదని నమ్మకము కలుగుటచేత ఏర్పడు నిరపేక్ష
భావముకూడ అనిష్టప్రాప్తియే. ఇదియే కరుణారసము -
“ ఇష్టనాశాత్, అనిష్టప్రాప్తేః కరుణాభ్యో రసోభవేత్ ”

తాను ప్రేమించిన భార్యయు, బిడ్డలును తన పాప
మును పంచుకోజాలమని చెప్పినపుడు రావలసిన కోపము
కిరాతునకు రాలేదు. అతనికి ఆలోచన వచ్చినది. జ్ఞానము
వచ్చినది. “ మోసపోయితి నిన్నాళ్ళు నానందగిలి ఆలు
బిడ్డలు చుట్టాలని వీరిలేను పాటువడుట వృథ ” యని
తలచినాడు. ఇది నమ్మక జ్ఞానము. తృప్తాక్షయ
సుఖము - “ రోసితి, సంసారము దెగఁగోసితి ” నన్నాడు.
ఏ దశలో దుఃఖముగాని, స్రవంప సుఖముగాని, రాగ
ద్వేషములుగాని, యిచ్చగాని, లేవో ఆ దశయే శాంతము.
ఇది మోక్షావస్థయందు లభించును. కిరాతుడి స్థితికి
వచ్చెను. “ సంసారము రోసితి ” నన్నాడు. ఇది
ఋషుల స్రవోదమే. అంతఃకరణమున శాంతిని బిల్చివినఁ
జేసికొని, మోక్షసాధనకు వలసిన జ్ఞానార్జనము చేసిన

ఎండుటాకులు

అతడు

వడిచే

బాటలో

ఎండుటాకులు

ఉన్నాయి.

పాదాల

కిందబడి

వలుగుతున్నాయి

అతడి

మోల

నోరు మెదవక

అణగి మణగి ఉన్నాయి

ఈదురు గాలి

వస్తేనేగాని,

అవి గలగలమని లేచి

ఎగరవు.

— ఉమ్మిటి విఘ్నేశ్వరరావు

వాడైన కిరాతుడు ఋషియైనాడు. లోక సంగ్రహార్థము
రామాయణము వ్రాయవలయును. అందుకు కవి కావల
యును. కవికి వాక్పిద్ధి కావలయును. మునీంద్రుల, చరణ
రేణు సంస్పర్శనంబున - వానికి “ వాక్పాటవము ”
వచ్చినది.

కవికి వాక్పాటవ ముండవలయును. కవి యగుటకు
ముందు ఋషిత్వము ముఖ్యము - రఘునాథనాయకుల
వారి వంగవైభవ మిట్లున్నది.

అంటార్కిటా ఖండానికి అందం పెంగ్విన్

అంటార్కిటా ఖండానికి అందం పెంగ్విన్ పక్షి

— డా॥ దుగ్గరాజు శ్రీనివాసరావు

అంటార్కిటా ఖండాన్ని తలచుకొగానే ముందుగా గుర్తొచ్చేది పెంగ్విన్ పక్షులు. ఎగరటం మరచిపోయి, మనిషిలా నిటారుగా నిలబడి నడవటానికి అలవాటుపడిన ఈ పక్షి జాతి ఒక మంచి ఖండాన్ని నివాసానికి ఎందుకు ఎంచుకుందో అర్థంకాదు. కాని అక్కడ వీచే అతి శీతల (—40°C) గాలులను తట్టుకుని నిలబడేందుకు అవసరమైన అన్ని శరీర మార్పులను సంతరించుకున్నాయి పెంగ్విన్ పక్షులు.

మరే ఇతర పక్షి శరీరంమీద లేనంత దట్టంగా ఈకలు పెంగ్విన్ మీదుంటాయి. అంతేకాకుండా చర్మం క్రింద మందంగా కొవ్వు పదార్థం నిలవచేయబడుతుంది. ఈ రెండింటినీ ఇవి చలిగాయలనుంచి రక్షణ పొందుతాయి. పెంగ్విన్ రెక్కలు తెల్లగా మార్పు చెందాయి. కాతివేళ్ళ మధ్య తెడ్లులాంటి చర్మముంటుంది. వీటి సాయంతో పెంగ్విన్ సుమారు పది నాటికర్ మైళ్ళ

వేగంతో ఈడుతుంది. నీటిలో ముణిగినప్పుడు ఏ వస్తువైనా సహజంగానే కొంత బరువును కోల్పోతుంది కదా! అదే సమస్యను తట్టుకునేందుకు పెంగ్విన్ పక్షులు రాళ్ళను మింగుతాయి. వీటివల్ల పెంగ్విన్ బరువు పెరిగి 'బాలన్స్' కుదురుతుంది. పెంగ్విన్ జీర్ణ వ్యవస్థలో 6 కిలోల బరువు కల రాళ్ళను గమనించటం జరిగింది.

మొత్తం పదిహేను జాతుల పెంగ్విన్ పక్షులు నేడు కనిపిస్తాయి. వీటిల్లో అన్నిటికన్నా పెద్దదైన 'ఎంపర్' పెంగ్విన్, ఒక మీటర్ ఎత్తుకు ఎదుగగా, అతి చిన్నదైన 'లిటిల్ పెంగ్విన్' మువ్వయ్య పెంటీమీటర్ల ఎత్తు మాత్రమే వుంటుంది.

సాధారణంగా మగ పక్షులు తన పొటతోగాని లేదా రంగు రంగుల ఈకలతోగాని ఆడ పక్షిని ఆకర్షిస్తాయి. కాని పెంగ్విన్ జాతిలో మగ, ఆడ పక్షులకు ఒకే రకం ఈకలుంటాయి. మగ పక్షి పొడే శక్తి లేదు. అందువల్ల జోడును వెతుక్కునేందుకు కొత్త పద్ధతిని నేర్చుకుంది. ఏప్రిల్ మాసం ఆరంభంలో ఎంపర్ పెంగ్విన్ పక్షులు నీటిని వదిలి ఒడ్డుకు చేరతాయి. మగ పక్షి ఒక రాయిని నోటితో తీసుకవెళ్ళి దగ్గరలోవున్న మరో పక్షి ముందు పడేస్తుంది. అది ఆడ పక్షి అయితే ఆ రాయిని ముక్కుతో తాకి తన అంగీకారాన్ని తెలియ చేస్తుంది. ఆ విధంగా జంట కలిసిన పెంగ్విన్ పక్షులు చిన్న చిన్న రాళ్ళను పోగుచేసి తమ గూటిని నిర్మించు కుంటాయి.

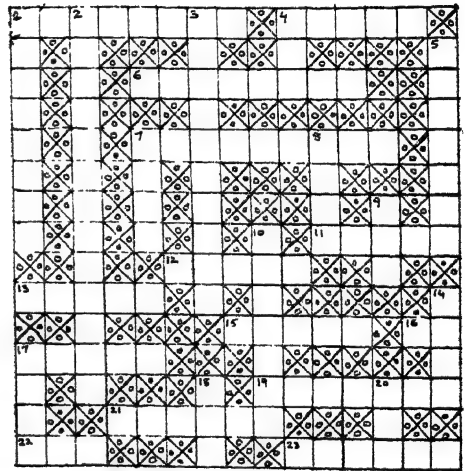
గుడ్డు పెట్టేవరకు ఆడ పక్షి నీటిలోకి దిగదు. ఆహారం తీసుకొదు. సాధారణంగా పెంగ్విన్స్ ఒకటి రెండు (తరువాతి 54వ పేజీలో)

ఆధారములు *

చరిత్రలో పేరుపొందిన ఈ వ్యక్తులు : ముర, ఆరుద్ర, గౌరన, పాపమ్మ, పికిర, సుశర్మ, గోపీచంద్, రామదాసు, వరదయ్య, శరభోజి, అగస్త్యకవి, గంగయదేవ, జియ్యర్లుసూరి, పిల్లలమ్మరి, బయలునంది, రామారాయడు, బాలసరస్వతి, రాణి అమ్మక్కమ్మ, అహమ్మద్ బహిరి, ఆనందగజపతి, పల్లవి గోపాలయ్య, అచ్యుతదేవరాయలు, అచ్యుతప్పనాయకుడు, మాధవవిద్యారణ్యుడు, గోపే సూర్య ప్రకాశరావు, యడవల్లి సూర్యనారాయణ, తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణరావు - ఈ దిగువ ఆధారములతో వారి పేర్లను అమర్చి రంజనిమాలని పూరించండి.

అడ్డము

- విజయనగర ప్రభువు
- ఒక కవి ఇంటి పేరు
- విజయనగర రాజ్యస్థాపనకు కారణభూతుడు
- అనకాపల్లి కరకవలస జమిందారు
- శ్రీకళా కల్లోలని రచయిత
- అహోవమ్మలదేవర సేనాపతి
- గుత్తిని పరిపాలించిన తెలుగు చోడుడు
- విద్యా నాథుడను బిరుదు కలవాడు
- చంద్రగుప్తుని తల్లి
- రాణి చొక్కమ్మ కుమార్తెల పర్యవేక్షకుడు
- భక్తజన పారిజాతమును ప్రబంధమును రచించిన సంగీతజ్ఞుడు
- ద్విపద భారతములో సభాపర్యము రచించిన కవియత్రి
- కణ్వవంశీయుడైన మగధ రాజు
- గద్వాల రాజ్య భారాన్ని వహించిన శ్రీ.

నిలువు

- తంజావూరు రాజ్యమును ఏలిన చంద్రవంశరాజు
- “కావ్యకళానిధి”, “బాసాపోషక” బిరుదాంకితుడు
- “పాదుకా పట్టాభిషేకము” రెండవ చలన చిత్రములో రాముడుగా నటించిన వ్యక్తి
- రెండవ సింహపర్వ పల్లవుని ఈ కావ్యము
- దేగను తమ వంశ చిహ్నముగా ప్రకటించిన ప్రభువు
- ‘అనమద్భువి జీవయాత్ర’ రచయిత
- తంజావూరును పరిపాలించిన

- మహారాష్ట్ర ప్రభువు
- తన నక్షత్రం కలం పేరుగా వాడిన రచయిత
- గురజాడ అస్సారావు ఇతని అస్థాన కావ్య పరిశోధకులు
- క్షేత్రయ్య అసలు పేరు
- “పలుకే బంగారమాయెవ”, ఇతని కీర్తన
- ఇతని ద్వీపద “హరిశ్చంద్ర మహారాజు చరిత్రము” కావ్య గౌరవము పొందినది
- మద్రాస్ లో ఈమె పేరుతో ఏది పేరుండేది.

ఫిబ్రవరి నంచితక సమాధానములు 55వ పేజీలో

రామచంద్రమూర్తి కంగారుపడిపోయాడు.

తన ముఖంలో ఏమయినా కోతులాడుతున్నాయా ?

ఎందుకలా ఆమె తన ముఖంలోకే చూస్తూ బొమ్మలా ఉండిపోయింది ?

८२ !

ఆమె...

స్పృహ తప్పుతున్నట్లు....

మూర్ఛపోవోతున్నట్లు....

అసాకల్పితంగానే అతను ముందుకి ఉరికాదు.

నేల కూలిపోవలసిన ఆమెను చటుక్కున పట్టుకున్నాడు.

శిష్యానికి దయానిధి - అలోచనల లోంచి తేడుకున్నట్లు
! అటుమాసి -

“ ఏమైంది ? ” అనడిగాడు తెల్లదోహ.

“ ఈమెకు స్పృహ తప్పింది. నడుస్తాంగానే. మూర్ఛ జబ్బుందేమో....మెళ్ళో మూర్ఛబిళ్ళ మాత్రం లేదు ”.

“ఉండు....ఆ ఘంటెన్ లోంచి నీళ్ళు తెస్తాను ”. అని-లాన్ మధ్యనున్న ఘంటెన్ వేపు వేగంగా నడిచాడు. కుండీతో కట్టిన కొలను. దానిలో ఘంటెన్. కొలనులో తామర ఆకులు. ఒక ఆకు కోసి - దొన్నెలాచేసి, నీరు విసిరి జాగ్రత్తగా తెచ్చాడు దయానిధి.

అప్పటికి -

రామచంద్రమూర్తి ఆమెను కూర్చోబెట్టి .... ఆమె
తలను తన గుండెలమీద ఉంచాడు పడిపోకుండా.

దయానిధి తెచ్చిన నీళ్ళను ఆమె ముఖమీద జల్లాడు. ఆమె కడులుతుంటే నోటికి నీరందినాడు. ఆమె కళ్ళు తెరిచింది. ఒక్కసారి ఆమె కన్నుల్లోకి వెలుగొచ్చింది. చంగున లేచి ఆతని చెయ్యి వట్టుకుంది. “ఎన్నాళ్ళకి దొరికాడు! మీరే నా భర్త”. ఆనందం పట్టలేనట్టరచింది.

త్రుశి వడ్డడు రామచంద్రమూర్తి. తెల్లదోయాడు. ఏమిటీమే ? పూర్తిగా యిరవయ్యేళ్ళు కూడా ఉండవు. తనకేమో ఆమె తండ్రి వయసుంటుంది. తనని - ఖర్త అంటుందేమిటి : విచ్చిది కాదుకదా ?

(జ రి గి న క థ)

❖ 'కనీసం ఈరోజును దాృరు దర్శనం

❖ ❖ ❖ జరుగుతుందంటావా ?' అని మిత్రులిద్దరూ

❖ అనుకుంటూ పిచ్చానుపత్రి దిగ్గర కెళ్ళారు.

కానీ ఈసారి వాచ్‌మెన్ వీరి శీలాన్నే

శంకించి నట్లు వడించి 5 రూపాయలు తీసు

కొని రోపలికొదిలాడు. 'మనకు కనపడిన

❖ పిచ్చాశ్శంతా అమ్మాయిలు అందులోను

❖ సరియల్పి చదివె అమ్మాయిలు అని అను

కున్నారద్యుతా. ముక్తదగ్గరికి వచ్చిన తరువాత

పైనుంచి ఒక నంస్ దిగవస్తోంది. పరి

❖ దగ్గరికి వచ్చి రామచంద్రమూర్తిని

ಚಾನ್ಸನ್ ಗುಡ್ಸ್ ವೈಗರವ ನಲಬಿಡವ ಯರಿದ

ॐ ལྷ་མཚན་ལྷ་མཚན་ལྷ་མཚན་ (ལྷ་མཚན་ལྷ་མཚན་ལྷ་མཚན་)

అమె అతని చెయ్యి వదలకుండా గట్టిగా పట్టుకుంది.

అతను విడిపించుకోబోతే - పట్టు చురింత విగిమ్మంది.
ఎంత బలమనీ ఆ నన్నని చేతుల్లో!

“తప్పవూ.....వదులు.....నేను నీ తండ్రిలాటివాడివి”.

“నన్ను మీరు మాటలతో మోసం చేయలేరు....”
నవ్విందామె. “మీరే నా భర్త! మీ కోసం ఎన్నాళ్ళనుంచి
ఎంతగా ఆన్వేషిస్తున్నాననీ!”

అంటూనే....అతని చేయి వదలకుండానే....స్ట్రాప్ బ్యాక్
లోకి వెళ్ళిపోయిందా ఆమ్మాయి. అతను వెర్రిమొహం వేసు
కుని వినడం మినహా ఆమెను విడిపించుకోలేకపోయాడు.

ఇంటర్మీడియట్ చదవడాని కామె హస్తల్లో ఉండవలసి
వచ్చింది తండ్రికి ఉత్తరదేశం ట్రాన్స్ఫర్ కాగా.

ఆడపిల్లలకేనా .... మగపిల్లలకేనా కాలేజీ అంటే
స్వేచ్ఛా, హస్తలంటే యిష్టారాజ్యమూ. ఆ రోజుల్లో తెలుగు
సినిమాకంటే కూడా తెలుగు సీరియల్ నవల ఎక్కువ
ప్యాషన్ అమ్మాయిలకి. వాళ్ళు - విద్వత్లకూడా సీరియల్స్
కలవరించే వారంటే కొంచెమే అతిశయోక్తి.

ఆంధ్రుల ఆరాధ్య రచయిత్రీ....పాఠక హృదయరాజీ
అనీ విరుదులు (వత్రికలూ వల్లివల్లు కీర్తించేవలా
ఆమెను. తద్వారా పాఠకులను ఆకర్షించుకుందుకు).
పొందిన ప్రముఖ వత్రికలో ఒక సీరియల్ రాసింది. ఆ
సీరియల్లో హీరోయిన్ .... మొదటిసారిగా హీరోని
చూస్తూనే మూర్ఛపోతుంది. అతనామెను పొదివి పట్టు
కుంటాడు. ఇక - హీరో హీరోయిన్లు కలుసుకునే ఏ
నన్ని వేళమయినా సరే హీరోయిన్ మూర్ఛపోడమూ అదే
తన డ్యూటీ అని హీరో పొదివి పట్టుకోడంతోనే ప్రారంభ
మౌతుంది. హస్తల్ అమ్మాయిలు ఆ కాలంలో సినిమా
కంటే కూడా సీరియల్స్నే ఎక్కువ అనుకరించేవారేమో. .
యీ మూర్ఛల హీరోయిని అనుకరించడం మొదలు
పెట్టారు. మూర్ఛతోనే - హీరోయిన్ .... మధ్యతరగతి
అమ్మాయి అయిన హీరోయిన్ - కోటీశ్వరుడయిన
హీరోచేత ప్రేమించబడడమూ....పెళ్ళి చేసుకోబడడమూ
చదివి (కంఠతాచేసి) మేరేజ్ మేడీజీ అని భ్రమపడి

పోయారమాయకవమ్మాయిలు. నో కట్నం .... నో
కాన్ఫలు....మూర్ఛలతో మూడులాభాలు. 1. ప్రేమించ
బడడం 2. పెళ్ళాడబడడం 3. బంగారంలో నొకర్ల
సేవలూ పతిదేవుడి ప్రేమలూ అందుకుంటూ బంగారం
జీవితం జీవించడం.

కోతికి కొబ్బరికాయ దొరికినట్లు దొరికింది ఆమ్మాయి
లకి మూర్ఛల సీరియల్. మూర్ఛ పేషనయింది - చాలా
మందికి. మూర్ఛ-కొందరికి-అద్భుతమయిన భవిష్యత్తుకి
ఆశాకిరణం అయింది.

రాయగా రాయగా కరణం (రైటరని మార్పాలీ
సామెతను కాలానుగుణంగా). వడగా వడగా మూర్ఛ.
వానంతి అనే అమ్మాయి - గదిలో మూర్ఛలు ప్రాక్టీస్ చేయ
ఎదురుగా పెట్టుకుని - గదిలో మూర్ఛలు ప్రాక్టీస్ చేయ
పాగింది. అనతికాలంలోనే అమె ప్రావీణ్యం గడించింది.
మగవాణ్ణి చూస్తే చాలు మూర్ఛపోయేంత ఎక్స్పర్ట్

(expert) బహిష్కరించింది. ఆఖరికి హస్తల్ బాయ్స్, కుక్స్ నీ చూసికూడా మూర్ఛపోయేది అవలీలగా. ఆమె మూర్ఛపోవడం - నీళ్ళుజల్లి తెలివి తెప్పించడం న్యూస్పెన్సివించి - పాదరీకి ఉత్తరం రాసేవాడు వాడెన్....మీ అమ్మాయి పూచీ నాదికాదని. తండ్రివాచ్చి సంగతి విని అబ్బోదిబ్బోమని....అమ్మాయినింటికి తీసుకుపోయాడు డాక్టరుకి

పెంగ్విన్ కి (50వ పేజీ తరువాయి)

గుడ్ల కన్నా ఎక్కువ పెట్టవు. గుడ్లు పెట్టానే వాటి బాధ్యతను మగ పక్షి తీసుకుంటుంది. అన్నటివరకు ఉపవాసమున్న ఆడ పక్షి ఆహారం సంపాదనకు వెళ్ళిపోతుంది. మగ పక్షి గుడ్లను తన పాదాలమీద కూర్చో పెట్టుకుని పొదుగుతుంది. గుడ్లు పొదగటానికి సుమారు రెండు నెలలు పడుతుంది. ఈ సమయంలో మగ పక్షి ఆహారం తీసుకోదు. నర్సిగా గుడ్లు పొడిగే సమయానికి తల్లి పక్షి వస్తుంది. పిల్ల పెంగ్విన్స్ తమ ముక్కును తల్లి నోటిలోకి చొప్పించి ఆహారాన్ని అందుకుంటాయి.

ఒక ప్రాంతంలోని పిల్ల పెంగ్విన్ లన్నింటిని ఒక చోటికి చేరుస్తాయి. ఆ విధంగా ఒక 'క్రెచ్' ఏర్పడుతుంది. గుడ్లు పెట్టలేకపోయిన, సంతానాన్ని కోల్పోయిన పెంగ్విన్ పక్షులు ఈ 'క్రెచ్' ని రక్షించే బాధ్యతను తీసుకుంటాయి. ఆహారాన్ని మాత్రం తల్లి, తండ్రులు మాత్రమే ఇస్తుంటాయి.

పెంగ్విన్ పక్షులు పది నుంచి ఇరవై సంవత్సరాల వరకు జీవిస్తాయి. ఈ పక్షులకు మనుషులంటే ఆసక్తి ఉంటుందేమో. దీనిని ఆసరాగా తీసుకుని పెంగ్విన్ పక్షులను పట్టుకుని చంపి దాని శరీరం నుంచి ఒక రక్తమైన కొవ్వును బయటకు తీస్తున్నారు. ఒకప్పుడు లక్షల సంఖ్యలో వున్న పెంగ్విన్స్ నేడు మంచు ఖండంలో వేల సంఖ్యకు తగ్గిపోయాయి. ప్రస్తుతం అంటార్కికా ఖండానికి మానవ ప్రయాణాలు ఎక్కువయ్యాయి. పరిశోధనల నిమిత్తం ఆక్కడే వుంటున్నారు. కాని వీరివల్ల పెంగ్విన్ మనుగడకు ముప్పు వాటిల్లికుండా చూడాలి. **

చూపిస్తే - హిష్టరీయా అని భారంగానూ ; పెళ్ళి చేస్తే తగ్గుతుందని తేలిగ్గానూ చెప్పింది. తల్లిదండ్రులు చచ్చి చెడి నంబంధాలు తెచ్చారు.

పెళ్ళికొడుకుని చూస్తూనే యీమె మూర్ఛపోయేది.

ఆ పెళ్ళికొడుకులలో ఒక్కడూ మూర్ఛల సీరియల్ చదవనేలేదో, చదివినా ఆ సీరియల్ లో హీరో అంత విశాల హృదయులు కాలోకాని, ఒక్కడూ యీమె మూర్ఛలని ప్రేమించనూలేదు, పెళ్ళి చేసుకుంటామని ఆననూలేదు ! పైగా....

"ఈ మూర్ఛరోగి నాకొద్దు". అని ముఖంమీదే చెప్పేసి మరీపోయారు. దానితో - ఆ పూర్ పాదర్ - డెంబెల్ త్రిపోయారు.

మూర్ఛ కుదిరితే కాని పెళ్ళికాదు, పెళ్ళయితేకాని మూర్ఛ కుదరదు. గుడ్లుముందా, పిల్లముందా - లాటి సమస్య.

కట్నం ఎక్కువ అఫర్ చేసినా ఎవరూ కక్కుర్తి పడలేదు. "ఇవాళ మీరు మరో పదివేలిచ్చినా - రేపు పెళ్ళయ్యాక - ఆవిడగారెప్పుడు మూర్ఛపోతారో అని వట్టు కుండుకు హమేషా నిద్దంగా ఎవరుండగలరు ? మూర్ఛ పోవడం సులభమే. పట్టుకునే వాడికి తెలుస్తుంది మూర్ఛ రోగి బరువు". అనేకారు నిష్కర్షగా,

మందులిప్పించినా తగ్గలేదు వాసంతి మూర్ఛ. పైగా - ఆమె మూర్ఛా ప్రావీణ్యం రోజురోజుకీ పెరగసాగింది. ఇంటికి బంధువులు కానీ, తెలిసినవారు కానీ - మగాళ్ళలాటా వాస్తే చాలు....వాళ్ళు వీధిలో ఉన్నా యీమె పెరట్లో మూర్ఛపోయేది. తల్లిదండ్రులు మాత్రం ఏం చేయగలరు ? విసుగెత్తి - మూర్ఛపోతే పోనీ అని వొదిలేశారు, చూసిచూసి. ఆమె మాత్రం తన సమ్మతాన్ని వదులుకోలేదు. తీరికుంటే చాలు, ధైర్యంతో అధ్యాయంలా ఆ సీరియల్ లో మూర్ఛల పుట్టాలను చదువుకునేది తన గదిలో ఒంటరిగా కూర్చుని. ఆ సీరియల్ నవలే ఆమెకు అంత యిన్స్పిరేషనూ (Inspiration).

ప్రేమ....పెళ్ళి....అన్నీ ఆ సీరియల్ లో సూచించి నట్లు మూర్ఛ మూలంగానే జరుగుతాయని ఆమె సంపూర్ణ హృదయంతో విశ్వసించింది. మూర్ఛను విశ్వసించుము. నీకు సకలకలకములా కలుగును - అని ఆ మూర్ఛ భక్తురాలు త్రికరణకుడిగా నమ్మింది.

అతిపవిత్రంగా దాసుకుంటూ .... ఆడపా తడపా ఒక్కొక్క ఆధ్యాయం చదువుకుంటూ .... ప్రాణంతో ప్రాణంగా చూసుకుంటున్న ఆమె పవిత్ర సీరియల్ -

సున్నాలు వేయించేటప్పుడు కాబోలు - యిల్లంతా నర్దు తూన్న ఆమె తల్లి కంటకవడిపోయింది. పార్వమెంట్ పేవరులాటి అట్టకల ఆ పుస్తకం....అమ్మాయి ఎప్పుడూ వదలకుండా ఉండే ఆ పుస్తకం ఏమీటా అని చూసింది యధాలాపంగా. ముందు...జొమ్మలు చూసింది. నగానికిపైగా మూర్ఖపోతున్న అమ్మాయి జొమ్మలే, వివిధభంగిమలలో. అది చూసి...అవిడ ఆ సీరియల్ చదివింది. అంతే.... అవిడకు - అమ్మాయి జబ్బుకి కారణం తెలిసిపోయింది.

వెంటనే ఆమె చేసిన మొదటిపని - ఆ గ్రంథాన్ని అమ్మాయి కంట వడకుండా దాచేయ్యడం తరువాత ఆమె పిచ్చిడాక్టరు దగ్గరికి వరుగైంది. పిచ్చి డాక్టరంటే - డాక్టరుకి పిచ్చి అనికాదు : పశువుల డాక్టరంటే డాక్టరు పశువని కానట్లే. పిచ్చికి ముందీచ్చే డాక్టరు.

“ మీ అమ్మాయిని కొన్నాళ్ళిక్కడ వాదిలెయ్యాలి ”. అండా డాక్టరు.

“ అలాగే, పిచ్చి కుదురుతుందంటే ఏమయినా చేస్తాం. అయినా - విడ్డూరం కాకపోతే పుస్తకాలు వదిలి సినీమూలు చూసే అలా తయారవ్వాలనుకోడమేమిటి? నీరి అబ్బిక పోయినా చీడ అంటుకుందంటారదే. పెళ్ళి కావలసిన పిల్ల...మీ చేతిలో పెడుతున్నాం. ఏం చేసినా మీదే భారం ”. అంటూ కన్నీళ్ళతో - అత్తారింటికి వంపవలసిన అమ్మాయిని పిచ్చాసుపత్రికి వంపవలసి వచ్చిందే అని తెగ విచారిస్తూ అమ్మాయిని అక్కడ వాదిలి వెళ్ళిందామె.

రామచంద్రమూర్తికి - జైలులో ఉన్నట్లుంది. ఈ అమ్మాయినుంచి ఎలా విడిపింబుకోవాలో తెలియదంటేదు. ఇరుక్కుపోయానని విచారిస్తున్నాడతను. ఆమె-వోదలరు.

అపన్నాంధపుడిలా వొస్తూ కనిపించాడు దయానిది. అతను రామచంద్రమూర్తి దగ్గరకు వచ్చి - ఆమెకు వినపడకుండానూ అతనికే వినిపించేలాగనూ ఒకవాక్యం గుసగుసలాడాడు చెవిలో. అది ఏంటూనే అతని ముఖం సిగ్గుతో నిండిపోయింది. ఛీ అనుకున్నాడు. కాని....తన పరిస్థితి జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఈమె పట్టునుంచి తప్పించు కుంటే తప్ప ఊపిరి నలిపేటట్లు లేదు. అందుకు....యీ నిర్బంధం నుంచి తప్పించుకుందుకు .... యీ చెరనుంచి బయటపడేందుకు ఎంతకయినా దిగజారవలసిందే అని

ఫిబ్రవరి రంజనిమాల సమాధానములు
అద్దము

1. పరుల ధనంబు జూచి పరభామల జూచి,
5. రసములు, 6 తలచినుతింప, 8. గానరు
12. గప్పినవేళ మీ స్మరణగల్గునో, 15. భాగవతా
- పదాచారముల్, 17. కాంచన, 18. ముక్తివిధానము,
19. సిరులిడ, 20. దళకంఠ విలుంతనపండుకాండ.

నిలువు :

1. పదయుగళంబుటూ, 2. ధరసను, 3. చిర,
4. చిక్కిని పాలపై మిసిమిజెందిన మీగడ, 7. పద
- చ్యాసము, 9. శరణాగత, 10. మానసు,
11. కళత్ర, 13. రఘువీరనమా, 14. నద్దుజ,
16. తరువున.

మనసు వరిపెట్టుకుని....ఆమెవేపు కొంచెం వొంగి-చెవిలో ఎలాగో ఆ వాక్యం ఉచ్చరించాడు. అంతే. ఆమె అతన్ని వదిలింది.

బ్రతుకు జీవుడా అని పరుగులాటి నడకతో గేటువేపు నడిచి దయానిదిని కలుసుకున్నాడు. ఇక ఫరవాలేదను కున్నాక -

- “ ఆ వాక్యం ఎక్కడిది నీకు ? ” అడిగాడు.
- “ ఆ పిచ్చి అమ్మాయి గురించి తెలిసిన వర్సచెప్పింది. ”
- “ ఆమె కెక్కడిది ? ”
- “ ఆ మూర్ఖుల సీరియల్ లోదేనట. హీరోఅంటాడుట. ”

పాపము శమించుకాక - అనుకున్నాడు రామచంద్ర మూర్తి. అనవసరంగా దారుణమయిన అబద్ధమాడవలసి వచ్చింది ఆమెతో. పిచ్చిదాన్ని - తను మోసం చేశాడు, అబద్ధమాడి.

- “ రేపయినా మనం డాక్టరుని చేరగలమంటావా ? ”
- “ ఏమో. అయినా ...యిలాగ....పిచ్చివాళ్ళని పైకి వాదిలేస్తారేం మన ప్రాణాలు తియ్యడానికి ? ”
- “ సాయంత్రాలు - కొందరిని తిరగనిస్తారుట ”.
- “ ఐతే - మనం కచ్చితంగా చెప్పలేం మీ బంధువు నెప్పుడు కలుసుకోగలిగిందే ”. (నశేషం)

“ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యానికి ” అత్యుత్తమ మార్గం జాతీయ పొదుపు సంస్థలో ఏజెంట్ గా చేరడం

ఉద్యోగంకోసం పడిగాపులు కాస్తూ మీ విలువైన కాలాన్ని వృధా చేసే బదులు మీరు జాతీయ పొదుపు సంస్థలో ఏజెంట్ గా ఎందుకు చేరకూడదు ? అది మీరు ఎదురుచూస్తున్న ఉద్యోగం కన్నా ఎన్నో రెట్లు మేలైనది. అది కాకుండా మీకు మీరే బాస్. మీరు జమ చేయించే మొత్తాలపై 3% కమీషన్ లభిస్తుంది. మహిళలకు 5% కమీషన్ వచ్చే ప్రత్యేక పథకం కూడా వున్నది.

అవును : నిరాశతో ఉద్యోగవకాశాలకై వెదికే (విద్యావంతులైనా, కాకపోయినా) మీ కందరికీ బంగారుబాట చూపిస్తుంది, జాతీయ పొదుపు సంస్థ.

జాతీయ పొదుపు సంస్థలో ఏజెంట్ గా చేరి మీరు జమ చేయించే డిపాజిట్లపై 3% కమీషన్ పొందండి. ప్రజలకు నచ్చచెప్పి పొదుపు చేయడంవల్ల కలిగే లాభాలను వివరించగలిగే శక్తి, వాక్పాత్యం మీకుంటే చాలు. మహిళలకు 5% కమీషన్ వచ్చే ప్రత్యేక పథకం కూడా వున్నది.

మిగతా వివరాలకు మీ దగ్గరలోని పోస్టాఫీసులోగాని లేదా కలెక్టరేట్ లోని తహశీల్దారునుగాని, భారత ప్రభుత్వం జిల్లా పొదుపు కార్యాలయంలోగాని, రీజనల్ డిప్యూటీ డైరెక్టర్ (స్మార్ట్ సేవింగ్స్) ను గాని సంప్రదించండి.

జాతీయ పొదుపు సంస్థ

మీ భద్రత మా లక్ష్యం

రమిషన్స్, స్మార్ట్ సేవింగ్స్

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాదు - 500 029

(మా)నవలోకం (కవితా సంపుటి)

రచన : బి. రాములు. వెల : ఐదు రూపాయలు

ప్రతులకు : సారస్వతజ్యోతి ప్రికమండలి
సివిల్ హాస్పిటల్ రోడ్,
కలీంగర్ - 505 001.

(రేడా)

ఆంధ్రప్రదేశ్ బుక్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్,
రాష్ట్ర పత్తి రోడ్,
సికింద్రాబాద్ - 500 003.

“ స్నేహ దీపాలు వెలిగించేది ఈ లోకం /
ఈర్ష్యాసూయలను తరిమేది ఈ లోకం / మహతల పందిరి
ఈ లోకం/మనసున మల్లెలు పూయించేది ఈ లోకం”-
అంటూ సూతన మానవ లోకాన్ని ఆరించే ఈ కవి
కవితాభివ్రతం సర్వమానవ సామ్రాజ్యం, మానవత్వం
సమత్వంకోసం పరితపించేది—

ఇందులో “ విప్లవాలు ముద్రించినప్పటి / విశ్వకాంతి
నిదురలేస్తుంది / సామ్యవాదం స్వాగతించినప్పటి / ధన
స్వామ్యం నడ్డివిరిగిపడుతుంది” అనే అభ్యుదయ “స్వాగత
గీతిక”లతోపాటు “ కాదేదీ కవిత్వ కన్నర్హం ” అన్నట్టు
“అగ్గిపుల్ల”మీద, తారురోడ్డుమీద చివరికి “ గడ్డిపరక”
మీద కవి తన కవితాదృష్టి సారించి వాటి లోతులు
కనుక్కోటానికి చేసిన ప్రయత్నాలున్నాయి.

సమ సమాజానికి “ జాగృతి ” కవిత్వలో ఈ కవి
చేసిన కొత్త సిద్ధాంతం ఇతరులలా పుర్వజ సిద్ధాంతం
కాకుండా ఆకర్షణ సిద్ధాంతం. ఉన్నవాడు, లేనివాడు
విజాతి ద్రువాలైనా నైస్సులోలా “తైవ ” లో
ఆకర్షించుకొందు. వికర్షించుకొంటుడు. ఈ వికర్షణ
ఆకర్షణగా మారితే (సఖ్యత సాదిస్తే) జాతి జాగృతమవు
తుందని ఈ కవి అభిప్రాయం - ఇది “ స్వాగత గీతిక”లో
కవి తాను చెప్పినదానికి విరుద్ధంగా వుంది.

స్వర్గ నరకాలకు ఈ కవి యిది

బావుం “ రేనెటిగల్లా పశ్చిమించి /

మన్నవ్వుడు / కష్టానికి పలితం వాడు

కాయం తృప్తి చెందినపుడు / అదే అదే స్వర్గం .

పాపంలో తేలుతూ / సోమరిపోతులా నిద్రపోతూ

ఒప్పు గుల్లచేసికొంటే / అదే అదే ప్రత్యక్ష వది

అంటారు. ఈ కవిత్వ ఆరంభంలో ఐదు లైన్లు

చెయ్యకుండా పాతకుల ఆలోచనకే వదిలేస్తే

విగింపు వాగా వుండేవి.

గుల్ల పేట నెలచేరు దర్శించి, స్పందించి, ఏటిలోవి
కమలాన్ని, కమలాపుడు సూర్యుణ్ణి నాయకా నాయకుల్లా,
వాళ్ళ రాపురాన్ని కలతలులేని కుటుంబంగా - సమాజానికి
తాజా సమరా సమాచారాన్ని అందజేసే సమాజీవన
కుటుంబంగా కవి భావించిన తీరు మధురంగా వుంది.
(ఈ కవిత్వలో ఒకచోట కమలానికి “ కలువభామ ”
అని వాడారు. కలువభామ చందమామకే చెందుతుందిగాని
కమలాపునికి చెందదు.)

శిలలా కాకుండా శిల్పంగా అందరినీ అలరించాలన్న
తపన, - మనుషుల మనసులలో కనపడని మార్పును
చూసి ఆవేదన-ఆ మార్పుకోసం “మనుషులు స్వార్థాన్ని
జయించే / మనసున మల్లెలు పూయించే / మధుర
హృదయులు కావాలి / సంకుచితత్వం పోవాలి / యువ
తరం కదలాలి ”-అనే ప్రబోధం పాతకుల్ని ఆలోచింప
జేస్తాయి.

వృత్తిరీత్యా తంతి తపాలా శాఖలో పనిచేస్తూ, ప్రవృత్తి
రచనా వ్యాసంగం చేసుకొని ప్రయాణిస్తున్న
శ్రీ బి. రాములుగారు ముందు ముందు మరింత శక్తిమంత
మైన కవిత్వల్ని వెలువరించి కవితాప్రియుల్ని అలరించ
గలరని ఆశిద్దాం !

“ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యానికి ” అత్యుత్తమ మార్గం జాతీయ పొదుపు సంస్థలో ఏజెంట్ గా చేరడం

ఉద్యోగంకోసం పడిగవులు కాస్తూ మీ విలువైన కాలాన్ని వృధా చేసే బదులు మీరు జాతీయ పొదుపు సంస్థలో ఏజెంట్ గా ఎందుకు చేరకూడదు ? అది మీరు ఎదురుచూస్తున్న ఉద్యోగం కన్నా ఎన్నో రెట్లు మేలైనది. అది కాకుండా మీకు మీరే ఖాస్. మీరు జమ చేయించే మొత్తాలపై 3% కమిషన్ లభిస్తుంది. మహిళలకు 5% కమిషన్ వచ్చే ప్రత్యేక పథకం కూడా వున్నది.

అవును ! నిరాశతో ఉద్యోగవకాలలకై వెదికే (విద్యావంతులయినా, కాకపోయినా) మీ కందరికీ బంగారుబాట చూపిస్తుంది, జాతీయ పొదుపు సంస్థ.

జాతీయ పొదుపు సంస్థలో ఏజెంట్ గా చేరి మీరు జమ చేయించే డిపాజిట్లపై 3% కమిషను పొందండి. ప్రజలకు నచ్చచెప్పి పొదుపు చేయడంవల్ల కలిగే లాభాలను వివరించగలిగే శక్తి, వాక్పాతూర్యం మీకుంటే చాలు. మహిళలకు 5% కమిషన్ వచ్చే ప్రత్యేక పథకం కూడా వున్నది.

మిగతా వివరాలకు మీ దగ్గరలోని పోస్టాఫీసులోగాని లేదా కలెక్టరేట్ లోని తహశీల్దారునుగాని, భారత ప్రభుత్వం జిల్లా పొదుపు కార్యాలయంలోగాని, రీజనల్ డిప్యూటీ డైరెక్టర్ (స్మాల్ సేవింగ్స్) ను గాని సంప్రదించండి.

జాతీయ పొదుపు సంస్థ

మీ భద్రత మా లక్ష్యం

కమిషనర్, స్మాల్ సేవింగ్స్

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాదు - 500 029

పుస్తక సమీక్ష

(మా)నవలోకం (కవితా సంపుటి)

రచన : బి. రాములు. వెల : ఐదు రూపాయలు

ప్రతులకు : సారస్వతశాస్త్రీయ పుస్తకమండలి

సివిల్ హాస్పిటల్ రోడ్,

కరీంనగర్ - 505 001.

(రే దా)

అంధ్రప్రదేశ్ బుక్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్,

రాష్ట్ర పత్తి రోడ్,

సికింద్రాబాద్ - 500 003.

“ స్నేహ దీపాలు వెలిగించేది ఈ లోకం / ఈర్ష్యాసూయలను తరిమేది ఈ లోకం / మమతల వందిరి ఈ లోకం / మనసున మల్లెలు పూయించేది ఈ లోకం ” - అంటూ నూతన మానవ లోకాన్ని ఆశించే ఈ కవి కవితాభివ్యక్తం సర్వమానవ సామ్రాజ్యం, మానవత్వం సమత్వకోసం పరితపించేది—

ఇందులో “ విప్లవాలు ముద్రించినపుడే / విశ్వశాంతి నిడురలేస్తుంది / సామ్యవాదం స్వాగతించినపుడే / దన స్వామ్యం నడ్డివిరిగివడుతుంది ” అనే అభ్యుదయ “స్వాగత గీతిక” అణిపాటు “ కాదేదీ కవిత కనర్హం ” అన్నట్లు “ అగ్నిపుల్ల ” మీద, తారురోడ్డుమీద చివరికి “ గడ్డివరక ” మీద కవి తన కవితాదృష్టి సారించి వాటి లోతులు కనుక్కోటానికి చేసిన ప్రయత్నాలున్నాయి.

సమ సమాజానికి “ జాగృతి ” కవితలో ఈ కవి చేసిన కొత్త సిద్ధాంతం ఇతరులలా ఘర్షణ సిద్ధాంతం కాకుండా ఆకర్షణ సిద్ధాంతం. ఉన్నవారు, లేనివారు విజాతి ద్రువాలైన సైన్సులోలా “ రైవ ” లో ఆకర్షించుకోరు. వికర్షించుకొంటారు. ఈ వికర్షణ ఆకర్షణగా మారితే (సఖ్యత సాదిస్తే) జాతి జాగృతమవుతుందని ఈ కవి ఆకాంక్ష - ఇది “ స్వాగత గీతిక ” లో కవి తాను చెప్పినదానికి విరుద్ధంగా వుంది.

స్వర్గ సరకాలకు ఈ కవి యిచ్చిన నిర్వచనం బావుంది. “ రేనెటిగల్లా పరిశ్రమించి / తేనె జుర్రుకున్నప్పుడు / కష్టానికి తగిన చలితం పొందినపుడు / కాయం తృప్తి చెందినపుడు / అదే అదే స్వర్గం - సోమ పానంలో తేలుతూ / సోమరిసోతులా నిద్రపోతూ / ఇల్లు ఒప్పు గుల్లచేసికొంటే / అదే అదే ప్రత్యక్ష సరకం ” అంటారు. ఈ కవిత ఆరంభంలో ఐదు లైన్లు వాచ్యం చెయ్యకుండా పాతకుల ఆలోచనకే వదిలేస్తే ఇంకా విగింపు బాగా వుండేది.

గుల్ల పేట పెరిచేరు దర్శించి, స్పందించి, ఏటిలోని కమలాన్ని, కమలాపుడు సూర్యజ్ఞి నాయకా నాయకుల్లా, వాళ్ళ కాపురాన్ని కలతలులేని చుట్టుంబంగా - సమాజానికి తాజా సమర సమాచారాన్ని అందజేసే సహజీవన చుట్టుంబంగా కవి భావించిన తీరు మధురంగా వుంది. (ఈ కవితలో ఒకచోట కమలానికి “ కలువభామ ” అని వాడారు. కలువభామ చందమామకే చెందుతుందిగాని కమలాపుటికి చెందదు.)

శిలలా కాకుండా శిల్పంగా అందరినీ అలరించాలన్న తపన, - మనుషుల మనసులలో కనవడని మార్పును చూసి ఆవేదన-ల మార్పుకోసం “ మనుషులు స్వాధ్యాన్ని జయించే / మనసున మల్లెలు పూయించే / మధుర హృదయులు కావాలి / సంఘచితత్వం పోవాలి / యువ తరం కదలాలి ” - అనే ప్రబోధం పాతకుల్ని ఆలోచింపజేస్తాయి.

వృత్తిరీత్యా తంతి తపాలా కాఫీలో పనిచేస్తూ, ప్రవృత్తి రచనా వ్యాసంగం చేసుకొని ప్రయాణిస్తున్న శ్రీ బి. రాములుగారు ముందు ముందు మరింత శక్తిమంతమైన కవితల్ని వెలువరించి కవితాప్రియుల్ని అలరించగలరని ఆశిద్దాం !

జో రా శ ర్మ